

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

MADELEINE

(Oğ dula ölen kadın...)

PIERRE
BOILEAU
ve
THOMAS
NARCEJAC

POLİSYE
ROMAN

115

ALFRED HITCHCOCK TARAFINDAN
FİLME ALINMIŞTIR.

AKBA
TATINEYİ

MADELEINE

(Üç defa ölen Kadın)

Piere BOİLEAU — Thomas NARCEJAC

Çeviren :
Zeynep CEYHAN

Madeleine kimdi?

F

Madeleine, başka bir dünyâya âit garip güzelliği
ile göze çarpan bir kadındı.

Bu güzellik Flavières'nin hayal gücünü kadını
gördüğü ilk andan itibâren tesiri altına aldı ve
kadını çevreleyen esrar adamın ruhunu köle
hâline getirdi.

Eğer bu nârin ve kıymetli varlığa sâhip olmak
istiyorsa, önce kadının sırrını çözecek bir anah-
tar bulması gerektiğini biliyordu.

Fakat, o zaman bile çok geç kalmış olabilirdi.
Çünkü kadının şimdiden öbür dünyâya doğru
uzaklaşmakta olduğunu hissediyordu, hiç bir
ölümlünün onu tâkibedemeyeceği gölgeler ve
mezarlıklar dünyâsına doğru!..

Nemli toprak ve solmuş çiçekler dünyâsına
doğru!..

**MADELEİNE, ÇOK GÜZEL, ÇEKİCİ BİR
KADININ HİKÂYESİDİR..
ÜÇ DEFA ÖLEN BİR KADININ..**

AKBA YAYINEVİ

Bu kitap 1976 yılında Akba Yayınevi tarafından Tercüme Polis Romanları serisinin 115. kitabı olarak İstanbul'da yayınlanmıştır.

[A K B A] kelimesi
[KEDİBAŞI] monogramı ve PARALEL ÇİZGİLER [Bu çizgilerin kullandığımız ve kullanacağımız sağa eğri sola eğri düz ve dik şekilleri] Markalar Kanunu hükümleri dairesinde tescillidir. Aynen veya benzetilerek kullanılamaz.

NEMLİ TOPRAK

ROGER FLAVIÈRES

Gèvigne, «Bak dostum,» **dedi**. «Senden karımı tâki-
betmeni istiyorum!»

- K r Şeytan!... Kötü yola mı düştü?
- DüŐündüğün gibi değil.
- Nasıl, pek ?

— Açıklaması çok zor. Garip bir hâli var... Beni kaygılandırıyor.

— Seni korkutan nedir?

Gèvigne durakladı. Arkadaşına baktı. **Flavières** bu tereddüdün sebebini çok iyi anlamıştı: Gèvigne karşısındakine ne kadar güvenebileceğinden emin değildi.

Aslında geçen 15 yıl onu hiç değiştirmemiş, Flavières'nin Hukuk Fakültesinde tanıdığı gibi görünüşte arkadaş canlısı ve gösteriş meraklısı fakat gerçekte tam tersi sıkılgan, bedbaht, içine kapalıydı.

Odaya fırtına gibi dalarak kollarını açmış: «Roger, koca adam!... Seni yine görmek cidden çok iyi,» diye bağırmişti.

Flavières derhal bu sevincin biraz yapmacık olduğunu hissetmişti. Sanki bu sahne önceden birkaç defâ prova edilmişti. Şimdi de biraz mübalâğandırılarak oynanıyordu. Gèvigne huzursuzdu. Flavières arkadaşının kahkahasının da fazla mübalâğalı olduğunu sezmişti. Çok değil, biraz fazla... Yanlış ses veren bir nota varsa da bu sâdece çeyrek tonluk bir hatâ idi. Fakat yine de içinden bir ses Flavières'ye karşısındakinin tamâmen rahat olduğunu söylüyordu. Birden ikisinin de dış görünüşünü değiştiren 15 yılı silip atabilmek istedi. Gèvigne'nin başında hemen hemen hiç saç kalmamıştı. Çenesinin altında da bir gerdan vardı. Kaşları kırçillaşmış, burnu çililerle dolmuştu. Flavières'ye gelince, oda zayıflamış, kamburlaşmıştı. İçinden hukukta polis olmak için okuduğunu bilen Gèvigne'nin şimdi niçin avukatlık yaptığını sormamasını diliyordu. Sıkıntıdan elleri terlemiş, yapış yapış olmuştu.

«Neden korktuğumu tam olarak ben de bilmiyorum,» diye cevapladıktan sonra arkadaşına içi dolu zarif bir sigara tabakası uzattı. Elbiselerinin pahalı yerlerden alındığı belli idi. Üzerinde tanınmış bir lokantanın ismi olan

kutudan, pembe bir kibrit alırken parmaklarındaki yüzükler ısıldadı. Sigaradan bir nefes çekti, sonra dumanı ağır ağır üfledi.

«Davranışlarında anormallikler var.»

Sâhiden çok değişmiş, kudretin zevkini tatmıştı. Toplantılara başkanlık etmeye alışmış, büyük makamlarda yararlı tanıdıkları olan bir adam olmuştu. Bununla beraber sarkık kapaklarının altındaki gözleri ile çevresini devamlı olarak kontrol etmeye çalışması huzursuzluğunu ele veriyordu.

«Anormallikler?» diye soran Flavières'nin sesinde bir alay seziliyordu.

— İnan bana bu alışılmamış bir iş. Karım hakikaten mesut. İki ay sonra dördüncü evlilik yıldönümümüzü kutlayacağız. Her şeyimiz var. Le Havre'daki fabrikam seferberliktenberi var gücü ile çalışıyor. Burada daha faydalı olacağımı düşündüklerinden beni askere almadılar. Netice olarak gördüğün gibi bu şartlar altında kim olsa çok şanslı olduğunu düşünür.

Flavières, «Çocuğunuz var mı?» diye onun sözünü kesti.

— Hayır.

— Devâm et!

— Şunu demek istiyorum: Madeleine'in bir kadını mesut etmeğe yetecek her şeyi var. Ama yine de hâlin-den memnun değil. Karakteri eskidenberi biraz tutarsız, biraz değişiktir. Bir bakarsın çok neş'eli ama bir dakika sonra korkunç keyifsiz... Fakat son birkaç ay içinde durumu iyice kötüye döndü.

— Doktora götürdün herhalde, değil mi?

— Pek tabii! Sürüyle doktora gittik. Hem de en iyilerine... Hiç bir şey bulamadılar. Hiç bir şey...

— Fiziki bir hastalığı yok, demek. Psikolojik bir bunalım mı geçiriyor acaba?

— Onu da denedik, dostum. Ruh doktorlarına da gittik. Pek bir yararı olmadı. Hiç değilse doktorlar bir şey anlayamadılar. Yine de... (Sinirli bir şekilde ellerini ovuşturdu, paltosuna düşen külleri silkeledi.) Her şeye rağmen ortada bir anormallik var. Sana söylüyorum Flavières, şimdiye kadar böyle bir durumla hiç karşılaşmamıştım. Önceleri ben de aklına takılan bir şeyin onu üzdüğünü düşündüm. Meselâ savaşın verdiği mantıksız bir korkunun onu rahatsız ettiğini sandım. Birdenbire derin bir sessizliğe gömülüyor ve kendisine söylenenleri neredeyse hiç duymuyor. Veya gözünü bir yere dikip öylece kalıyor!.. Bu nöbetlerin bende uyandırdığı his çok garip dostum; bunu sana anlatmam imkânsız. Saçmalıyorum sanacaksın Flavières ama inan bana sanki bizim göremediğimiz bir şeyleri görüyor gibi... Sonra normal hâline döndüğünde, çevresini hattâ kendi kocasını kolay kolay tanıyamıyormuş gibi yüzünde şaşkın bir ifâde ile etrâfına bakınıyor.

Sönen sigarasını tekrar yaktıktan sonra boş bakışlarla önüne bakmaya başladı. Yüzünde Flavières'nin fakülteden hatırladığı kararsız, şaşkın ifâde vardı.

Flavières, «Eğer fizikî veya ruhî bir hastalığı yoksa,» diye karşılık verdi biraz sertçe, «rol yapıyordur. Belki de...»

Gèvigne susması için elini kaldırarak, «Bunu ben de düşündüm, bir süre onu gizlice gözledim. Hattâ bir gün onu tâkip bile ettim... Boulogne Ormanı'na gitti, gölün kıyısına oturarak uzun uzun hiç kıpırdamadan suyu seyretti,» dedi.

— Bunda garip bir şey göremiyorum.

— Var dostum, var... Belki açıklaması kolay değil.

Suya sanki kendisi için büyük bir ehemmiyet taşıyormuşcasına büyük bir dikkat ve ciddiyetle bakıyordu... Sonra, akşam bana o gün evden hiç çıkmadığını söyledi. Tabii ben de yalanını yüzüne vurmادم.

Flavières bir zamanlar berâber okuduğu arkadaşını bir buluyor bir kaybediyordu. Bu iş sinirine dokunmaya başlamıştı.

«Dinle beni,» dedi. «Senin karın ya hasta, yahut da bir oyun oynuyor. Başka bir şık göremiyorum. Eğer ikincisi doğru ise, geri plânda mutlaka bir erkek vardır.»

Gèvigne elini sigara tablasına uzattı ve parmağının ucu ile sigarasının beyaz külünü düşürdü. Dudaklarında hüznü bir gülümseme belirdi:

— Senin kafan da tıpkı benimki gibi çalışıyor. Ancak Madeleine'in vefâsız bir eş olmadığından eminim. Diğer taraftan Profesör Lavarenne onun çok sağlam olduğunu söylüyor. Öyleyse niçin senin dediğin gibi oyun oynamaya ihtiyaç duysun? Bundan ne elde etmeyi düşünebilir? İnsan komiklik olsun diye hayâlî dağlar yaratmaz ya. Kimse durup dururken Boulonge'da iki saat gölü seyretmez ki? Sonra bu bir tek defâ olan bir şey değil ki... Pek çok kere tekrarlandı.

— Bu konuyu kendisi ile konuşmayı denedin mi?

— Pek tabii... Dalgınlık nöbetlerinden birinde ona ne olduğunu, neler hissettiğini sordum.

— Ne cevap verdi, peki?

— Tasalanmamı yersiz bulduğunu, dalgınlıklarının belli bir sebebi olmadığını, herkes gibi dünyânın hâline üzüldüğünü söyledi.

— Bu suallerin onu kızdırdı mı?

— Pek değil!...

— Sence yalan mı söylüyordu?

— Katiyen hayır. Bence korkuyordu... Bana bak, biliyorum güleceksin ama... **yirmilerde** Ursilines'de **Jacob Boehme** adlı bir ilim görmüştük, hatırlıyor musun?

— Evet.

— Oradaki ermişin vecde gelip hayalî varlıklar görmeye başladığında yüzünde beliren mânâyı hatırlıyor musun? Üstelik mâzeretler bulmaya ve bu varlıkları gördüğünü herkesden saklamaya çalışıyordu... İşte Madeleine'in yüzündeki inânâ o Alman aktörünün suratındaki ifâdeye benziyordu. Şaşkın, ürkek bir bakış tıpkı bir sarhoşun bakışı gibi...

— Haydi canım! Karının vecde gelip hayalî varlıklar gördüğünü anlatmaya çalışmıyorsun herhalde?

— Bu şekilde düşünceğini biliyordum. Tıpkı benim gibi... Gözlerimle gördüklerime kendim bile inanmayı reddederek uzun zaman kendimi tuttum.

— Kiliseye gider mi?

— Diğer yüzlerce insan gibi... Bunda bir gariplik mi var?

— Hiç falcılık veya ruhlarla ilgili işlerden biri ile uğraştı mı?

— Asla! Öyle işlerle hiç meşgul olmadı. Bu işin falcılıkla falan ilgisi yok, onlardan çok farklı... Aniden ona bir şeyler oluyor, bakıyorsun yanında oturan kadın sanki senden binlerce mil uzakta...

— Sence bunları elinde olmadan mı yapıyor?

— Bundan katiyen eminim. Onu uzun zamandır gözlediğim için anlayabiliyorum artık. Krizin geldiğini hissediyor ve konuşarak veya kendine bir meşguliyet bularak geçiştirmeye çalışıyor. Bâzarı radyoyu karıştırıyor, bâzan temiz hava almak istercesine gidip pencereyi açıyor... Eğer o anda ben yardımına gidebilir, ondan bundan bahsederek onunla şakalaşırsam, bu ona bir çeşit dayanak

oluyor ve çizginin bu tarafında kalabiliyor... Kusura bakma, çok konuştuğumu biliyorum, ama onun durumunu bir başkasına anlatmak öyle zor ki... Ote yanda, eğer kendi düşüncelerime dalmış gibi görünürsem çizginin öbür yanına geçiveriyor: Hiç bir şey engel olamıyor. Sanki birdenbire bütün vücudu taş kesiliyor, gözleri hareket eden bir şeye dikkatle bakıyor. Hiç olmazsa hareket ettiğini farzediyorum. Çünkü gözleri bir noktada kalmıyor. İçini çekiyor ve elinin tersi ile alnını sıvazlıyor. Sonra beş, belki on dakika için, çok seyrek olarak daha uzun, bir uyrgezer gibi davranıyor.

— Kesik kesik mi hareket ediyor?

— Hayır... Hiç değilse... Kat'i konuşmak zor... Aslında ben uykusunda yürüyen birini hiç görmedim... Gerçekten uykuda değil aslında. Sâdece sanki vücudu artık ona âit değilmiş, başka bir insan olmuş gibi son derece dalgın oluyor. Bak, sana gülünç geldiğini biliyorum ama inan en iyi açıklama bu: **BAŞKA BİR İNSAN O...**

Gévigne'nin gözlerindeki keder yapmacık değildi.

Flavières, «Başka biri,» diye homurdandı. «Hiç bir mânâsı yok bunun.»

«Anlamıyorsun... Anlatamıyorum. Sen bâzı... bâzı esrarlı hallerin varlığına inanmıyorsun. Bâzı sırlar...»

Gévigne devâm etmedi. Sigarasını küllüğün kenarına bırakarak iki elini birbirine yapıştırarak parmaklarını kenetledi.

— Bir kere başladığıma göre bâri iyice içimi döküyüm... Madeleine'in atalarının arasında **Pauline Lagerlac** adlı tuhaf bir kadın varmış. Kaynanamın anneannesi, yani karımın büyükninesi oluyor. Çok eski bir hikâye değil anlayacağın... Bu kadın 13 veya 14 yaşında iken ne olduğu anlaşılamayan bir hastalığa tutulmuş, (nasıl anlatmam gerektiğini bilmiyorum) acayip çırpınma nöbetleri

ile kıvranmış, odasından garip sesler duyulmuş...

— Sanki biri duvara vuruyormuş gibi mi?

— Evet.

— Anladım. Bunlar o yaştaki kızların çoğunda bulunan, kimsenin izah edemediği belirtiler. Pek uzun zaman devâm etmezler.

— Benim bu konularda fazla bilgim yok. Fakat Pauline Lagerlac'ın hayâtı boyunca tuhaf olduğu biliniyor. Önce rahibe olmaya karar vermiş sonra vaz geçmiş. En sonunda evlenmiş fakat birkaç yıl sonra intihar etmiş... Ortada hiç bir sebep yokken...

— O zaman kaç yaşında imiş?

Gèvigne mendilini çıkardı, ağzını kuruladı.

«Yirmi beş,» diye mırıldandı. «Madeleine de şimdi yirmi beşinde!»

«Kör şeytan!»

İki adam bir zaman sessiz oturdular. Flavières hikâyeyi kafasında evirip çeviriyordu. Sonra sordu:

— Sanırım karının Pauline Lagerlac'dan haberi vardır?

— Hayır, bilmiyor... Ben hikâyeyi kaynanamdan öğrendim. Bana evlendikten hemen sonra anlattı. O zaman hiç üzerinde durmamış, kibarlık olsun diye dinlemiştim... Eğer bilseydim... Kaynanam öldü, bilgi alabilmek için gideceğim başka kimse de yok.

— Sana bunu bir kuşkusu olduğu için mi anlattı acaba?

— Sanmıyorum. Konu lâf arasında kazara açılmıştı. Sâdece kadıncağızın ne olursa olsun bunu Madeleine'e anlatmamamı istediğini çok iyi hatırlıyorum. Âilesinde akli bozukluğu olan biri olmasından pek memnun değildi, kızının da bunu bilmemesini uygun bulmuştu.

— Bu Pauline Lagerlac'ın kendini öldürmesi için hiç

bir sebep olmadığını söylüyorsun... İmkânsız bu...

— Kimse bir sebep bulamamış. Mesut görünüyormuş. Ölümünden birkaç ay önce bir oğlu olmuş, herkes onun artık durulacağını düşünmüş. Ve sonra âniden, bir gün...

— Yine de bütün bunların karınla olan alâkasını anlayamadım.

«Anlayacaksın,» dedi Gèvigne içini çekerek, «Anlayacaksın. Annesi ölünce âilesinden bir sürü eşyâ miras kaldı. Bunların arasında büyükninesinden kalan mücevherler ve süs eşyaları da vardı. Bu mücevherlerin içinde kehribar bir gerdanlık var ki bunun sanki onun için ayrı bir mânâsı var. Bu boncukları elinden düşürmüyor. Onlara... Hasretle bakıyor. Evde Pauline Lagerlac'ın bir de portresi var. Kendisi yapmış, Madeleine gibi o da amatör bir ressamış. Madeleine büyülenmiş gibi saatlerce o resmin karşısında durup seyreliyor onu. Dahası da var; bir gün onu resmi bir aynanın yanına koymuş, amber gerdanlığı takmış, saçlarını portredeki kadın gibi yapmaya çalışırken yakaladım.»

Gèvigne'nin sıkıntısı yüzünden okunuyordu.

— O günden beri saçlarını hep Pauline gibi ensesinde topuz yaparak toplar.

— Ninesiyle arasında gerçekten bir benzerlik var mı?

— Belki biraz... belli belirsiz.

— İlk suâlimi hâlâ cevaplamadın. Seni korkutan nedir?

Gèvigne sigarasının ucunu tetkik etmeye başladı.

— Bunu anlatmaktan pek hoşlanmıyorum... Tamâmın emin olduğum bir husus var: Madeleine artık aynı kadın değil. Ve... ve arada bir düşünmekten kendimi alamıyorum...

— Neyi?

— Benimle yaşayan kadın Madeleine değil...

Sandalyesinden kalkan Flavières gülmeye çalıştı:

— Haydi canım sen de. Karın değilse kim? Pauline Lagerlac mı?... Sevgili Paul, hayâlin çok geniş senin... Bir içki içsen iyi olacak. Şarap? Vermut? Cap Corse?

— Vermut!

Gèvigne tepsi ve kadehleri almak için yemek odasına geçen Flavières'ye seslendi:

— Senden ne haber? Evlendin mi?

Flavières, «Hayır,» diye isteksizce cevapladı. «Hiç de niyetim yok.»

— Polisliği bıraktığını tesâdüfen duydum.

İçerden cevap gelmedi.

— Yardım edeyim mi?

Gèvigne koltuğundan kalkarak yandaki odaya açılan kapıya doğru yürüdü. Flavières bir şişenin mantarını açmaya çalışıyordu.

Gèvigne kapıya dayanarak, «Evin çok hoş... Kendi dertlerimle seni rahatsız ediyorum, kusura bakma... Gelmeden önce telefon etmem gerekirdi ama bu günlerde işlerim başımdan aşkın... Seni tekrar görmek cidden çok iyi...» dedi.

Flavières doğruldu, şişeyi açmıştı. Bardakları doldururken, «Gemi yaptığını söylemiştin, değil mi?» diye sordu.

— Ufak tekneler... Ama anlaşılmam çok büyük... Galiba bakanlıkdakiler ciddi tehlikeler bekliyorlar.

— Öyle olması gerekir. Bu yapmacık savaş böyle sürüp gidemez. Birazdan Mayıs gelecek... Haydi şerefine Paul.

—Şerefine, Roger!

Kadehlerini kaldırırken birbirlerinin gözlerine baktı-

lar. Gèvigne kısa ve tıknazdı. Pencereden gelen ışık onun Romen hatlarına, etli kulaklarına ve asil alınına vuruyordu. Gèvigne aslında pek asil sayılmazdı: Damarlarındaki bir lokma Provençal kan ona bu aidatıcı konsol profilini vermeye yeterli olmuştu.

Bu harp bu adamı milyoner yapacak... diye düşündü.

Flavières kendinden utanarak bu fikri katasında kovmaya çalıştı. Kendisi de askere alınanların yokluğundan yararlanmıyor muydu? Sağlık testinden geçemediği doğru olsa bile bu özür yeterli miydi? Kadehini tepsiye koydu:

— Senin bu iş benim ilgimi çekti... Karının cephede merak edeceği bir akrabası var mı?

— Pek görüşmediğimiz uzak birkaç kuzen... Ehem-miyet verdiği kimse yok.

— Onunla nasıl tanıştın?

— Tesâdüfen... Çok romantikti.

Gèvigne gözlerini kadehine dikmiş, sözlerini tartıyordu. Kendini gülünç düşürmek korkusu talebe iken de onu felce uğratmıştı.

— Onunla Roma'da tanıştım. Bir iş için gitmişdim. Aynı otelde kalıyorduk.

— Hangisinde?

— **Continental**'de...

— O Roma'da ne yapıyordu?

— Resim çalışıyordu. Büyük bir kabiliyeti vardı, hiç değilse öyle söylüyorlar. Ben pek anlamam.

— Resim hocası mı olmak istiyordu?

— Hay Allah, tabii ki hayır... Bu işi hoşlandığı için yapıyordu. Hayâtını kazanmak için çalışmasına lüzum yoktu. Düşün 18 yaşında kendi arabası varmış. Babası büyük bir fabrikatörmüş...

Gèvigne dönüp yazıhâneye doğru yürüdü. Yürüyüşü-

ne bir güven gelmişti. Eskiden adımlarını tereddüdle atardı. Hareketlerinde bir rahatlık yoktu. Karısının parası onu değiştirmişti.

— Hâlâ resim yapıyor mu?

— Hayır, yavaş yavaş bıraktı. Vakit bulamıyormuş. Parisli kadınların sürdüğü hayâtı bilirsin!

— Fakat... Bana anlattığın bu sıkıntıların... Bütün bunların bir sebebi olmalı. Bu işi başlatan bir hâdise olmalı, hiç bir şey gelmiyor mu aklına? Bir münâkaşa veya kötü bir haber?... Bunu sen de düşünmüş olmalısın.

— Elbette bunlar benim de aklıma geldi. Bir ipucu bulabilmek için az kâfa patiatmadım... Yalnız unutma, Ben haftanın yarısını Le Havre'da geçiririm.

— Bu... senin dediğin bu krizler... belki senin uzakta olmanla ilgilidir.

— Sanmıyorum... İlki ben döndükten hemen sonra oldu. Bir Cumaertesi idi. Geldiğimde onu çok neş'eli bulmuştum; sonra, akşama doğru bir tuhafılık olduğunu farkettim. Tabii o zaman pek üstünde durmamıştım. Zâten ben de zorlu bir hafta geçirmiştım, çok yorgundum.

— Daha önce hiç olmamış mıydı?

— Bâzı günler dalgın olurdu ama herkesten fazla değil.

— **O Cumaertesi anormal bir şey olmadığından eminisin, öyle mi?**

— Katiyyen! Hiç değilse ben orada iken olmadı. Sabah onda geri döndüğümde Madeleine'i yeni kalkmış bulmuştum. Biraz gevezelik ettik... Bütün olanları hatırlamamı beklemiyorsun herhalde. O günü hatırlamamı gerektirecek bir sebep yoktu. Yalnız öğle yemeğini evde yediğimizi biliyorum.

— Nerede oturuyorsunuz?

Gèvigne hayretle arkadaşına baktı, sonra gülümsedi.

— Hay Allah... Senelerdir görüşmediğimizi unuttuyordum. Klèber Caddesinde, Etoile'e yakın bir apartman aldım. Bir dâiresinde de kendimiz oturuyoruz. Dur sana kartımı vereyim.

— Sağol...

— Öğleden sonra dışarı çıktık. Bir kaç dakika için Bakanlığa uğramam gerekiyordu, ama onu uzun zaman yalnız bırakmadım. Daha sonra Opera çevresinde dolaştık, biraz avârelik ettik... Diğerleri gibi bir gündü işte.

— Kriz ne zaman geldi.

— Akşam yemeğinden hemen sonra...

— Bana tam târihini verebilir misin?

— Allah aşkına! Nereden bilebilirim?

Yine de avukatın masasındaki takvime baktı:

— Şubatı, ayın sonlarına doğru olduğunu biliyorum.

26'sı Cumaertesi imiş, Büyük bir ihtimalle 26'sı idi.

Flavières, Gèvigne'nin koltuğunun kenarına oturdu.

— Bana gelmek aklına nereden geldi?

Gèvigne yine iki elini birleştirip parmaklarını kenetledi. Okudukları günlerden kalan bir tikdi bu. Eskiden daha bir çok tiki vardı, ama şimdi sâdece bu kalmıştı. Bu hareketi bir bakıma güvenini kaybettiğinde kendini toplamasına yardım ediyordu.

«Seni her zaman en iyi arkadaşlarımdan biri olarak düşünmüşümdür,» diye mırıldandı. «Sonra senin psikolojiye olan düşkünlüğünü hatırladım... Polise baş vurmamı beklemezdin değil mi?»

Gèvigne, Flavières'nin irkildiğini hissetti.

«Polisliği bıraktığın için sana gelmeyi düşündüm,» diye ekledi.

Flavières, koltuğun derisini okşayarak, «Evet,» dedi. «Polisliği bıraktım. (Birden başını kaldırıp arkadaşına baktı:) Sebebini biliyor musun?»

— Hayır ama...

— Yakında duyarsın nasılsa... Böyle işler uzun zaman gizli tutulamaz.

Kendinden emin olduğunu ispat etmek için gülümsemek istedi ama sesine bir acılık hâkim olmuştu.

— İşten çıkarıldım... Biraz daha şarap alır mısın?

— Hayır, teşekkürler.

— Pis, kokuşmuş bir hikâye... Dedektifdim. Bu meslekte, üniversite diploman da olsa işe en aşağıdan başlaman gerekiyor. Bu işi hiç bir zaman sevemedim. Eğer babam beni zorlamasa idi... Babam bölge müfettişi idi, polislik onun için tek meslekti. Reddetmem gerekirdi. Çocukları zorlamak çok yanlış... Neyse bunların faydası yok şimdi... Bahsimize dönelim. Bir adamı yakalamam gerekiyordu. Aslında tehlikeli birisi değildi, sâdece kaçıp bir dama çıktı... Yanımda bir adamım vardı Leriche adlı, çok iyi bir çocuktu. (Kadehini başına dikip boşalttı. Gözleri dolmuştu. Kendini toparlamaya çalışarak öksürdü, omuzlarını silkti.) Görüyorsun, aklıma gelince kendimi kaybediyorum. (Gülmeye çalıştı.) Dam meyilli idi. Çok aşağılardan caddedeki trafiğin sesini duyabiliyordum. Adam bacanın arkasındaydı, silâhı yoktu. Bütün iş gidip onu yakalamaktı. Yapamadım.»

Gèvigne, «Şimdi hatırladım,» dedi.. «Sen yüksek yerlerde dolaşamazdın.»

— Benim yerime Leriche gitti. Ayağı kaydı ve düştü.

— Aman Allahım!

Gèvigne bir şey söylemedi, yere bakıyordu. Flavières düşüncelerini okumak ister gibi arkadaşının yüzünü tetkik etti.

— Bilmeni istedim ki...

— Herkesin sinirleri bozulabilir!

Flavières tersçe, «Biliyorum,» diye cevapladı.

Bir müddet kimse konuşmadı. Sonra Gèvigne elleri

ile belirsiz bir hareket yaparak: «Büyük  anss zl k. Ama arkadaşının ayağı kaydı diye kendini suçlu tutamazsın,» dedi.

Flavi res sigara kutusunu uzattı.

«Yak bir t ne arkadaş.»

Hikâyesini kime anlatsa hep aynı hayret dolu inanmazlıkla kar ıla ıyordu. Kimse bu i i ciddiye almamı ı. Onlara L riche'in haykır ını nasıl duyurabilirdi: Kulaklarında uzun zaman çınlayan, önce tiz bir   lıkken, aşağıya yakla tı ca daha kalın bir sese dönüşen bir haykır ı. Belki G vigne'nin karısı da buna benzer bir sır yüzünden kendini yiyip bitiriyordu. Ama ne olursa olsun bunun yarısı kadar bile iğrenç olması imkânsızdı. Onun da mı r y ları böyle bir haykır ı la bölünüyordu? Yoksa o da mı yerine bir başkasının ölmesine izin vermişti? G vigne bu düşünceleri yarıda kesti:

— Bu i e bakacak mısın dostum, sana güvenebilir miyim?

— Ne yapmamı istiyorsun?

— Ona bir göz at! Her şeyden önce senin fikrini öğrenmek istiyorum. Bu i i seninle sâdece konuşmak bile bana iyi geldi. Yardım edeceksin değil mi?

— Eğer bir faydası olacaksa...

— Bana ne kadar büyük bir iyilik ettiğini anlayamazsın... Bu ak am bir i in var mı?

— Var!

— Yazık. Bize yemeğe gel diyecektim. Başka bir güne kalması gerekecek.

— Olmaz. Beni tanımaması daha iyi. I leri kolayla tır.

— Belki de haklısın. Ama bir yolunu bulup onu sana g stermeliyim.

— Karını tiyatroya götür. Orada belli etmeden onu

görebilirim.

— İyi fikir. Yarın Marigny'ye gidiyoruz. Bir locada yer ayırttım.

— Tamam, orada olurum.

Gèvigne Flavières'nin iki elini tuttu:

— Teşekkürler Roger... İyi ki sana gelmişim. Bir iki numara biliyorsun. Ben tiyatroyu düşünemezdim.

Elini cebine daldırdı, sonra durakladı:

— Bak, sakın alınma... Para işini de konuşalım... Bana büyük bir iyilik yapıyorsun.

Flavières, «Boşver,» dedi. «O işi sonra hallederiz.»

— Yine de...

Flavières arkadaşının, omuzuna vurdu.

— Beni ilgilendiren para değil, karının durumu.. Karınla benim aramda ortak bir şeyin olduğunu hissediyorum, ve... evet... büyük bir ihtimalle neyi sakladığını bulabilirim.

— Seni temin ederim bir şey saklamıyor.

— Göreceğiz.

Gèvigne gri fötr şapkasını ve eldivenlerini aldı.

— İşlerin iyi gidiyor mu bâri?

— Epey iyi, şikâyet edemem. Dinle, eğer sana bir yardımım dokunabilirse, bir şeye ihtiyâcın olarsa, tek kelimen yeter. Çok memnun olurum. Nüfuzlu tanıdıklarım var, hele son anlaşmam sâyesinde...

Flavières, «Vurguncu,» diye düşündü. Böyle düşünmek istememiş, fikir kafasında âniden belirmişdi. Gèvigne ile gözgöze gelmemek için arkasını döndü.

— Korkarım merdivenlerden ineceksin. Asansör yine çalışmıyor.

Dar sahanlığa çıktılar. Gèvigne karşısındakine çok güvendiğini belirtmek için Flavières'ye doğru eğildi;

— Nasıl istersen öyle hareket et, sana tam selâhiyet veriyorum. Bir şey öğrenirsen yazihâneme telefon et, veya, daha iyisi kendin uğra. Paris ofisimiz Figaro'nun yanındaki binâdadır... Bütün istediğim Madeleine'in bunlardan haberi olmaması. Hiç bir şeyden şüphelenmemeli... Gözlendiğini anlarsa... Çok kötü olabilir.

— Bana güven.

— Teşekkür ederim dostum, sağol.

Gèvigne merdivenlerden inmeye başladı. İki defâ durup el salladı. Dönüp yazihânesine giren Flavières pencereden baktı. Büyük siyah bir arabanın yola çıkıp kayarcasına uzaklaştığını gördü... Madeleine... Bu isimden hoşlanmışdı... Zarif, kibar bir isim. Böyle bir kadın nasıl olmuş da bu tıknaz, şişman adamla evlenmişti. Mutlaka başka bir erkekle alâkası vardı... Şu nöbetler!... Bilerek bıraktığı ipuçları ile kocasını ne güzel oyalıyordu... Gevigne hakettiğini buluyordu. Karısı tarafından aptal yerine konmaya lâıyktı. Paralarının verdiği kendini beğenmişliği, sigaraları, ufak tekneler inşâsı için yaptığı anlaşması yüzünden; her şeyi yüzünden... Her ne kadar kendine tam güvenen bir kimse olabilmek için çok şeyler verir idi ise de Flavières, kendine çok fazla güveni olan kişilerden hoşlanmazdı. Ve hiç değilse görünüşte Gèvigne kendinden emindi.

Pencereyi öfkeyle çarptı. Mutfağa geçip orayı burayı karıştırarak kendini aç olduğuna inandırmaya çalışıyordu. Dolaplardaki konserve kutularını gözden geçirdi. Bütün belirtiler harbin kısa süreceğini gösterirken böyle bir tedbirin aptallık olduğunu bile bile herkes gibi o da erzak stoku yapmışdı. O kadar çok yiyeceği bir arada görmek iştahını kabartacağı yerde midesini bulandırdı. Sonunda birkaç bisküvit ve bir şişenin dibinde bulunduğu biraz şarapla yetindi. Tam oturacağı sırada mutfağın çok

çirkin olduğuna karar verdi. Bir bisküvit çiğneyerek yazı-hâneye döndü. Geçerken radyoyu açtı. Daha dinlemeden haberlerae nelerin verileceğini biliyordu: Petrol araştırmaları, Ren civarında topçu bölüklerinin çarpışmaları. Yine ae radyo spikeri de olsa odada konuşan biri olurdu.

Oturdu, beyaz şaraptan biraz içti. Bir polis olarak başarılı olamamışdı. Hiç bir serviste işe yaramamıştı... Hangi işi becerebilecekti?... Bir çekmece çekti, yeşil bir dosya çıkardı. Sağ üst köşesine **Gèvigne Dosyası** yazdı. Sonra içine birkaç beyaz kâğıt koydu, boş gözlerle önüne bakarak öylece kaldı.

MADELEİNE GÈVIGNE

Flavières, «Herhalde çok şapşal bir görünüşüm vardır,» **diye düşünüyordu.**

Oturmuş kibar ve çevresine aldırılmaz görünmeye çalışırken kendini tam bir şapşal gibi hissediyordu. Madeleine'in yüzünü iyice görebilmek için yanına aldığı fakat bir türlü gözlerine götürmeye cesâret edemediği sedef opera dürbününü elinde evirip çeviriyordu. Çevresi üniformalı insanlarla doluydu. Subayların yanlarındaki kadınların yüzünde kendilerine uyan gururlu ve tatminkâr bir ifâde vardı. Flavières hepsinden nefret ediyordu: Ordudan, silâhlardan, namlulardan, erzak stoklarından, sa vaştan, bu bayacağı, süslü tiyatrodan...

Başını hafifçe çevirince koca ellerini locanın kenarına dayayarak oturan Gèvigne'yi görebiliyordu. Madeleine arkasına dayanmıştı. Flavières ancak esmer ve zayıf bir siluet görebiliyordu. Hatları tam olarak belli olmuyordu ama onda bıraktığı tesir güzel ve biraz fazla nârin oldu-

ğu idi. Bu da belki yüzüne çok ağır gelen gür saçları yüzündendi. Gèvigne gibi bir adam nasıl olmuş da bu kadar zarif bir kadın bulabilmişti? Bu kadın ona nasıl tahammül edebiliyordu? Perde kalktı ve Flavières'nin son derece tatsız bulduğu bir oyun başladı. Gözlerini kapayı ve Gèvigne ile paraları yetişmediği için bir odayı paylaştıkları günleri düşünmeye koyuldu. İkisi de birbirinden sıkılgan ve sakardı. Kız talebeler ikisi ile alay eder, vamp tavırları takınarak onlarla eğlenirlerdi. Öte yanda, beğendiği her kızı elde edebilenler vardı. Hele birisi... Herkes onu **Marco** diye çağırırdı. Ne fazla zeki, ne de çok yakışıklı idi. Flavières bir gün ona bu işi nasıl başardığını sormuştu.

Marco gülümsemiş, «Onlarla sanki önceden yatmışsınız gibi konuşun... Bütün numara bu.» diye cevap vermişti.

Söylemesi çok kolay! Flavières onlara siz yerine sen diye hitâbetmek cesâretinden bile yoksundu. Polis arkadaşları da onunla dalga geçmişlerdi. Üstelik bu arkadaşça bir dalga geçme de değildi. Onu aralarına almamışlar, biraz sinsi olduğunu düşünmüşlerdi. Hattâ bâzan Flavières kendinden korktuklarını hissedirdi... Gèvigne cesâretini ilk ne zaman toplamış, ne çeşit bir kadına karşı kullanmıştı? Acaba Madeleine miydi bu kadın? Sanki aralarında çoktan bir bağ kurulmuş, sanki çoktan Gèvigne'ye karşı ortak bir düşmanlıkla birleşmişler gibi Flavières şimdiden kendi kendine Madeleine'e ilk ismi ile hitâbetmişti.

Hayâlinde Continental'ın yemek salonunu canlandırmaya çalıştı. Kendini Gèvigne'nin yerine koydu; Madeleine'le ilk defâ yemek yediklerini, baş garsonu çağırıldığını, şarapları seçtiğini düşündü... Mutlaka gülünç olurdu: Baş garsonun bir bakışı ile kıpkırmızı kesileceğini bi-

liyordu... Sonra... Madeleine'le koskoca salonu baştan başa geçecekler... Yukarı yatak odasına çıkacaklar... Madeleine soyunacak... Ve sonra...

Flavières gözlerini açtı, yerinde kıpırdandı. İçinden o anda çıkıp gitmek geldi ama bir sıranın tam ortasında oturuyordu. O kadar insanı rahatsız etmeyi göze alamazdı. Böyle bir hareketi yapabilmek için insanın biraz arsız olması gerekirdi. Flavières ise hayâtında hiç arsızlık edememişti. Etrafında gülüşmeler oldu. Bir alkış bütün salona yayıldı. Sonra âniden kesildi. Mutlaka aktörler aşktan bahsediyorlardı. Aktörler! Flavières tiksintiyle titredi. Gözünün ucu ile Madeleine'e gizli bir bakış fırlattı. Kadın salonun loş ışığında bir portre gibi hareketsiz oturuyor, boynunda ve kulaklarında mücevherler ışıldıyordu. Gözleri içten gelen bir ışıkla parlıyor gibiydi. Louvre'da hayranlıkla seyredilen o esrarlı güzeller, **Mona Lisa** gibi **Ziynetli Güzel** gibi başını hafifçe yana eğmiş, hiç kıpırdamadan dinliyordu... Ensesinde büyük bir topuz yaptığı saçları hafif kızıla çalıyordu... Madam Gèvigne... Opera dürbününü gözlerine götürmek üzere iken komşusunun âşikâr kızgınlık belirtileri gösterdiğini farkettiler. Utanarak dürbünü cebine sokuşturdu ve koltuğuna büzüldü. Antrakta çıkıp gitmeye karar verdi. Nerede olursa olsun onu tanıyabileceğinden emindi artık. Onu tâkibetmek, hayâtına burnunu sokmak düşüncesi kendini rahatsız etmeye başlamıştı. Aslında Gèvigne'nin kendisinden istediği işten hiç hoşlanmamıştı. Ya Madeleine anlarsa? Doğrusu eğer istiyorsa bir sevgili bulmak kadının hakkı idi. Yine de Flavières kadının bir âşığı olduğunu öğrenirse çok acı çekeceğini biliyordu. Bir alkış daha koptu. Takdir mırıltıları yükseldi. Başını çevirip baktı: Madeleine aynı pozisyonda oturuyor, küpelerindeki elmaslar aynı şekilde ışıldıyordu. Gözlerinde istekli bir parıltı vardı; uzun, beyaz eli-

ni koltuğunun kadife kenarına dayamış, loca da yaldızlı bir çerçeve meydana getirmişti. Sâdece portrenin altındaki imzâ eksikti. Bir an için Flavières o boşlukta iki ufak, kırmızı harf görür gibi oldu, R.F. — Roger Flavières. Hayır, aptallık edip Gèvigne'nin o mantıksız hikâyesine kanmayacaktı. Hayal gücünü de kontrol altında tutmalı idi...

«Ben yazar olmalı idim,» diye düşündü. Belki de hiç sebepsiz beynine doluşan böyle fikirlerle başarı kazanırdı. Üstelik belirsiz hayaller değillerdi: Hayâtın bütün karmaşıklığını ve yoğunluğunu toplamışlardı... O dam, meselâ, o ıslak, parlak kiremitler, renkleri solmuş kırmızı tuğla bacalar, hep aynı tarafa doğru yayılan dumanlar, aşağıdaki trafiğin uçurumun dibinde akan bir çağlayan sesine benzeyen gürültüsü... Ellerini tıpkı Gèvigne gibi birleştirip parmaklarını kenetledi.

İnsanları bahtsız eden sırları açığa çıkarmak için avukat olmuştu. Gèvigne bile parasına, fabrikalarına, nüfuzlu arkadaşlarına rağmen bedbahttı. Her engeli rahatça aşabileceklerini iddia eden Marco gibi insanlar birer yalancıydılar. Kimbilir belki şu anda Marco'nun da güvenebileceği bir arkadaşla ihtiyâcı vardı. Sahnede bir erkek bir kızı öptü... Çok kolay görünmesine rağmen bu da bir yalandı. Gèvigne de Madeleine'i öpmüştü ama kadın onun için hâlâ bir yabancıydı.

Gerçek de ise herkes onun gibiydi. Flavières bir uçurumun kenarında titreyerek durduğunu hissediyordu. İnsanlar gülüyor, sevişiyor ama aslında korkuyorlardı. Ya onlara destek olacak meslekler olmasa ne yaparlardı? Rahiplik gibi, doktorluk gibi, avukatlık gibi?...

Perde indi, sonra tekrar kalktı. Yanan ışıkların keskin pırıltısında bütün suratlar gri bir renk aldı. Seyirciler alkışlamak için ayağa kalktılar. Kocasını eğilip kulağına bir şey söylerken Madeleine programı ile hafif hafif yelpaze-

lenmeye başladı. Başka bir meşhur tablo: **Yelpazeli Kadın**. Veyâ belki de Pauline Lagerlac'ın portresi...

Çıkmaya karar verdi, koridorlara doğru akan kalabalığa karıştı. Vestiyerin önünde birikenlerin arasından zorla kurtulduğunda neredeyse Gèvigne ile karısına çarpıyordu. Madeleine'e sürtünerek geçebildi. Yüzünü çok yakından görebilmişti ama kim olduğunu sonra anladı. Arkasına dönüp bakmak istedi fakat bara hücum eden bir grup genç subayın arasında sürükleniyordu. Onu tekrar bulmayı ümit ederek birkaç basamak indi, sonra birden vazgeçti. Yalnız kalmak istiyordu.

Harp gecelerini sever, manolya kokan hafif bir rüzgârın estiği uzun caddelerin yalnızlığından hoşlanırdı. Bir hırsız gibi hiç ses çıkarmadan yürüdü. Madeleine'in yüzünü ve hafif kızıla çalan saçlarını kolaylıkla hatırlayabiliyordu. Aklına; cansızmış hissini veren duru mâvi gözleri geldi. İsteksiz, kayıtsız bakan gözler... Çıkık elmacık kemiklerinin altındaki çökük yanaklarında yorgunluktan tene gelen hafif gölgeler vardı. Hayalperest bir çocuğunu andıran ağzı ufacıktı. Dudaklarına çok az ruj sürmüştü Madeleine! Evet, ismi hakikaten çok uygundu ona. Ama Gèvigne! İşte aykırı olan bu soyadıydı. Kadın mes'ut değildi. Gèvigne karısının kendisinden sıkıldığını anlamazlıktan gelmiş, bunun yerine kendi kendine gülünç bir fikrî kâye uydurmuştu. Gösterişli bir zengin hayâtına uyamayacak kadar nârin ve hisli idi o. Resim yapmayı bırakmasını sebebi bu değil miydi? Onu sâdece tâkib etmekle yetinmeyecek, ona yardım edecek, onu koruyacaktı.

«Tamam, yine sapıtıyorum,» diye düşündü. «Dikkat etmezsem birazdan ona âşık olacağım. Madam Gèvigne'nin bir ilâca ihtiyâcı var, bütün mesele bundan ibâret.»

Sinirlenerek adımlarını sıklaştırdı, kendinden utanmıştı. Eve vardığında ertesi sabah Gèvigne'ye telefon ederek bir iş için derhal şehir dışına gitmesi gerektiğini,

kendisinden istediği şeyi yapamayacağını söylemeye karar vermişti. Niçin kendisine hiç değer vermeyen bir adam için huzurunu bozacaktı? Kendisi olmadan 15 yıl gayet güzel idâre etmişti. Hayır, onlarla uğraşmayacaktı. Gèvigne'lerin canları cehennem!

Kendine papatya çayı yaparken; «Beni böyle görse ne düşünür? Saçma meraklarına ve yalnızlığına iyice gömülmüş, telâşçı, yaşlı bir bekâr,» diye düşündü.

Kötü bir gece geçirdi. Uyandığında Madeleine'i tâki-bedeceğini hatırlaması üzerine duyduğu sevinç onu korkuttu. Bütün gayretine rağmen bu endişeyi içinden söylemedi. Kovmaya kıyamadığımız zavallı ama inatçı bir köpek gibi ona yapışmıştı. Radyoyu açtı. Yine petrol arastırmaları! Yine topçu savaşları! Çok iyi. Bu haberler herkesi mesut etmeye yeterliydi. Isık çalarak işinin başına oturdu.

Öğle yemeğini her zaman gittiği lokantada yedi. İnsanlar ona ters ters baktıklarında bile artık, sivil olduğu için kendini rahatsız hissetmiyordu. Sağlık muâyesinden geçemeyişi kendi kusuru değildi ya! Klèber Caddesine gitmek için saatin iki olmasını beklemedi. Hava bütün hafta kapalı idi ama şimdi açmaya başlamıştı. Yine de caddeler tenhâ idi. Flavières binânın önüne park edilmiş büyük, siyah Talbot marka arabayı hemen gördü. Gezintiye çıkmış gibi yanından ağır ağır geçti.

Yoluna yavaş yavaş devam ederken cebinden çıkardığı gazeteye şöyle bir göz attı, oradan buradan birkaç paragraf okudu: Alsace'da bir avcı uçağı düşürülmüş, Narvik'e takviye yollanmıştı. Ona bu haberler vız geliyordu. Tâtildeydi şimdi, Madeleine'le randevusu vardı. Gözüne bir kahve ilişti.. Kaldırımı, birkaç söğüt ağacının altına üç masa koymuşlardı. Oturdu. «Bir kahve, lütfen,» dedi.

Apartman tam karşısında idi. Geniş pervazlı yüksek

pencerelere, saksı saksı çiçek dolu balkonlara, çatıdaki ufak pencerelere baktı. Gözlerini yere indirdiğinde Talbot'un hareket ettiğini gördü. Gèvine gidiyordu.

«Madeleine'in de çıkması uzun sürmez artık,» diye düşündü.

Fincanı başına dikince kızgın kahve boğazını yaktı. Kendi hâline güldü. Bugün dışarı çıkacağından nasıl bu kadar emin olabiliyordu? Gelmesi için bir sebep mi vardı? Evet, bir sürü sebep vardı. Gelecekti. Güneş parladığı için, ağaçlar yeşillendiği için, hava mis gibi bahar koktuğu için ve en mühimmi kendisi onu beklediği için gelecekti! Birden kadını gördü; sanki kaldırımında bitivermişti. Flavières derhal gazetesini bıraktı, ayağa fırlayıp caddeyi geçti. Madeleine beli sımsıkı oturan gri bir tayyör giymiş, siyah çantasını koltuğunun altına sıkıştırmıştı. Eldivenlerini giyerken etrafına bakınıyordu. Boynuna doladığı beyaz dantel eşarp rüzgârda uçuşuyordu. Burnunun yarısına kadar inen kısa bir tül gözlerini ve alnını maskeleymişti. Başka bir portre! **Maskeli Kadın.**

O hâliyle bir resmini yapmak isterdi: Süslü binâların meydana getirdiği soluk bir fon önünde bir güneş huzmesi içinde duran zarif bir silüet; O da bir zamanlar resim yapmayı denemiş ama başaramamıştı. Piyano çalmayı denediği gibi... Kabiliyeti olmadığını anlayacak ve büyük müzisyenleri kıskanacak kadar iyi çalardı. Kendileri yükseklere ulaşamadıkları halde vasattan nefret eden insanlardan biriydi. Bir sürü ufak meziyet... Bir sürü hayal kırıklığı... Ama bütün bunlar şimdi ehemmiyetini kaybetmişti çünkü Madeleine burada idi.

Kadın Trocadéro Meydanının sağındaki caddeden yürüyerek beyazlığı gözleri kamaştıran Chaillot Sarayının tarasına çıktı. Baharla canlanmaya başlayan Paris hiç bu günkü kadar güzel olmamıştı. Paris'lilerin mâvi—kıızl totemi Eiffel, yeşilliklerin arasından yükseliyordu. Sarayın etrafındaki Seine'e doğru alçalan bahçelerin kuşattığı

merdivenler çiçeklerle çevrili akmayan şelâleleri andırıyordu. Bir romorkörün öttürdüğü keskin düdük sesi geminin bir köprünün altına girmesi ile âniden boğuldu. İnsana burada zaman durmuş gibi geliyordu. Savaştan, barıştan, karmaşıklıktan uzak bambaşka bir âlemde idiler sanki... Belki de Madeleine de kendisi gibi düşündüğü için buraya gelmişti. Kadın nereye gideceğini bilmezmiş gibi duraladı, etrâfına bakındı, sonra müzenin girişine doğru yürüdü. Ama birden bire görünmez bir kuvvetin tesiri altına girmiş, sürükleniyormuş gibi aksi tarafa doğru koşmaya başladı. Trocadero Meydanını geçti, Henri—Martin Caddesinin çıkışındaki kalabalığın içine daldı, etrâfındakileri dirsekleriyle itıştırerek kendine yol açtı ve Passy Mezarlığının kapısından içeri girdi. Rahatlamıştı. Ağır ağır yürümeye başladı.

Gezintisine devâm eder gibi ağır ağır mezartaşlarının arasından geçti. İki yanında iri mermer ve bronz haçların sıralandığı ara yolu bırakıp dar bir geçide saptı. Taşların üzerindeki siyah yazılara, bir kabri çevreleyen paslı parmaklıklara, yeni getirilmiş çiçeklere kayıtsız gözlerle bakarak yoluna devâm etti. Başının üstünde serçeler uçuyordu. Şehrin gürültüsü çok uzaklarda kalmış gibiydi. Sanki hayâtın ötesinde bir dünyâya ayak basmışlardı. Etrafta kimseler olmamasına rağmen Flavières mezar taşlarının arkasından görünmeyen varlıkların onlara baktığı hissine kapıldı.

Madeleine yürüyordu. Gölgesi bâzan kırık dökük bir mezartaşına bâzan da eski bir kubbenin üzerinde nöbet tutan ufak mermer meleklerle vuruyordu. Arada bir yarısı silinmiş bir yazıyı okumak için duraklıyordu.

MERCIER AİLESİ
ALPHONSE MERCIER

İYİ BİR BABA VE İYİ BİR KOCA İDİ

Bâzı taşlar batan gemiler gibi yana yatmıştı. Bâzıla

rında ise kertenkeleler boğazlarını titretip yılanı benzen başlarını havaya kaldırmış güneşleniyorlardı. Madeleine hiç bir akrabanın ziyârete gelmediği mezarlığın bu unutulmuş köşesinde nereye gittiğini bilerek, kendinden emin yürüyordu. Birinin düşürdüğü kırmızı bir lâleyi eğilip yerden aldı. Sonra o rahat yürüyüşü ile gidip mezarlardan birinin başında durdu. Bir türbenin arkasına gizlenen Flavières onu rahatça görebiliyordu. Yüzünde ne keder ne de sevinç ifâdesi vardı. Tam tersine gözlerinde huzur ve saadet dolu bir mânâ okunuyordu. Aklından şu anda kim bilir neler geçiyordu? Kollarını serbestçe aşağıya sarkıtmıştı. Lâle hâlâ parmaklarının arasında idi. Yine bir tablo gibiydi; bütün benliği ile içine kapanmış, kendi düşüncelerine dalmıştı.

Birden Flavières'nin aklına Gèvigne'nin bahsettiği **krizler** geldi. Bu da onlardan biri, Madeleine'in vecd hallerinden biri miydi? Hayır, kadında vecde gelen birinde olması gereken haller yoktu. Bunun çok daha basit bir şey olduğu belli idi: Madeleine birisi belki de yakın bir akrabası için duâ ediyor olmalı idi. Yeni kaybettiği, hâtırası henüz çok tâze olan bir akraba... Ama başında durduğu mezar çok eskiymiş gibi duruyordu uzaktan. Flavières, **Bu iş çok garip**, diye düşündü.

Saatine baktı. Kadın neredeyse çeyrek saattir mezarın başındaydı: Tam olarak 12 dakika... Nihâyet Madeleine döndü. Kapıya doğru yürümeye başladı. Etrâfı ille hiç ilgilenmiyor, artık hiçbir mezara bakmıyordu. Geçerken Flavières kadının başında uzun zaman durduğu mezarın üzerini okudu. Çok kısa bir yazı idi:

PAULINE LAGERLAC

1840 — 1865

Aslında mezarın üzerinde bu ismi bulmayı bekliyordu. Fakat yine de çok sarsıldı. Gèvigne haklı idi: Made-

leine'in hareketlerinde alışılmamış, göze batan bir şeyler vardı. Normal olarak insan bir mezarın önünde dururken başını eyer, ellerini kavuşturup duâ ederdi. Madeleine ise böyle yapmamış, mezara uzun uzun bakmıştı. Tıpkı bir insanın içinde doğup büyüdüğü evi seyretmesi gibi...

İçine hafif bir korku veren bu fikri kafasından atma-ya çalışarak kadına yetişmek için koşmaya başladı. Madeleine lâleyi hâlâ elinde tutuyordu. Seine'e doğru yürürken yine dalgındı. Belki sâdece yorgundu. Rıhtımda, güneşin ışıladığı suları seyrederek, düşüncelerine dalmış gibi rastgele dolaşmaya başladı. Sıcak bir gündü. Yanından şapkalarını ellerine almış, yüzlerindeki terleri kurulayan bir kaç adam geçti. Sular masmâvi idi. Gri rıhtım taşlarında bir iki serseri uzanmış uyuyordu. Ağaçlarda erkenci birkaç kırlangıç ötüyordu. Madeleine gri tayyörü ve uzun topuklu pabuçları ile çevresine uymuyor, istasyonda tren bekleyen bir yabancıyı andırıyordu. Arada sırada elindeki lâlenin sapını parmaklarının arasında çeviriyordu.

Köprülerden birine yürüdü, parmaklığı dayanarak Seine'in sularını seyretmeye koyuldu. Elindeki lâleyle hafif hafif yanağını okşuyordu. Birisine randevu mu vermişti?... Yoksa sadece dinleniyor muydu?... Belki de yalnızca vapurların dümensuyunda binbir renk alan suyu ve dalgaların ısıltısını seyrederek sıkıntısını unutmaya çalışıyordu... Parmaklığın üzerinden uzandı, çok aşağılarda, suyun yüzünde parlayan aksine baktı.

Flavières'nin içine âniden bir korku düştü. Kadına iyice yaklaştı. Madeleine kıpırdamadı. Lâleyi aşağıya atmıştı. Çiçek ufak kırmızı bir nokta hâlinde döne döne uzaklara doğru sürüklendi. Bir mavnanın yanından geçti, dalgaların arasında batıp çıkmaya başladı. Flavières kırmızı noktanın ne olacağına bakmaya koyuldu. Uzaklaş-
tıkça küçülen kırmızılıktan gözlerini alamıyordu. Çiçek

birden ortadan kayboldu. Belki de batmıştı. Madeleine dudaklarında hafif bir gülümseme ile nehre bakmaya devâm ediyordu.

Sonra döndü, yürümeye başladı. Başka bir köprüden geçerek sağa saptı. Aynı kayıtsız, maksatsız yürüyüşü ile eve geldi, apartmanın kapısından içeri girip gözden kayboldu. Flavières'nin sert bir içkiye ihtiyacı vardı, heyecandan elleri titriyordu. Kendisini işe yaramaz, bıkkın hissediyor, ne yapacağına karar veremiyordu. Günün geri kalan kısmında neyle uğraşacak, bütün gün Madeleine'i tâkibettikten sonra yalnızlığa nasıl dayanacaktı? Bir kahveye girerek Gèvigne'yi aradı.

«Alo!... Paul sen misin?... Ben Roger... Bir iki dakika sana uğramak istiyorum... Hayır, hayır, kötü bir şey olmadı. Sana birkaç sualım var... Tamam, biraz sonra oradayım.»

Gèvigne bürosundan bahsederken büyük patron havaları takınmıştı. Hakikatte ise tek katlı bir ofisti burası.

«Biraz beklemenizi ricâ ediyorum. Müdür bey toplantıdalar.»

Sekreter onu lüks döşenmiş bir bekleme odasına götürdü.

Flavières, Bana gösteriş yapmaya çalışıyor, numara! diye düşündü.

Ama değildi. Birkaç dakika sonra Gèvigne'nin iki üç kişiyi geçirdiğini gördü.

Gèvigne yalnız kaldıklarında. «İyi ki geldin Roger,» dedi, «Beklettiğim için özür dilerim. Bu aralarda çok sıkışacağız.»

Odası geniş ve aydınlıktı. Amerikan stilinde geniş rahat koltuklar, heybetli dolaplar ve krom heykelciklerin tuttuğu sigara tablaları ile döşenmişti. Duvardaki kocaman Avrupa haritasının üzerinde cephenin pozisyonunu gösteren iğneler vardı.

- Evet! Onu gördün mü?
- Gördüm.
- Ne yaptı?
- Bir mezarlığa gitti.
- Passy'ye mi?... Şeyin mezarına mı?...
- Evet.
- Sen de anladın değil mi Roger! Sen de anladın.

Masanın bir köşesinde, telefonun yanında Madeleine'in bir fotoğrafı vardı. Flavières gözlerini ondan almıyordu.

— Mezartaşının üzerinde sâdece bir isim vardı. Anesiyle babası nerede?

— Onlar Ardennes civârında bir yerde gömülüler. Benimkiler de Saint—Ouen'daki âile mezarlığımızda yatıyorlar... Passy'de olan tek akrabası Pauline Lagerlac. İşte beni kaygılandıran bu... Açık konuş benimle, bu ziyâret hakkında ne düşünüyorsun?... Bu arada bir noktayı belirtmek isterim. Bu o mezarı ilk ziyâreti değildi.

— İlk olmadığı belli idi. Kimseye yolu sormadı. Etrafta biraz oyalandı ama nereye gittiğini çok iyi biliyordu.

— Tabii biliyordu. Sana söylüyorum bu Pauline'den başka bir şey düşünmüyor artık.

Gèvigne, elleri cebinde odayı arşınılıyordu. Gömleğinin yakası boynuna dar gelmiş, ensesinden etleri dışarı fırlamıştı. Telefon çaldı. Âhizeyi sabırsızlıkla yerinden koparırcasına kaldırdı. Mikrofonu eliyle kapayarak, sâkin bir sesle: «Madeleine Pauline Lagerlac olduğunu zannediyor. İşte bu yüzden korkuyorum,» dedi.

Telefondan boğuk sesler geliyordu. Elini mikrofondan çekti.

«Alo!... Evet, ben Gèvigne... O! Sen misin dostum! Şimdi seni arayacaktım. Dinle mesele şu...»

Flavières dinlemiyordu. Madeleine'in resmine baktı.

Tıpkı bir heykel yüzü, gözler ölü gözleri! Gèvigne telefon-
da bağırıp çağırıyordu. En sonunda âhizeyi kırarcasına
yerine indirdi. Flavières geldiğine pişman olmuştu. Birden
Madeleine'in sırrını bir başkası ile konuşmanın hiç bir
fayda sağlamayacağını anladı. Gèvigne de en az kendisi
kadar çâresizdi. Bir fikir yapışmıştı kafasına, çıkarıp ata-
mıyordu. Ya Pauline'in ruhu...

Gèvigne, «Sabrımı taşıyorlar, kendime hâkim olami-
yorum,» diye homurdandı.

«İşlerin ne kadar sıkışık olduğunu bir görsen aklını
oynatırsın.»

Flavières,

«Lagerlac karının genç kızlık adı mı?» diye sordu.

— Hayır, soyadı Givors'du, **Madeleine Givors**. Anne-
sini üç yıl önce kaybettik. Babası daha önce ölmüştü.
Mèzières yakınlarında kâğıt fabrikaları vardı. Büyük bir
kuruluş. Dedesinin babası kurmuş. Adam orada doğmuş.»

— Ama Pauline Lagerlac Paris'te yaşamış, öyle de-
ğil mi?

Gèvigne kalın parmakları ile masasında tempo tutu-
yordu.

— Korkarım ki bildiklerim kat'likten çok uzak. Bir
gün kaynanam Saint—Pères Sokağında eski bir evi işâ-
ret ederek Pauline Lagerlac'ın orada oturmuş olduğunu
söylemişti. Ama sokağın Saint—Pères olduğundan da pek
emin değilim. Zemin katında bir dükkân vardı galiba.
Zannedersem antikacı dükkânı idi... Söyle bana şimdi
Madeleine'i gördüğüne göre onun hakkında ne düşünü-
yorsun?

Flavières omuzlarını silkti:

— Henüz bir şey söylemek için çok erken...

— Fakat sen de onda garip bir hal olduğu fikrinde-
sin değil mi?

— Bana öyle geliyorki... evet... 'Resim yapmaktan tamâmiyle vazgeçtiğinden emin misin?

— Tamamen eminim. Hattâ stüdyosunu bozup oturma odası yaptı.

— Sebebini biliyor musun?

— Sebebi?... Bir sürü başka işi var tabii... Sonra insan değişir...

Flavières kalkıp elini uzattı:

— Seni daha fazla meşgul etmeyeyim. Çok işin olduğunu görüyorum.

— Lütfen, işlerimi bir yana bırak. Bunlar Madeleine'in yanında ehemmiyetsiz. Mühim olan o... Doğru söyle... Deli olduğumu mu düşünüyorsun?

— Yo hayır, deli değil. Söyle bana: Çok kitap okur mu?

— Pek değil. Çoğu insan gibi en fazla tutulan kitapları okur. Bir de mecmuaları...

— Hususi bir merakı veya çalışması var mı?

— Hiç aklıma gelmiyor.

— Onu gözlemeye devâm edeceğim.

— Pek istekli görünmüyorsun.

— Boşuna vakit harcıyormuşuz gibi bir his var içimde...

Gèvigne'ye, Madeleine'i aylarca tâkibetmek gerekse bile bu sırrı çözmek için elinden geleni yapmaya karar verdiğini söylemek istemedi.

Gèvigne, «Bu işi senin üstüne yıktığım için üzgünüm,» dedi. «Ama görüyorsun işlerim başımdan aşkın. Buraya takılıp kaldım. 'Burası ile Le Havre arasında mekik dokumaktan kendime vakit ayıramıyorum. Bu işi kabul ettiğin için sırtımdan büyük bir yük kalktı.»

Flavières'yi asansöre kadar geçirdi.

— 'Yeni bir şey bulursan bana bir telefon et.

— Tamam, ederim.

Sokağa çıktığında Flavières kendini işlerinden çıkmış, evlerine koşuşan insanların içinde buldu. Bir akşam gazetesi aldı. Luxemburg sınırında iki düşman uçağı düşürülmüştü. Başmakale Alman'ların savaşı kaybettiklerini iki kere iki dört edercesine ispatlıyordu: Kuşatılmışlardı. Her taraftan ablukaya alınmışlardı. Başkomutan her ihtimali hesaplamış, şimdi düşmanın saldırıya geçmesini bekliyordu.

Flavières esnedi, gazeteyi cebine tıkdı. Bu harb artık onu ilgilendirmiyordu. Şimdi mühim olan tek şey Madeleine idi. Bir kahveye oturdu, mâden suyu ısmardı... Pauline'in mezarı başında hayâle dalan Madeleine... Hasret! Mezara hasret!... Hayır, bu mümkün değildi. Fakat neyin mümkün olup neyin olmadığını kim bilebilirdi?

Eve döndüğünde başı ağrıyordu. Ansiklopedinin (L) cildine baktı fakat hiç bir şey bulamadı. Lagerlac isminden bahsedilmeyeceğini çok iyi biliyordu ama bakmadan da gözüne uyku girmezdi. Çok ufak da olsa her ihtimal göz önüne alınmalı idi... Bundan böyle çok daha ufak ihtimallerle uğraşacakmış gibi bir his vardı içinde. Onu sâdece düşünmek bile doğru düşünmesini kaybetmesine yetiyordu. **Lâleli Kadın**... Parmaklıklara dayanmış nehri seyredirken bir resmini yapmaya çalıştı. Kendi çizdiğini kendi de beğenmedi, kâğıdı buruşturup birkaç aspirin aldı.

PAULİNE LAGERLAC

Madeleine Millet Meclisinin önündeki kaldırımı arşınlayan süngülü nöbetçinin yanından geçti. Bir önceki gün gibi evden Gêvigne'nin hemen arkasından fırlamıştı. Ama bu sefer kadına bir arabanın çarpmasından korkan Flavières onun tam arkasında idi. Çünkü Madeleine karşı-

dan karşıya geçerken trafiğe hiç aldırıyor, kendini otomobillerin önüne atıveriyordu. Flavières onun böyle telaşla nereye gittiğini merak etti. Bugün dünkünden daha sade giyinmişti. O zarif tayyörün yerine kahverengi bir elbise giymiş, başına bir bere takmıştı. Bu kıyâfet onu gençleştirmiş, evlenmemiş genç bir kız havası vermişti. Saint—Germain Bulvarına saptı, ağaçların gölgesinden yürümeye başladı. Belki Luxembourg Bahçelerine, belki de Coğrafya Müzesine gidiyordu. Yâhut da bir astroloji konferansı dinleyecek, veya bir hipnotizma seansına katılacaktı.

Flavières birden kadının nereye gittiğini anladı. Gözden kaçırmamak için ona iyice yaklaştı.

Sürdüğü parfümü duyabiliyordu. Koku Flavières'ye nemli toprak ve solmuş çiçekleri hatırlattı.

Daha önce nerede duymuştum bu esansı? diye düşündü. Sonra, **Dün**, dedi. **Passy Mezarlığının o ıssız köşesinde...**

Kokuyu sevdi. Ona büyükannesinin Saumur yakınlarındaki evini hatırlatıyordu... İçinde bir sürü mağara bulunan bir tepenin yamacına kurulmuş ufak bir evdi. Mağarada yaşayan insanlar vardı. Bunlar evlerine ulaşmak için Robinson Crusoe gibi tahta merdivenlere tırmanmak zorunda idiler. Kayaların arasına takılmış soba borularından çıkan dumanlar beyaz taşın üzerinde siyah ince izler bırakmıştı. Tâtilerde bu garip yerleri keşfe çıkmaya bayılırdı. Mağaraların ağzındaki ufak kovuklardan içerdeki pırıl pırıl cilâlı eşyaları gizlice, hayranlıkla seyrederdi. Bir keresinde terkedilmiş mağaralardan birine girmişti. Mağara çok karanlık, duvarları ıslak ve yapış yapıştı. Etrafta çıt çıkmıyordu.

Geceleri köstebeklerin toprağı kazdığını duyuyorlardır mutlaka! Belki arada tepelerine tavandan bir solucan düşüyordur, diye düşünmüştü.

Arkada gıortılı bir kapı kûf kokan **mahzene** açılıyordu. Tam eşikte bir tutam zehirli mantar bitmişti. Önünde ucu görünmeyen koridorların ve galerilerin meydana getirdiği esrârlı bir dünyâ vardı. Bu ıssız lâbirentte daha fazla ilerlemeye cesâret edemeyip geri dönmüştü.

İşte o esrarlı dünyâ böyle kokuyordu. Madeleine'in parfümünün kokusu gibi... Ve Flavières o güneşli bulvarda, yeni tomurcuklanmış ağaçların altında yürürken gölgeler âleminin insanın içine korku veren o çekiciliğini yine hissetti. Madeleine'i ilk gördüğünde bu yüzden duygulanmış, ona bundan dolayı ilk görüşte bir yakınlık duymuştu.

Gözlerinde başka bir hayal canlandı. 12 yaşında o tepenin yamacında Kipling'in **Sönen Işık** adlı kitabını okumuştı. Kapağında bir tüfeğin üzerine eğilmiş bir kızla oğlanın resmi vardı. Kitabın ilk satırları hiç aklından silinmemişti. Ne zaman hatırlasa gözleri dolardı: **Avustralya'dan Afrika'ya doğru yola çıkan THE BARRALONG** Siyahlar giymiş olan kız Madeleine'e benziyordu. O zaman bu resimdeki kız ona çok tesir etmiş, uzun zaman uykuya dalarken onu düşünmüş, rüyâlarında ayak seslerini duymuştu.

Bütün bunlar gülünçtü elbette. Hiç değilse Gèvigne gibi bir adama öyle gelirdi. Ama başka bir âlemde yeteri kadar gerçektir; kayıp bir rüyânın yeniden bulunduğu esrarlı bir âlemde... Madeleine arkasında hafif bir krizantem kokusu bırakarak yürüyordu. Saints—Pères Caddesine döndüğünde Flavières garip bir memnunluk duydu. Tabii bu daha bir şey ispatlamıyordu, ama yine de...

Gèvigne'nin bahsettiği ev tam karşısındaydı. O ev olmalıydı çünkü Madeleine yan taraftaki kapıdan içeri girmişti. Gèvigne'nin anlattıklarına uymayan tek şey buranın bir otel olmasıydı. İngilizce bir adı vardı: Family Hotel.

Flavières, **En fazla yirmi odası vardır**, diye düşündü. Kapının üzerinde bir tabelâ asılıydı: Boş yerimiz yok. Flavières içeri girdi. Resepsiyonda örgü ören yaşlı kadın gözlüklerinin üzerinden ona baktı.

Flavières, «Oda istemiyorum,» dedi. «Sâdece biraz önce içeri giren genç hanımın adını öğrenmek istiyorum.»

— Kimsiniz?

Flavières eski dedektiflik kartını uzattı. Hiç bir şeyi atmaya kıyamaz, eski pipolarını, boşalmış tükenmez kalemelerini, hükmü kalmamış evrakları bile saklardı. Kartını ~~da bir gün işe yarar diye düşünerek atmamıştı.~~ Cüzdanı sararmış mektuplar, eski makbuzlar, kuponlar ve koçanlarla doluydu. En sonunda bu lûzumsuz alışkanlığı bir işe yaramıştı. Onu dikkatle baştan aşağı süzen kadın nihayet cevap verdi.

— Madeleine Gèvigne...

— Buraya ilk gelişi mi?

— Hayır, sık sık uğrar.

— Odada... birisi ile mi buluşuyor?

— Bana bakın bayım, o çok nâmuslu bir hanımdır.

Başını eyerek örgüsünü örmeye başladı.

— Lûtfen suallerimi cevaplandırır mısınız? Burada arkadaşları veya başkaları ile görüşür mü?

— Hayır, şimdiye kadar kimse onu görmeye gelmedi.

— Öyleyse niçin geliyor, burada ne yapıyor?

— Bilmiyorum bayım. Müşterilerimi gözetlemek âdetim yoktur.

— Oda numarası kaç?

— On dokuz! Üçüncü katta...

— En iyi odanız mıdır?

— Hayır ota müşterinin rahatı gözetilerek döşenmiştir. Ona on iki numarayı vermek istedim ama bakma-

Bir müddet birbirlerini süzdüler. Flavières, «Teşekkür ederim,» dedi.

Kadın, «Birşey değil,» dedi biraz sertçe, sonra örgü süne devâm etti.

Flavières hemen gitmedi. Bir iki dakika kolu masanın üzerinde, elindeki çakmakla oynayarak kaldı.

Hünerimi kaybetmişim, diye düşündü. İnsanları ko-
nuşturamıyorum artık.

Yukarı çıkıp on dokuz numaralı odanın anahtar deliğinden içeri bakmayı ne kadar isterdi. Fakat hiç bir şey göremeyeceğini çok iyi biliyordu. Kadını başıyla selâmlayarak döndü ve dışarı çıktı.

Neden bilhassa üçüncü kattaki o odayı istemişti? Belki de zamanında orası Pauline Lagerlac'ın odası idi. Öyle de oisa Madeleine bunu nereden öğrenmişti? Kadının intihar ettiğini bile bilmiyordu... O halde? Onu bu eve, bu odaya getiren neydi? Belki de Madeleine geçmişi görebiliyordu! Başını salladı.

Sık sık saçmalamaya başladım, diye düşündü. Kadında rûhî bir hastalık yoktu. Bir sürü doktor onu muâyene etmiş ve bir şey bulamamışlardı.

Saint—Germain Caddesinin köşesine geldiğinde dönüp arkasına baktı. Aksi tarafa Seine'e doğru yürüyen Madeleine'i görünce peşinden koşmaya başladı. Kadın otelde yarım saat bile kalmamıştı. Rihtımda hızlı adımlarla yürüdü, Orsay Garını geçti, sonra âniden bir taxiye işâret etti. Flavières zorla kendine bir başka araba bulabildi.

İçeri atlarken şoföre, «Öndeki Renault'yu tâkibet,» diye bağırdı.

Neredeyse kadını kaçırıyordu. Kendi arabasını getirmedeği için lânetler savurdu.

Concorde Köprüsünde ve Champs—Elysées'de tra-

Bir müddet birbirlerini süzdüler. Flavières, «Teşekkür ederim,» dedi.

Kadın, «Birşey değil,» dedi biraz sertçe, sonra örgü süne devâm etti.

Flavières hemen gitmedi. Bir iki dakika kolu masanın üzerinde, elindeki çakmakla oynayarak kaldı.

Hünerimi kaybetmişim, diye düşündü. İnsanları ko-
nuşturamıyorum artık.

Yukarı çıkıp on dokuz numaralı odanın anahtar deliğinden içeri bakmayı ne kadar isterdi. Fakat hiç bir şey göremeyeceğini çok iyi biliyordu. Kadını başıyla selâmlayarak döndü ve dışarı çıktı.

Neden bilhassa üçüncü kattaki o odayı istemişti? Belki de zamanında orası Pauline Lagerlac'ın odası idi. Öyle de oisa Madeleine bunu nereden öğrenmişti? Kadının intihar ettiğini bile bilmiyordu... O halde? Onu bu eve, bu odaya getiren neydi? Belki de Madeleine geçmişi görebiliyordu! Başını salladı.

Sık sık saçmalamaya başladım, diye düşündü. Kadında rûhî bir hastalık yoktu. Bir sürü doktor onu muâyene etmiş ve bir şey bulamamışlardı.

Saint—Germain Caddesinin köşesine geldiğinde dönüp arkasına baktı. Aksi tarafa Seine'e doğru yürüyen Madeleine'i görünce peşinden koşmaya başladı. Kadın otelde yarım saat bile kalmamıştı. Rihtımda hızlı adımlarla yürüdü, Orsay Garını geçti, sonra âniden bir taxiye işaret etti. Flavières zorla kendine bir başka araba bulabildi.

İçeri atlarken şoföre, «Öndeki Renault'yu tâkibet,» diye bağırdı.

Neredeyse kadını kaçırıyordu. Kendi arabasını getirmedeği için lânetler savurdu.

Concorde Köprüsünde ve Champs—Elysées'de tra-

fik harb öncesindeki gibi sıkıştı. Madeleine'ini arabası Etoile Meydanına doğrulmuştu. Belli ki eve gidiyordu. Etraf asker dolu idi. Arabalarda Bastille Günündeki gibi flâmalar dalgalanıyordu. Heryerde Flavières'in bile görmezlikten gelemeyeceği bir heyecan vardı. Aslında o da büyük bir tehlikenin eşiğinde duyulan bu coşkun neşeyi severdi... Hayır, Madeleine eve gitmiyordu. Taksi Zafer Abidesinin çevresinde döndü. Neuilly Caddesinden Maillot Abidesine doğru gitmeye başladı. Burada trafik daha seyrekti.

Şoför, «Bir günlük benzin payımızı harcayacağız galiba,» dedi.

Flavières, Gèvigne'nin forsu sâyesinde, fazla benzin alabileceğini düşünerek gülümsedi. Sonra bu düşüncesinden dolayı kendine kızarak vicdanını susturmak için. **Bir iki kilo fazla benzin sarfedersek kimse zarar görmez,** diye düşündü.

«Beni köşede bırakiver.»

Madeleine, Neuilly Köprüsünün öbür ucunda arabadan iniyordu. Flavières, vakit kaybetmemek için paraları önceden hazırlamıştı. Fakat kadın bu defâ önceki gün yaptığı gibi ağır adımlarla dalgın dalgın yürümeye başladı. Biraz rıhtımda dolaştı ama manzarayı seyretmek için gelmediği belli idi. Yüzünde yine o kayıtsız bıkkın mânâ belirmişti. Flavières, Saints—Pères Caddesindeki o otelle Courbevoie Rıhtımı arasında bir bağ kurmaya çalıştı fakat beceremedi.

«Eğer canı yürümek istiyorduyorsa, neden bu kadar uzağa geldi?» diye düşündü.

Paris'in merkezindeki rıhtımlar çok daha güzeldi. Fakat belki de kadın kalabalıktan uzaklaşmak istemişti. Burası sâkin kafayla düşünmek veya sadece hayal kurmak için hakikaten ideal bir yerdi. Loine'in kıyısında dolaş-

tığı günleri düşündü. Nehrin üzerinde minicik adalar vardı, dibindeki kumlar güneşte pırıl pırıl parlardı. Kenarlarındaki söğütlerin altında kurbagalar öterdi. Madeleine de kendine benziyordu, o da tabiatla başbaşa kalmaktan hoşlanıyordu. İçinden birden koşup onu yakalamak geldi. Hiç konuşmazlar, yanyana yürürlerdi. Ama böyle bir hareket yapmasının imkânsız olduğunu biliyordu. Kendini kontrol edebilmek için durdu ve kadının epay uzaklaşmasını bekledi. Çekip eve gitmeyi bile düşündü. Fakat bu taktikte onu çeken, irâdesini bağlayan bir şey vardı. Madeleine'in peşinden yürümeye devâm etti.

Kum tepeleri, taş yığınları sonra yine kum tepeleri... Orada burada birkaç paslı iskele... Grand—Jatte Adasının tam karşısında idiler. Bu kasvetli banliyöde ne işi vardı bu kadının? Nereye sürüklüyordu kendisini? Issız rıhtımda yapayalnızdılar, Madeleine ve arkasında kendisi... Fakat yine de kadın bir başkasının varlığını farkettiğini belirtecek hiç bir hareket yapmamıştı. Hayallere dalmış gitmişti.

Yavaş yavaş Flavières'ye belirsiz bir korku hâkim olmaya başladı. Hayır, kadın yürüyüşe çıkmamıştı. Bırinden mi kaçıyordu, yoksa bir amnezi krizi mi geçiriyordu? Polise hâfızalarını kaybetmiş, şaşkın, uyurgezer gibi konuşan bir sürü insan görmüştü. Kadına tekrar iyice yaklaştı. Terkedilmiş gibi görünen bir binâyı yaklaşıyorlardı. Önüne soluk bir tentenin altına üç tane demir masa konmuştu. Madeleine birine oturdu. Flavières rıhtımındaki fıçıların arkasına saklanarak kadını gözetlemeye başladı.

Madeleine çantasından bir beyaz kâğıt bir de dolma kalem çıkardı. Elinin tersi ile masanın üzerine yoklayarak ıslak olup olmadığına baktı. Han sâhibi görünmemişti. Dikkatle kâğıdın üzerine eğilerek yazmaya koyuldu. Kaşlarını hafifçe çatmıştı.

Flavières,

Birisini seviyor, diye düşündü, Cephede olan birisini.

Fakat bu tahmin de diğerleri kadar değersizdi. Evinde çok daha rahat mektup yazabilirken, bu işi yapmak için neden buralara geldiğini açıklamıyordu. Kalemı devamlı hareket ediyor, bir kelime düşünmek için bile durmuyordu. Belki de yürürken yazacağı mektubu tasarlamıştı. Veya otelde geçirdiği yarım saati ne yazacağını plânlayarak geçirmişti. Doğru bir tahmin yürütmek için delil yoktu... Belki de Gèvigne'yi terk ediyordu... Bu faraziye huzursuz hallerini açıklayabilirdi ama Pauline Lagerlac'ın mezarına yaptığı ziyareti açıklığa kavuşturamazdı.

Kimse gelip kadına ne içeceğini sormadı. Han sâhibi şüphesiz diğerleri ile ön tarafta idi. Madeleine mektubu katladı, bir zarfa koydu, üzerine bir adres yazdı sonra zarfı dikkatle yapıştırdı. Etrâfına bakındı, dikkati çekmek için birkaç defâ masaya vurdu. Yine de kimse gelmedi. En sonunda mektubu alıp kalktı. Geldiği yoldan mı geri dönecekti? Kadın durakladı. Flavières zarfın üzerindeki adresi okumak için hayâtının beş yılını seve seve verebilirdi.

Kararsızca rıhtıma doğru yürüdü. Fıçıların o kadar yakınından geçti ki Flavières yine parfümünün burnuna dolduğunu hissetti. Esen hafif rüzgâr eteklerini uçuşturuyordu. Yüzünde kararsız bir mânâ vardı. Elindeki mektuba baktı. Sonra birden onu önce ikiye sonra dörde, nihâyet ufacık parçalara bölerek suya fırlattı. Kâğıtlar rüzgârda uçuştular. Bir kısmı nehre düşerek akıntıyla uzaklaşmaya başladı. Bir kısmı da etrâfa dağıldı. Rıhtımın ucunda duran Madeleine parçaların âkibetini seyrediyordu. Birisi onu istemediği bir işe zorluyormuş gibi başını iki yana salladı. Yosunlara takılmış birkaç kâğıt parçasını pabucunun topuğu ile aşağı itti. Gayet sâkin ileri doğru bir adım attı.

Fışkıran sular rıhtımın ortasına kadar geldi, Flavières'nin ayaklarını ıslattı.

Madeleine!

Flavières bir an yerinde dondu kaldı. Mektuptan kalan bir parça beyaz kâğıt rıhtımda rüzgârla bir sağa bir sola sürükleniyordu. Ufak beyaz bir fâre gibi.

Madeleine!

Pardesüsünü ve ceketini fırlatarak rıhtımın kenarına koştu. Suyun üzerinde halkalar vardı. Balıklama suya daldı. Bir an soğuktan nefesi kesildi. Fakat bu bile kadının ismini bütün benliği ile tekrarlamasına engel olamadı.

Madeleine! Madeleine!

Birkaç saniye pis suda çabaladıktan sonra yüze çıktı. Akıntı Madeleine'i bir iki metre sürüklemişti bile. Suda sırtüstü, kalıp gibi uzaklaşıyordu. Ona yetiştiğinde nefes nefese kalmıştı. Üzerindeki elbiseler hareketini güçleştiriyor, suyun pisliğinden gözleri yanıyordu. Yavaş yavaş batmakta olan kadını elbiselerinden yakaladı, boynunu tutmaya çalıştı. Ne olursa olsun başını suyun yüzünde tutmalı idi.

Başını yakaladı, bir kolunu boynuna dolayarak kıyıya doğru yüzmeye başladı. Ağır ağır gidiyorlardı. Kadın çok ağırlaşmıştı! Yoksa ölmüş müydü? Akıntı onları hızla aşçıllara sürüklüyordu. Hiç bir zaman sporla uğraşmamış, kendini formda tutmaya çalışmamıştı. Nefes almaya çalışırken devamlı su yutuyordu.

Rıhtımda, nehre inen merdivenler gördü. Yanına bir taka demirlemişti. Ne pahasına olursa olsun akıntı onları daha aşağılara sürüklemekten o merdivenlere ulaşmalı idi. Tam geçmek üzere iken takanın zincirine yapışmayı başardı. Kendini güçlükle merdivenlerin üstüne çekti. Madeleine'i yukarı çıkarmak için çok zorlanması lâzımdı. Kadını ağır ağır basamaklardan sürükleyerek çekti.

İkisinin de elbiselerinden sular akıyordu. Merdivenlerin üzerine serildi, bir süre öylece kaldı.

Suları süzülünce Madeleine belki biraz hafifler diye düşündü.

Ayrıca onu nasıl taşıyacağını hesaplaması gerekiyordu. Nefesi biraz yerine gelince, kadını belinden tutarak kaldırmayı başardı ve kâh taşıyarak, kâh sürükleyerek yukarı çıkardı. Sonra bitkin bir şekilde rıhtımın üstüne serilip kaldı... İlk önce Madeleine kıpırdadı. Onun hareket ettiğini hisseden Flavières kendini toparlamaya çalışarak doğruldu, kadına doğru eğildi. Madeleine acınacak durumda idi. Islak saçları yanaklarına yapışmış, yüzü sapsarı kesilmişti. Bir şey hatırlamak istermiş gibi alnını kırıştırmış, boş gözlerle gökyüzüne bakıyordu.

Flavières, hafifçe. «Ölmedin,» dedi.

Gözlerini yavaş yavaş adamın yüzüne doğru çevirdi. Sesi çok uzaklardan geliyor gibiydi.

«Bilmiyorum,» diye fısıldadı. «Ölmek insana acı vermez.»

Flavières, kendi kendine «Aptal,» diye bağırdı. «Haydi, toparla kendini.»

Kollarından tutup çekerek ayağa kaldırdı. Fakat kadının dizlerinin büküldüğünü görünce onu yine kucağına aldı. Bu sefer fazla ağır gelmedi, kahve de pek uzak değildi. Yine de kapıya vardıklarında dizlerinin titrediğini hissediyordu. İçeriye girdi.

«Kimse yok mu?»

Bir ses. «Geliyorum, geliyorum,» dedi. Perdenin arkasından bir kadın çıktı. Kucağında bir bebek vardı.

Flavières, «Bir kazâ oldu,» dedi. «Bize giyecek bir şeyler bulabilir misiniz? Eski bir iki kazak, pantolon. Hâlimizi görüyorsunuz.»

Kadına güven vermek için gülmeye çalıştı ama dü-

dakları gerilip öylece kaldı. Bebek ağlamaya başlamıştı.

Kadın çocuğu sallayarak. «Diş çıkartıyor da,» dedi.

«Giyecek kuru bir şeyler bulabilirsek, eve gitmek için bir taksi çağıracağım. Cüzdanım rıhtımda ceketimin cebinde kaldı. Gidip onu alayım... Siz de bu arada hanıma sıcak bir içki hazırlayın, sert bir şey olsun.»

Normal davranmaya çalışarak hem kadının şüphelenmesine engel olmaya, hem de Madeleine'in kendini toparlamasına yardım etmeye çalışıyordu. Sevinçten deli gibiydi, içi içine sığmıyor, bağırarak şarkı söylemek istiyordu.

Madeleine'e kesin bir sesle. «Şuraya otur,» dedi.

Boş rıhtımı çabucak geçerek fiçilerin yanından ceketini ve yağmurluğunu aldı. O mevsimde pek çok insan yüzmek için suya girerdi, fakat akıntı bu kadar kuvvetliken nehre dalmak... neredeyse... Aklına asıl takılan ne onu kurtarmak için sarfettiği gayret ne de duyduğu dehşetin şiddeti idi. Ama Madeleine'in sâkin bir şekilde kendini rıhtımın kenarından suya atması gözlerinin önünden gitmiyordu. Suyu girince de hiç çırpınmamış, kendini akıntıya bırakmıştı. İşte bu hâli, nehre böylesine kolay teslim oluşu korkunçtu. Eğer ölüm o anda gelseydi, bunun farkında bile olmazdı! Kendi kendine onu bir an bile gözünün önünden ayırmamaya yemin etti. Bundan böyle onu koruyacaktı. Kadının birinin himâyesine ihtiyâcı vardı. Artık onun normal bir insan olmadığından emindi. Koşarak kahveye geri döndü. Çocuğu hâlâ kucağında tutan kadın iki bardağa içki dolduruyordu.

— Hanım nerede?

— Yandaki odada üstünü değiştiriyor.

— Telefonunuzu kullanabilir miyim?

— Tabii. Şu köşede...

Başıyla barın öbür ucunu işaret etti. Flavières telefon edip bir taksi çağırdı.

— Sizin için mavi bir pantolonla eski bir kazak buldum.

— Çok iyi!

Tam o anda Madeleine mutfaktan çıktı. Flavières irildi: Ucuz, desenli bir elbise ve çıplak ayaklarına açık sandallar giymişti. İnsanın içine korku veren o kadın gitmiş, bambaşka bir insan gelmişti yerine.

— Lütfen hemen gidip üzerinizi değiştirin... Gerçekten çok üzgünüm... Bir dahaki sefere daha dikkatli olacağım.

Flavières, «Başka bir sefer olmamasını samimiyetle dilerim,» diye homurdandı.

Kendisine teşekkür etmesini beklemiş, gayet hisli bir sahne olacağını düşünmüştü. Ama gelmiş işi şakaya vuruyordu. Kendine birkaç beden büyük gelen pantolonu giyerken: «Bu kadın çılgın,» diye söylendi.

Bu kıyâfetlerle gülünç olacaktı. Dışarıda iki kadın eski iki arkadaş gibi gevezelik ediyorlardı. Keyfi tamâmiyle kaçmıştı. Mâvi pantolonun üzerinde yer yer siyah yağ lekeleri olduğunu görünce hiddetinden köpürdü. Gèvigne'ye ateş püskürüyordu. Ona bütün bunları ödetecekti. Bundan böyle sevgili karısını başka birisine tâkibettirmesi gerekecekti. Dışardan bir korna sesi duyuldu. Taksi gelmiş olmalıydı. Sinirden suratı kıpkırmızı dışarı çıktı.

— Hazır mısınız?

Madeleine bebeği kucağına almış sallıyordu.

«Yavaş!» dedi. «Çocuğu uyandıracaksınız.»

Bebeği sarsmadan annesinin kucağına bıraktı... Onun bu hâli Flavières'i daha çok sinirlendirdi. Kendine zorla hâkim olarak ıslak elbiselerini topladı, tezgâhın üstüne para bıraktı ve kapıdan dışarı fırladı. Madeleine arkasından koştu.

Flavières soğuk bir sesle, «Sizi nerede bırakayım.» diye sordu.

Kadın arabaya bindi.

— Önce size gidelim. Herhalde kendi elbiselerinize bir an evvel kavuşmak istersiniz. Ben sonra da değişsem olur.

— Siz yine de bana nerede oturduğunuzu söyleyin.

— Klèber Caddesinde... Ben Madam Gèvigne... Kocamın bir tersânesi var, ufak gemiler yapar.

— Ben avukatım. Adım Roger Flavières.

Arabanın şoför mahallini arka taraftan ayıran camı indirdi.

— Maubeuge Caddesi. Bizi Lamartine Caddesinin köşesinde bırakın.

Madeleine, «Korkarım sizi çok kızdırdım» dedi. «Bana ne olduğunu hakikaten bilemiyorum.»

— Ben biliyorum. Kendinizi öldürmek istiyordunuz

Kadının hiç değilse hareketine bir mâzeret göstermesini bekleyerek biraz sustu ama hiç bir ses gelmeyince devâm etti.

— Bana güvenebilirsiniz. Emin olun sizi anlamaya çalışacağım. Üzülünüz bir şey mi var? Bir hayal kırıklığı...

Madeleine, «Hayır,» dedi hafif bir sesle. «Düşündüğünüz gibi değil.»

Tıpkı ilk defa tiyatrodaki gördüğü gibiydi —Yelpazeli Kadın— yine o unutulmuş mezarın başında yaptığı gibi dalmış gitmişti.

«Kendimi nehre atmak istedim,» dedi. «Ama yemin ederim ki sebebini bilmiyorum.»

— Haydi, haydi! Ya o mektup neydi?

Madeleine kızardı.

— Kocama yazmıştım. Ama ona anlatmaya çalıştıklarım öylesine inanılmazdı ki, sonunda...

Flavières'e döndü ve kolunu tuttu.

— Tekrar dünyâya gelmek mümkün müdür sizce

Mösyö?... Demek istiyorum ki... Ölüp de sonra... bir başkasının vücudunda tekrar yaşamak kabil mi?... Görüyor musunuz? Cevap vermek istemiyorsunuz. Deli olduğumu düşünüyorsunuz.

— Beni dinleyin...

— Sizi temin ederim ki ben deli değilim. Ama... içimde öyle bir his var ki... Çok eskiden olmuş şeyleri hatırlıyorum, çocukluğumdan çok daha önce olmuş şeyler... Başka bambaşka bir hayat bu. Şimdiki hayatımda hiç görmediğim bir yerde geçmiş bir hayat... Bütün bunları size neden anlatıyorum sanki.

Flavières, «Devâm edin,» diye ısrar etti. «Lûtfen devâm edin?»

— Hiç görmediğim şeyler hatırlıyorum. Kendi gözlerimle hiç görmediğim şeyler. Çoğunlukla suratlar; bâzân de hâdiseler... Ara sıra kendimi çok, çok yaşlı bir kadınmış gibi hissediyorum.

Derin, genizden gelen bir sesi vardı. Flavières dimdik oturmuş, soluk almadan dinliyordu.

Kadın, «Bu bir çeşit hastalık herhalde,» diye içini çekti. «Ama eğer öyle olsa idi hatırladıklarım o kadar canlı görüntüler olmazdı, değil mi? Belirsiz ve anlaşılmaz hayaller olurdu.»

— Bugün sizi nehre atlamaya iten âni bir his miydi yoksa, bunu önceden tasarlamış mıydınız?

— Kastî bir hareket sayabilirsiniz bunu. Yine de pek kati bir şey söyleyemem... Devamlı olarak burada kendimi bir yabancı olarak hissediyorum, sanki benim hakiki hayatım çok eskilerde kalmış gibi geliyor bana. Eğer sâhiden öyleyse şimdi yaşamamın faydası ne?... Sizin için —aslında herkes için— hayat ölümün tam zıddıdır... Ama benim için...

— Böyle konuşmamalısınız. Kocanızı düşünün.

— Zavallı Paul! Bilse ne kadar üzüldü.

— Asla bilmemeli. Bu ikimizin arasında bir sır olarak kalmalı.

Flavières elinde olmadan tatlı bir sesle konuşmuştu. Kadın âniden şaşırtıcı bir canlılıkla gülümsedi.

«Haklısınız,» dedi. «Bunu ikimizden başka kimse bilmemeli. Kendime yeniden güvenmemi sağladınız, size çok teşekkür ederim... Sizin o anda orada bulunmanız benim için büyük şanstı.»

— Gerçekten öyle. Biraz ileride çalışan bir müvekkilimi görmeye gidiyordum. Eğer hava bu kadar güzel olmasa idi mutlaka arabamla giderdim.

— Ve ben de şimdi ölmüş olurdum.

Taksi durdu.

Flavières, «İşte geldik,» dedi. «Haydi içeri gelin. Ama korkarım etraf biraz dağınık. Ben, kendime doğru dürüst bakabilecek vakitten yoksun çok meşgul bir bekârim.»

Koridorda ve merdivenlerde kimse ile karşılaşmadılar. Flavières buna memnun olmuştu çünkü o elbiselerle kimseye görünmek istemiyordu. Kapıyı açıp Madeleine'i içeri buyur ettiğinde telefon çalıyordu.

— Herhalde müşterilerimden biridir. Lütfen oturun. Bana biraz izin verir misiniz?

Telâşla bürosuna geçti.

— Alo!

Arayan Gèvigne idi.

— Bütün gündür seni bulmaya çalışıyorum. Birden sana anlatmadığım bir şey hatırladım... Pauline Lagerlac hakkında. Boğularak ölmüş... Yâni kendini bir yerlerden bir nehre atmış. Bir faydası olur mu bilmiyorum ama sana söylemem gerekir diye düşündüm... Ya sende yeni bir haber var mı?

Flavières, «Seni sonra ararım,» dedi. «Şimdi kapatmam lâzım. Yanımda bir müvekkilim var.»

Flavières asık bir suratla not defterini karıştırıyordu. 6 Mayıs. Üç kişi ile randevusu olduğu yazılı idi. İki vasiyetnâme tastiki, bir boşanma. Artık böyle işlerden bıkip usanmıştı. Bir bakkal bile istediği bir gün kapısını çekip gidebilir, dükkânını istediği kadar kapalı tutabilirdi. Eğer canı isterse kapısına SEFERBERLİK DOLAYISIYLA KAPALIDIR diye bir yazı asar veya başka bir bahane uydu-rabilirdi. Kimse de ona hesap sormazdı. İşte müvekkille-rin müşterilerden farkı buydu. Müvekkillerin bazı hakları vardı, günün herhangi bir saatinde telefonu açıp avukat-ları ile konuşma hakkı gibi. Ve bu haklarını hiç aksatma-dan kullanırlardı. Kendisinden de onları dikkatle dinleme-sini, gerekirse not almasını beklerlerdi. Orleans'daki mü-vekkili ısrarla gidip onu görmesini istiyor, bir diğeri onu başka bir yere göndermeye çalışıyordu. Her akşam üstü Gèvigne'nin telefon etmesi veya onu görmeye gelmesi âdet olmuştu Flavières'ye o gün olanları anlatmasını söylüyor sonra da oturup bekliyordu. Ve Flavières her şe-yi anlatıncaya kadar ondan kurtulamıyordu.

Masasına oturarak Gèvigne Dosyasını açtı, okuma-ya başladı. 27 Nisan — Boulogne Ormanında gezinti. 28 Nisan — Paramount Sineması. 29 Nisan — Rambouillet ve Chevreuse Vâdisinde bir gezi. 30 Nisan — Marignan. Galeries Lafayette'in üst katındaki salonda çay. O kadar yüksekte Flavières'nin başı dönmeye başlamış, inmek zo-runda kalmışlardı. Madeleine onun hâline çok gülmüştü. 1 Mayıs — Versailles'a bir gezinti. Madeleine iyi araba kullanıyordu ama Simca'nın aksiliği üzerinde idi. 2 Ma-yıs — Fontainebleau Ormanı. 3 Mayıs — Ogün görüşme-mişlerdi. 4 Mayıs — Luxemburg Bahçelerinde gezinti. 5 Mayıs — Araba ile şehir dışına uzun bir gezinti. Uzaktan Chartres Katedralini seyrediş.

Ve o gün, 6 Mayısta oraya daha sonra şunları yaza-

caktı. ONU SEVİYORUM. ARTIK ONSUZ YAŞAYAMAM. Çünkü artık Madeleine onda bir tiryakilik hâlini almıştı. Terkedilmiş bir mâdenin külleri arasında için için yanan bir ateş gibi melânkolik bir aşk. Madeleine hiç bir şeyin farkında değilmiş gibi davranıyordu. Onu sâdece bir arkadaş, yanında serbestçe konuşabildiği, iyi vakit geçirdiği bir arkadaş olarak görüyordu. Tabii ki Paul'le tanıştırmayı teklif bile etmemişti. Bu arada Flavières de, zengin, iş olsun diye avukatlık yapan ve güzel bir kadına iyi vakit geçirtmekten hoşlanan bir adam rolü oynuyordu.

Courbevoie'daki kazâ —eğer ona kazâ denebilirse— unutulmuştu. Hiç değilse kimse o konuyu bir daha açmamıştı. Fakat bu işin Flavières'nin işine yarayan bir takım neticeleri olmuştu. Şimdi Madeleine'in üzerinde bir nevi hâkimiyeti vardı. Kadın onu her karşılayışında, açıkça söylememesine rağmen hayâtını kurtardığı için ona minnet duyduğunu hissettiriyordu. Ona karşı bir amcasına veya çok sevdiği bir akrabasına davranacağı gibi düşünceli ve nâzikti. Flavières'nin ona açılması, aşkından bahsetmesi düşüncesizlik ve kabalık olurdu. Sonra arada Gèvigne vardı. Flavières ona her akşam rapor vermeyi, ne yaptıklarını en ince taraflarına kadar anlatmayı bir gurur meselesi yapmıştı. Gèvigne sonuna kadar kışlarını çatarak dinler, sonra Madeleine'in o acayip havasını bir defâ daha konuşurlardı.

Flavières dosyayı kapatarak arkasına yaslandı, ayaklarını uzatarak ellerini ensesinde kenetledi... Madeleine'in acayıplıkları...

Kadının her hareketini, her davranışını, her kelimesini uzun uzun düşünerek günde belki yirmi kere bu iki kelimeyi kendi kendine tekrarlardı. Madeleine hasta değildi ama yine de hâlinde bir anormallik vardı. Bâzan hayâta âşık görünürdü: Kalabalığın gürültüsüne bayılır, güler, espriler yapardı. Neşeli hattâ bâzan taşkın, konuşması

canlı ve eğlendiriciydi. Onu bu hâliyle görenler mutluluğunu kıskanırlardı. Bu işin hoş yönüydü. Diğer tarafı ise somurtkan ve esrârengizdi. Böyle anlarda Madeleine soğuk, çevresinde olup bitenlere karşı ilgisiz, değil ihtiras, başka herhangi bir gerçek duygu hissedebilmekten bile âcizdi.

Gèvine haklıydı: birinin sürekli onunla ilgilenmesi gerekiyordu, çünkü onu eğlendirmeyi, bu hayâta bağlamayı bıraktığınız anda, üzerine bir donukluk geliyordu. Bu sessizliğin ne bir düşünceye dalmak, ne de bir karamsarlığa düşmekle ilgisi vardı. Sanki kadın yavaşça bambaşka bir âleme geçiyordu. Flavières'ye Madeleine'in ruhu ağır ağır uzaklaşacak ve rüzgârda kaybolup gidecekmiş gibi gelirdi. Pek çok kere berâber otururlarken sessizce bu garip hâle girdiğine şahit olmuştu. Sanki birileri ruhunu başka bir dünyâya çağırıyorlardı.

Flavières, o zaman. «Bir şey mi oldu?» derdi.

Kadının kaşları onu hatırlamakta güçlük çekiyormuş gibi hatırıççe çatılır, belirsiz, kararsız bir gülümseme yavaşça yüze çıkardı. Sonra bir kaç kere gözlerini kırptırır, «Yok bir şey, iyiyim,» derdi.

Onun bakışlarının normale döndüğünü gören Flavières rahatladı.

Belki bir gün ona açılacak, içini dökecekti. Bu arada Flavières devamlı tetikteydi. Madeleine'in direksiyona geçmesine çok seyrek izin veriyordu. Aslında kadın iyi araba kullanıyordu ama bu işi yaparken yüzünde belirir, mânâ Flavières'yi korkutuyordu. Alnına yazılana uysal bir şekilde boyun eğceğini, hiç bir itirazda bulunmayacağını belirten bir mânâ... Kendini koruma hissinden yoksun, başına gelebilecek her türlü felâketi kabule hazır. Flavières bir zamanlar tansiyonu düştüğü için hastaneye yatmıştı. Öyle birkindi ki en küçük bir hareketi yapmak için bile çok büyük bir kuvvet harcaması gerekiyor.

du. Yerde bin franklık bir banknot bile görse, eğilip onu **alamayacak durumda** idi. İşte Madeleine'in hâli de öyleydi. Kadın yayı kırılmış bir oyuncak gibiydi. Üstelik iyi araba kullanmasına rağmen, o direksiyona geçince Flavières, âniden önlerine bir engel çıkarsa direksiyonu kırmayı bile **denemeyecekmiş gibi bir hisse kapılıyordu...** Courbevoie'da suya atladığında çırpınmamıştı bile.

Sonra araba ile gezmeye çıktıklarında kadın gidecekleri yeri önceden seçmekten hoşlanmazdı. Eğer Flavières bir teklifte bulunursa, onun için farketmediğini, nereye gittiklerinin mühim olmadığını söylerdi. Ama bu kayıtsızlık bir dakika sonra yerini memnuniyete bırakır, gülerek Flavières'ye sokulur, yaptığı seçimden hoşlandığını belli etmeye çalışırdı. Böyle zamanlarda Flavières kadından neş'e fışkırdığını hissederdi. Bâzan kendini tutamaz, «Ne hârikasın,» diye mırıldanırdı.

Madeleine de gülerek, «Sâhi mi?» diye sorardı.

İşte böyle anlarda, Madeleine güneşten bütün içi görünüyormuş gibi görünen gözleriyle ona baktığında, Flavières içinin titrediğini, kalbinin sıkıştığını hissederdi.

Kadın çok çabuk yorulurdu. Asıl enteresan olan karınınin dâimâ aç oluşuydu. Saat dört olduğunda çoktan çay içebilecekleri bir yer aramaya başlamış olurdu. Flavières onu şehirdeki çay salonlarına veya pastahânelere götürmekten hoşlanmazdı. Hepsinin cephede bir kocası veya sevgilisi olan garson kadınların küçümseyen bakışları altında yediği pastalar ve tatlılar boğazına takılır kalırdı. Bu yüzden her fırsatta şehir dışına çıkarlardı. Bu arada Madeleine'in hayatta kalabilmek için neden herkesten daha çok yemek yemesi gerektiğini de anlıyordu. Bir gün berâber çay içerlerken, «Bana Aeneas'ı hatırlatıyosunuz,» demişti.

— Neden?

— Hikâyesini bilmez misiniz? Aeneas Yeraltı Dunyâsına gittiğinde, kanı yerlere akmış, ruhlar gelip bu kanı kokladıklarında ölümsüzlüğe erişmişler sonra oturup konuşmuşlar, konuşmuşlar...

— Peki bunun benimle ne ilgisi var?

Ponçık dolu tabağı kadının önüne iterek cevap vermişti:

— Haydi, hepsini yeyip bitirin. Sizin de o ruhlar gibi maddesiz olduğunuzu düşünmekten kendimi alamıyordum bir türlü. Onun için haydi yeyin küçük Eurydice.

Madeleine'in ağzının kenarına ponçık kırıntıları yapışmıştı. Gülümsedi;

— Bu mitolojik hikâyeleriniz beni ürkütüyor.

Sonra biraz düşündü, bardağını masaya koyarak, «Yine de güzel bir isim... Eurydice!... Sonra siz de beni yeraltı dünyâsından geri getirdiniz, değil mi?» dedi.

Bu sözler ona Seine Nehrini ve o çamurlu rıhtımı hatırlatacağı yerde aklı Loire civârındaki o karanlık mağaralara, sâdece damlayan su şırıltılarının bozduğu o korkunç sessizliğe gitti. Uzanıp kadının elini tuttu.

O günden sonra onu arada sırada Eurydice diye çağırırdı. Hiç bir zaman Madeleine diye hitab etmeye cesâret edemezdi çünkü Madeleine evli bir kadındı, bir başka adamın karısıydı. Fakat Eurydice sâdece Flavières'ye aitti. Onu kollarına almıştı. Suyun içinde de olsa, ölümün gölgesi burunlarının dibinde iken de olsa bir süre onu kollarının arasında tutmuştu.

İşte Flavières durmadan böyle hayaller kuruyor, kendi kendine işkence ediyor, devamlı bir kargaşalık içinde yaşıyordu. Kadının her hareketi onu yeni acılara boğuyordu. Ama aldırımıyordu! O kargaşalığın altında hayâtında hiç bilmediği kadar büyük bir saadet ve huzur tatmıştı. Geçen senelerin bütün pişmanlıklarını, korkularını, kızgınlıklarını silip atan bir huzur... Gün ışığını yadırga-

yan, kendini bu hayâta yabancı sayan bu kadın için ne uzun bir zaman beklemişti! On iki yaşında ilk defâ toprağın kucığına sızdığından, gölgeler ve hayâletler dünyasını keşfettiğindenberi bir gün onunla karşılaşacağı ümidi ile yaşamıştı.

Telefon çaldı. Flavières arayanın kim olduğunu tahmin ederek kulaklığı hevesle kaptı.

— Alo, siz misiniz?... Hayır, meşgul değilim... Evet, işim var ama hiçbirinin acelesi yok... Siz çıkmak istediğinizden emin misiniz?... Güzel, ama saat beşte evde olmam gerekiyor... Nereye gidelim?... Bir defacık olsun siz bir yer seçin... Peki bir müzeye veya sergiye gitmeye ne dersiniz?... Pek orijinal bir fikir değil, biliyorum. Louvre'a gidelim mi?... Hayır, her şeyi kaldırmamışlar, oldukça iyi parçalar var. Hâlâ görebilme imkânımız varken gitsek iyi olur... Tamam. Teşekkürler. Saat ikide...

Kadının sesi sanki hâlâ kulaklığın içindeymiş gibi âhizeyi yavaşça yerine koydu. Bakalım bu gün neler olacaktı? Herhalde hiç bir şey... Yâni Flavières'yi problemin çözümüne yaklaştıracak hiç bir şey. Bir çıkmaza girmişlerdi: problemin çözümü yoktu. Madeleine'i tedâvi etmek imkânsızdı, bir gün düzeleceğini ümit etmek sâdece kendi kendini kandırmak demektir. Şimdi onunla ilgilenen birisi olduğu için intiharı daha az düşünüyor olabilirdi ama bu onun tamâmiyle düzeldiği mânâsına gelmezdi. Gèvig-ne'ye ne söylemeliydi? Karısının düzelmesinin imkânsız olduğu, hiç iyileşme ümidinin bulunmadığı bir kocaya nasıl anlatılırdı?

Bu işi defâlarca düşünmüş, sonunda hep aynı çıkmaza saplanıp kalmıştı. Bütün gücünü yitirmiş, artık ümidini kaybetmişti. Başka şeyler düşünmesi için kendini zorlaması gerektiğini biliyor, fakat bunu yapmak için gerekli kuvvetten de yoksun olduğunu hissediyordu.

Şapkasını alarak dışarı çıktı. Merdivenlerden iner-

ken müvekkillerinin arayabileceğini düşündü. Sonra, «Canfârı cehenneme! Beğenmezlerse kendilerine başka bir avukat bulsunlar,» diye homurdandı.

Artık gözünde ne müvekkillerin, ne paranın ehemmiyeti kalmamıştı. Paris her dakika bir moloz yığını hâline gelebilir, insanlar ölebilirlerdi. Ayrıca eğer bu savaş devâm ederse, şu veya bu şekilde orduya katılması gerekecekti, ilelebet böyle utanarak yaşamaya devâm etmesi imkânsızdı. Ne taraftan bakılırsa bakılsın, gelecek mânâsız, karamsar bir sisle kaplıydı. Yaşanan dakikadan, güneşte parlayan bahar yapraklarından ve aşktan başka her şey mânâsını yitirmişti. Grand Bulvara doğru yürüdü. Kalabalığın gürültüsüne, telâşlı koşuşmasına ihtiyâcı vardı. Belki o kargaşalıkta Madeleine'i bir zaman için untabilirdi. Kadının tesirinden biraz olsun kurtulması şarttı. Onun pençeleri arasına düşmüş, kendini kapıp koyvermişti. Madeleine onun kanını emiyordu... Hayır kanını değil ruhunu emiyordu.

Âsâbı çok bozuktu. Kalabalığa karışarak sinirlerini yatıştırmaya çalıştı. Çevresine bakınarak ağır ağır yürümeye başladı. Hayallere dalmıştı... Bu pis savaşın sonunda sağ kalacağından nedense emindi. Gèvigne'nin öldüğünü, Madeleine'in serbest kaldığını düşündü. Bu hayal onu öylesine sardı ki, en ufak taraflarını bile hesaplayarak yaşayacakları hayâtın mükemmelliğini kurmaya başladı... Esrar çekmiş gibi rüyâların esiriydi artık... Kalabalıkla berâber sağa sola sürükleniyordu. Yorucu hayat kavgasından uzaklaşmış, kendini kurduğu hayallere iyice kaptırmıştı.

Larcel'in vitrinine bakmak için durdu. Aslında bir şey almaya niyeti yoktu ama siyah kadife fon üzerinde parlayan mücevherleri ve altınları seyretmeye bayılırdı. Birden Madeleine'in çakmağının bozuk olduğunu hatırladı.

Cam bir rafta bir sürü çakmak ve pahâlı derilerden yapılmış sigara mâhfazaları vardı. Böyle bir hediye verse kadın herhalde ona kızmazdı. İçeri girdi ve ufak altın bir çakmakla Rus derisinden yapılmış bir sigara mâhfazası aldı. İlk defâ parasını harcamaktan gerçekten hoşlanmıştı. Ufak bir kart isteyerek üzerine: YENİDEN DİRİLECEK EURYDİCE'E yazdı ve mâhfazanın içine sıkıştırdı. Paketi Madeleine'e Louvre'da veya eğer ayrılmadan önce yemeğe giderlerse lokantada vermeye karar verdi. Sabah, yaptığı bu alışverişle birden güzelleşmişti. Mâvi kurdeleyle bağlı minik pakete bakarak gülümsedi. Sevgili, sevgili Madeleine!

Saat iki olmadan çok önce Etoile Meydanındaydı. Kadın her zaman çok dakikti.

Flavières, «Oo!» diye bağırdı. «Bugün siyahlar içindesiniz.»

— Siyahı çok severim. Tek başıma yaşasaydım başka renkleri hiç giymezdim.

— Neden? Biraz hüznün veren bir renk, öyle değil mi?

— Hiç de değil. Tam tersine her şeyin değerini artırır. İnsana ağır başlı bir hava verir.

— Ya mâvi veya yeşil giymişseniz?

— Bilmem. Kendimi bir nehir veya bir kavak ağacı sanabilirdim... Küçükken renklerin esrarlı mânâları olduğunu düşünürdüm. Belki de resim yapmak isteyişim bu sebeptendir.

Flavières'nin koluna girdi. Kadının yakınlığı adamın içini sevinçle doldurmuştu.

«Resim yapmayı ben de denedim,» dedi. «Ama çizgilerim çok zayıftı.»

— Ne ehemmiyeti var. Mühim olan renklerdir.

— Sizin resimlerinizi görmek isterdim.

— Görseydiniz pek birşeye benzetemezsiniz. Başını sonunu bile bulamazdınız. Onlar benim rüyâlarımdır.. Renkli rüyâ görür müsünüz?

— Hayır... Rüyâlarım hep gridir. Tıpkı birer fotoğraf gibi...

— O zaman beni anlayamazsınız. Siz de körlerden birisiniz.

Güldü ve sözlerinin şaka olduğunu belirtmek için Flavières'nin kolunu hafifçe sıktı.

«Rüyâlar,» diye devâm etti. «**Realite** dedikleri o kupkuru şeyden çok daha güzeldirler. Kendinizi birbirine geçen renklerin hareket ettikleri, genişleyip daraldıkları bir renk denizinde farzedin. Yeşilden mâviye, mâviden kırmızıya geçtiğinizi, bu arada üzerinde durduğu yaprağa göre renk değiştiren bukalemun gibi siz de yeşil, mâvi, kırmızı olduğunuzu düşünün... Rüyâlarımda her gece öbür dünyâyı işte böyle rengârenk görürüm.»

— Siz de mi geceleri öbür dünyâ ile uğraşırsınız?

Birbirlerine iyice sokulmuş, etraflarıyla hiç ilgilenmeden Concorde Meydanını geçtiler. Flavières ne tarafa gittiklerinin bile farkında değildi, kadının yakınlığı onu sarhoş etmişti. Fakat her şeye rağmen onun hiç bir hareketini gözden kaçırmıyor, sırrı çözebilecek bir ipucu arayıp duruyordu.

— Küçük bir çocukken ben de o bilinmeyen dünyâya tutkundum. Eğer yanımda bir harita olsaydı onun nerede başladığını size de gösterirdim.

— Bu benim dediğimle aynı şey değil.

— Aynı şey. Benimki karanlık, sizinki renkli, ama sonunda birleşiyorlar.

— Fakat o zaman küçüktünüz. Artık o dünyânın varlığına inanmıyorsunuz, değil mi?

Flavières durakladı. Ama kadının yüzündeki yalvaran

ifâdeyi görünce bu sualin onun için büyük bir mânâ taşıdığını anladı.

«İnanıyorum,» dedi. «Hele sizi tanıdıktan sonra.»

Bir süre hiç konuşmadan, adımlarını birbirine uydurarak yürüdüler. Louvre'un önündeki geniş bahçeyi geçtiler, dar merdivenlerden çıkarak karanlık bir koridora girdiler. Biraz sonra eski Mısır tanrılarının arasında dolaşıyorlardı.

Kadın, «Bu benim için bir inanç meselesi değil,» diye devam etti. «O dünyânın... en az bunun kadar gerçek olduğunu biliyorum. Ama insan böyle şeyler söylememeli, öyle değil mi?»

Bir ayakları önde, diğeri onun arkasında duran heykeller onlara boş gözlerle bakıyorlardı. Orada burada taş lâhitler ayna gibi parlıyor, üzerleri anlaşılmaz işaretlerle dolu taş kalıplar, hayvan maskeleri, zamanla kulakları, burunları kaybolup gitmiş heykeller bu karanlık odaya ür-kütücü bir hava veriyorlardı.

Madeleine, «Bu salonları daha önce de bir erkeğin kolunda gezmiştim,» diye mırıldandı. «Eskiden, çok eskiden... Size benziyordu ama o sakallıydı.»

— Bu sâdece bir hayal. Herkes bâzan hayal görür.

— Ama benimki hayal değil. Size en küçük taraflarına kadar anlatabilirim. Meselâ çoğunlukla adını bilmediğim bir kasaba görürüm. Fransa'da olup olmadığını bile bilmiyorum. Rüyâlarımda sokaklarında sanki hayâtım boyunca orada oturmuşum gibi rahatlıkla yürürüm... Tam ortasından sağ kıyısında eski bir Roma kemeri olan bir nehir akar. İki yanını çınar ağaçlarının gölgelediği cadde-sini tâkib edersen solunda eski bir amfityatro, bir kaç eski yıkıntı ve kırık dökük merdivenler görürsün. Amfityatronun arkasından kavak ağaçları ve koyun sürüleri görünür.

Flavières heyecanla, «Bir dakika... Ben o kasabayı biliyorum,» diye bağırdı. «Adı Saintes, nehre de Charante derler.»

— Belki...

— **Ama amfitiyatronun etrafını temizlemişler, şimdi orada kavak ağaçları göremezsin.**

— Benim zamanımda vardı... Ya ortadaki ufak çeşme... O da hâlâ duruyor mu?... Kızlar suyuna tokalar atıp o yıl içinde evlenmeyi dilerlerdi.

— **Saint Estelle Çeşmesi.**

— Ya amfitiyatronun arkasındaki kilise?... Çok yüksek bir çan kulesi olan o eski kilise de hâlâ duruyor mu?

— **Saint Eutrope Kilisesi!**

— Şimdi bana inanıyor musunuz?

Etrâfa hafif bir balmumu kokusu yayan o sır dolu antikaların arasından ağır ağır geçtiler. Arada bir diğer ziyâretçilerle karşılaşıyorlardı ama ikisinin de birbirinden başkasını gördüğü yoktu.

— Adı neydi demiştiniz?

— Kasabanın mı? Saintes. Royan yakınlarında.

— Mutlaka bir zamanlar orada yaşamıştım.

— Belki çocukluğunuzda.

Madeleine kat'i bir sesle, «Hayır,» dedi. «Daha önceki yaşamışımda...»

Flavières kendinde ona karşı gelecek gücü bulamadı. Tüyleri diken diken olmuştu. Kalbi çarpıyor, kulakları uğulduyordu.

«Nerede doğmuştunuz?» diye sordu.

— Ardennes'de. Sınıra çok yakındır. Her savaş oradan başlar. Ya siz?

— Ben Saumur'da doğdum. Dedemle büyükannem büyüttü beni.

— Ben tek çocuktum. Annem devamlı hastaydı. Ba-

bam da işi yüzünden hep evden uzaktaydı. Eğlenceli bir çocukluk değildi benimki...

Yandaki odaya geçerek duvarlara yaldızlı çerçeveler içinde asılmış resimleri seyretmeye başladılar. Portrelerdeki suratlar sâbit gözlerini onlara dikmişlerdi. Birisi zayıf, uzun suratlı bir asil portresiydi. Bir diğeri ise sağ eliyle kılıcının kabzasını kavramış, sol eliyle atının yularını tutan gururlu bir generalin portresiydi.

Flavières, «Gençken de,» diye hafif bir sesle sordu. «Böyle... rüyâlar görür müydünüz?»

— Hayır. Ben de diğerleri gibi normal bir çocuktum. Sâdece çok fazla yalnız kaldığım için biraz sessiz ve içime kapanıktım.

— Öyleyse... ne zaman başladı?...

— Çok olmadı. Birdenbire başladı... Kendi evimde oturmuyormuşum, bir yabancı ile yaşıyormuşum gibi bir hisse kapıldım. Hani insan bâzı sabahlar uyanıp nerede olduğunu hatırlayamaz. İşte aynen öyle bir his...

— Bir sualim daha var ama sizi kızdırmaktan korkuyorum.

— Saklayacağım hiç bir sırrım yok.

— Öyleyse sorabilir miyim?

— Gayet tabii...

— Yine... yine kendinizi öldürmeyi düşünüyor musunuz?

Madeleine başını çevirip yalvaran gözlerle ona baktı.

«Beni hiç anlayamamışsınız,» diye mırıldandı.

Flavières, «Bu benim suâlimin cevabı değil,» dedi

Bir resmin etrafında ufak bir kalabalık toplanmıştı. Flavières aralarından bir haç, beyaz, çıplak bir vücut, bir omuzun üzerine düşmüş bir baş, sol göğsün altında biraz kan gökyüzüne kaldırılmış bir kadın başı gördü.

— Lütfen cevap vermem için ısrar etmeyin.

— Ediyorum. Etmem şart. Sizin ve benim iyiliğimiz için.

— Lütfen... Roger...

Bir fısıltıyla söylenen bu iki kelime Flavières'yi atlak bullak etti. Kollarıyla kadının omuzlarını kavrayarak onu kendine çekti. Kısık bir sesle, «Seni ne kadar çok sevdiğimi anlamıyor musun? Seni kaybetmeye asla dayanamam,» dedi.

Modanna'ların ve Golgotha'ların arasından bir robot gibi geçtiler. Madeleine uzanıp hafifçe adamın kolunu sıktı.

Flavières, «Beni korkutuyorsun,» dedi. «Ama sana ihtiyâcım var, sensiz yaşayamam. Belki korkutulmak hoşuma gidiyor. Belki de bu kimseye bir fayda sağlamayan bu kuru varlığımdan nefret etmemi sağlıyor.»

Madeleine kolundan çekerek, «Haydi, gidelim,» dedi.

Çıkışı arayarak boşaltılmış iki kocaman salonaan geçtiler. Kadın hâlâ kolundaydı, daha da sokulmuştu. Sonunda bir kapıdan çıkarak merdivenlerden koşarak indiler. Kendilerini ortasındaki fıskiye den sular fişkırان bir bahçede buldular. Flavières durdu.

— İkimizin de biraz deli olup olmadığımızı düşünüyordum... Sana biraz önce ne söylediğimi hatırlıyor musun?

— Evet.

— Seni sevdiğimi söyledim. Bunu duydun mu?

— Evet.

— Bunu tekrarlasaydım bana kızar mıydın?

— Hayır.

— Hârikulâde!... Biraz yürüyelim mi? Birbirimize anlatacak çok şeyimiz var.

— Hayır. Kendimi iyi hissetmiyorum. Eve gidip yatmak istiyorum.

Yüzü sararmıştı. Korkmuş görünüyordu.

Flavières, «Bir taksi çağırayım. Ama önce sana bir hediye vermek istiyorum,» dedi.

— Nedir bu?

— Açarsan görürsün. Haydi aç.

Madeleine başını iki yana sallayarak paketi yavaş yavaş açtı. Çakmağı ve mahfazayı çıkardı. Kartı alıp okudu.

«Zavallı dostum,» diye söylendi.

Flavières kadının koluna girdi.

— Haydi gidelim.

Rivoli Caddesine doğru yürüdüler.

«Bana teşekkür etmeni istemiyorum. Çakmağının bozulduğunu biliyordum... Seni yarın yine göreceğim mi?»

Kadın başını salladı.

«Güzel. Şehir dışına çıkarız... Hayır, lütfen bir şey söyleme. Bırak bugünü olduğu gibi hatırlayayım... İşte bir taksi... Sevgili Eurydice... Beni nasıl mesut ettiğini bilemezsin.»

Ellerini tutarak hafifçe sıktı, eldivenli parmaklarını öptü.

«Lütfen geçmişini düşünmekten vazgeç,» dedi arabanın kapısını kapatırken.

Yorgundu ama bu çocukluğunda bütün gün Loire kıyısında oynadıktan sonra duyduğu mutlu bitkinliğe benzeyen bir yorgunluktu.

ÇAN KULESİ

Bütün sabah Madeleine'den telefon bekleyen Flavières hiç bir haber çıkmayınca öğleden sonra ikide Etoile'e her zamanki buluşma yerlerine gitti. Fakat kadın oraya da gelmedi. Bunun üzerine Gèvigne'nin yazıhânesine telefon etti fakat adamın Le Havre'da olduğunu ve an-

cak ertesi sabah saat onda döneceğini öğrendi.

Berbat bir gün ve çok berbat bir gece geçirdi. Gözüne hiç uyku girmedi. Güneş doğmadan çok önce kalkmış, odayı arşınlamaya başlamıştı. Aklına binbir korkunç ihtimal geliyor, câresizlik içinde kendini kötü bir şey olmadığina inandırmaya çalışıyordu. Hayır, Madeleine'in başına bir şey gelmiş olamazdı, bu imkânsızdı, düşünülemezdi.

Yine de aklına başka bir ihtimal gelmiyor, aynı fikir etrâfında dönüp duruyordu.

Yumruklarını sıkarak içinde gitgide artan korkuyu yenmeye ,paniğe kapılmamaya çalıştı. Madeleine'e aşkından bahsetmekle en büyük aptallığı yapmıştı. Arada Gèvigne vardı, ikiside ona sadakatsizlik etmişlerdi. Kadının ruhî durumu böylesine bozukken pişmanlığın ona neler yaptırabileceğini kim bilebilirdi. Flavières kendinden nefret ediyordu çünkü hiç bir özürü yoktu. Suçu Gèvigne'nin üzerine atabilmeyi ne kadar isterdi ama ne yazık ki adamcağızın hiç bir kabahati yoktu. Flavières'ye güvenmiş, karısını ona emânet etmişti.

Bu işi bitirmenin vakti gelmişti hattâ geçiyordu... Fakat Flavières Madeleine'siz geçecek bir hayâtı düşününce deli gibi oldu. Başı önüne düştü, omuzları çöktü, gözleri karardı, yere yuvarlanmamak için masaya dayanmak zorunda kaldı. Kadını yoluna çıkaran Tanrıya, kadere, şansına sayıp sövdü, bu uğursuz üçgeni meydana getiren gizli güçlere beddualar savurdu. Hayâtı boyunca bir sürgün olarak yaşamaya mahkûmdu. Önce ordu tarafından reddedilmişti, şimdi de...

Gèvigne'nin ilk geldiği gün oturduğu koltuğa çöktü. Çenesini bir eline dayayarak hayâtını düşünmeye koyuldu. Şimdiye kadar kimseyi sevmemiş bir adam aşk hakkında ne bilebilirdi? Hakiki sevgi bir iki haftada belli olmazdı. Ama o hep aşkın peşinden koşmuş, hep hakiki

sevgiyi bulacağı ümidiyle yaşamış fakat hayattaki güzel şeylerle kendisi arasında dâimâ katı, soğuk bir engel bulmuştu. Polis olduğu zaman o hasretini çektiği güzelliklerin koruyucusu olduğunu, bu yüzden de onların şimai daha erişilmez bir hâle geldiğini hissetmişti. İşte Madeleine bunlardan biriydi. Hayır, elini ona doğru uzatmaya hakkı yoktu. Hırsızların tarafına geçemez, çalarak mesut olamazdı... Öyleyse onu unutmalı, ondan vazgeçmeliydi... Korkak! Eğer ilk zorluk belirtisinde pes edecek, özlediği o güzellikleri elde etmek için hiç bir gayret harcamayacaksa mesut olmayı, zâten haketmemiştir. Belki Madeleine de onu seviyordu.

«Yeter artık!» diye bağırdı yüksek sesle. «Yeter artık! Neden beni rahat bırakmıyorlar?»

Sinirlerini yatıştırmak için kendine kahve yaptı. Evin içinde dolanmaya, bir odadan çıkıp başka birine girmeye başladı. Şimdiye kadar hiç tatmadığı, içini kemiren, nefes almasını engelleyen, düzgün düşünmesine imkân bırakmayan bu acı, aşk dedikleri duygu olmalıydı. Her türlü taşkınlığı ve saçmalığı yapabileceğini hissediyordu. Aynı zamanda ona çektirdiği acıya rağmen bu garip histen gurur duyuyordu. Her şeyin temeli olan bu duyguyu hiç tatmadan, akli bu gerçeğe inatla kapalı iken müvekkilleriyle konuşmaya, dosyalar okumaya, itiraflar dinlemeye nasıl muvâfak olabilmişti?

Kaç kere bir müvekkili, gözleri dolu dolu, «Ama onu seviyorum!... seviyorum...» diye bağırdığında içinden omuzlarını silkerek, «Devâm et. Aşk dediğiniz bu saçmalık beni eğlendiriyor. Aşk! Uydurma bir rüyâ... Şüphesiz çok güzel ve saf ama asılsız bir rüyâ. Sizin yatak hikâyeleriniz beni hiç ilgilendirmiyor,» demek gelmişti.

Ne kadar aptalmış!

Saat sekiz olduğunda üzerinde hâlâ pijamaları, ayaklarında terlikleri vardı. Saçları karmakarışık, gözleri çek-

tiği aşırı heyecandan pırıl pırıldı. Bir türlü ne şekilde hareket edeceğine karar veremiyordu. Madeleine'e telefon edemezdi çünkü kadın hizmetçilerin şüphelenmesinden korkarak onu evden aramamasını istemişti. Hem sonra eğer Madeleine kendisini görmek istemiyorsa telefon etmenin ne faydası olacaktı. Belki kadın korkuyordu...

Traş olup giyinirken aklı bambaşka yerlerdeydi. Farında olmadan çoktan Gèvigne ile konuşmaya karar vermişti. Adama herşeyi açık açık anlatmak istiyor ama bu arada hislerini itiraf **etmeye de asla cesâret edemeyeceğini** biliyordu. Birden ne yapıp edip Gèvigne'nin güvenini kazanarak Madeleine'i görmeye devam etmesi gerektiğini anladı. Bu düşünce etrâfını saran sisi âniden aydınlattı, içini sevinçle doldurdu.

Dışarıda güneşin parladığını, açmaya unuttuğu panjurların arasından içeri süzöldüğünü farkettil. Elektriği kapatıp camları sonuna kadar açtı. Güvenini yeniden kazanmıştı.

«Yaşamak ne güzel!» diye düşündü. Dışarıda hava güneşliydi, harp de henüz çok sertleşmemişti. Gündelikçi kadın için anahtarı kapının altına bırakarak kapıyı çekip çıktı. Merdivenlerin sonunda karşılaştığı kapıcıyı neşeyle selâmladı. Her şey yoluna girecekti. Bütün gece çektiği korkulara, vicdan azaplarına gülüyordu şimdi...

İşte Flavières her zaman böyle idi: ümitle ümitsizlik, neşeyle keder, cesâretle korku arasında sallanan içindeki o esrârengiz rakkasın kurbanı... Bir an bile durmazdı: bu rakkas! Rahat bir gün yüzü görmemiş, yerine oturup gevşemenin tadını alamamıştı. Aşırı hisler içinde çırpını durur, bir türlü ortalama bir duygu sağlayamazdı. Fakat Madeleine'le berâberken...

Onu düşünmemeliydi, yoksa yine aklı karışırdu. Dik katini başka tarafa çekmek için etrâfına bakındı. Paris bir serap gibi ışıldıyordu: Güneşin ışığı hiç bu kadar parlak

olmamış, şehri hiç böylesine şefkatle sarmamıştı. İnsanın içinden ağaçlara, gökyüzüne dokunmak, bu sihirli şehri kucaklamak geliyordu. Flavières arabaya binmedi, ağır ağır yürümeye başladı. Saat tam onda Gèvigne'nin yazı-hânesine girdiğinde onun henüz gelmiş olduğunu gördü.

— Gel içeri, dostum, gel. Şöyle otur... Bana iki dakika mûsaade et. Paris müdürümle biraz görüşmem lâzım.

Gèvigne yorgun görünüyordu. Birkaç sene sonra gözlerinin altı iyice torbalanmış, yüzü iyice kırıışmış olacaktı. Elli yaşını geçince iyice yaşlanırdı. Flavières gizli bir memnuniyet duydu. Yerine henüz yerleşmişti ki Gèvigne yanına geldi. Arkasından geçerken sırtına dostça vurdu.

— Bir şey söyleyeyim mi? Seni kıskanıyorum. Ben de günümü güzel bir kadını gezdirerek geçirmek isterdim. Hele o kadın kendi karımsa... Şu yaşadığım hayata bak. Şaka etmiyorum.

Yerine çökerek koltuğunu Flavières'e doğru çevirdi.

— Ne var, ne yok?

— Bir şey yok. Yâni mühim bir şey olmadı. Evvelki gün Louvre'a gittik. Dün onu görmedim. Bana telefon etmesini bekledim ama aramadı. Bu sessizliğin beni telâşlandırdığını itiraf etmeliyim.

— Mühim bir şey değil. Biraz rahatsız, hepsi bu. Bu sabah döndüğümde onu yatakta buldum. Yarın bir şeyi kalmaz. Ben onu bilirim.

— Louvre'dan bahsetti mi?

— Biraz. Alışveriş de yapmış. Aldığı çakmağı gösterdi... Onu gayet iyi buldum.

— Buna sevindim.

Flavières bacak bacak üstüne attı, kolunu sandalyesinin arkasına dayadı. Birden rahatlamıştı.

«Biliyor musun, yaptığım işin bir faydası olup olmadığı düşünmeye başladım,» dedi.

Gèvigne, «Neler söylüyorsun,» diye bağırdı. «Tanrım bu ne biçim lâf. Neler yapabileceğini kendi gözlerinle gördün.»

Flavières biraz sıkılarak, «Gördüm ama... Bak mesele şu:» diye devâm etti. «Senin karınla orada burada dolaşmak biraz acayip oluyor artık. Sanki şey yapıyor-muşum gibi... Şöyle anlatayım. Dışarıdan yanlış anlaşılabilcek bir durum.»

Gèvigne bir kâğıt bıçağı ile oynuyordu.

«Ya ben!» diye patladı en sonunda. «Benim bu işe bayıldığımı sanıyorsan yanılıyorsun. Tereddüt etmekte haklısın ama başka câremiz yok. Benim vaktim olsaydı bu işi zâten senin başına sarmazdım. Ama bu aralarda ne kadar sıkışık olduğumu sen de biliyorsun.»

Kâğıt bıçağını bırakarak kollarını göğsünde kavuşturdu. Flavières'ye âdetâ yalvaran gözlerle bakarak, «Biraz daha devâm etmen şart, dostum, bir iki hafta, en fazla üç... İşler hızlanıyor. Galiba tersâneyi büyütmem gerekecek. O zaman devamlı Le Havre'da olmam lâzım. İnşallah Madeleine orada oturmayı kabul eder. Ben onunla konuşana kadar lütfen gözünü ondan ayırma... Seni anlıyorum: çok nâzik bir durum bu, ikiniz için de tehlikeli olabilir. Ama yalvarırım, kısa bir müddet için daha devâm et. İki üç hafta kadar işimle yeteri kadar ilgilenemem için bütün endişelerimden uzak olmalıyım.» dedi

Flavières rolünü iyi oynuyordu. İknâ olmamış gibi durakladı.

— Eğer dediğin gibi sâdece iki üç haftalık bir işse...

— Sana söz veriyorum.

— Pekalâ. Durumumu da anladığına göre mesele yok. Bu gezintilerimiz hiç hoşuma gitmiyor. Ben çabuk tesir altında kalan bir insanım, hemen kapılıyorum... Görüyorsun, seninle açık konuşuyorum.

Gèvigne'nin yüzünde sert, düşündüklerini belli etmeyen bir mânâ vardı.

Flavières, «İş toplantılarına yüzünde bu ifâde ile başkanlık ediyordur mutlaka,» diye düşündü.

Gèvigne gülümseyerek,

«Teşekkür ederim,» dedi. «Dünyâda ne yazık ki artık senin gibi insanlar çok az. Seni çok iyi anlıyorum. Ama Madeleine'in güvenliği her şeyden önde gelir.»

— Korkmanı gerektirecek bir şey mi var?

— Hayır.

— Eğer geçen günki gibi âni bir hareket yaparsa ona belki de engel olamayacağımı biliyorsun değil mi?

— Eğer... her şeyi düşündüm.

Gözlerini yere indirdi; yumruklarını o kadar sıkı ki boğumları bembeyaz kesildi. Devâm etti.

— Ama kötü bir şey olmayacak. Olsa bile hiç olmazsa sen orada olacak, bana olanları anlatabileceksin. Bu da bir şeydir. Neler olacağını, ne beklemem gerektiğini bilememek beni kahrediyor... Keşke Madeleine hasta olsaydı, ağır hasta. Keşke çok tehlikeli bir ameliyat geçiriyor olsa idi. Hiç olmazsa durumunun ne olduğunu bilirdim. Yüce Tanrım! O zaman ne kadar kurtulma şansı olduğunu hesaplayabilirdim. Ama bu siste... Belki sen anlayamazsın beni...

— Çok iyi anlıyorum.

— Öyleyse devâm edeceksin.

— Edeceğim, üzülme... Bu arada Saintes'e hiç gidip gitmediğini biliyor musun?

Gèvigne hayretle bağırdı.

— Saintes? Hayır, hiç gitmediğinden eminim. Bu fikir de nereden geldi aklına?

— Sanki orayı çok iyi biliyormuş gibi târif etti.

— Neden bahsediyorsun Allah aşkına?

— O kasabanın fotoğraflarını görmüş olabilir mi?

— Herkes istediği bir yerin fotoğraflarını alıp baka bilir. Ama bu onların orayı târif edebilmelerini sağlamaz. O taraflara hiç gitmedik, hattâ evde oraları anlatan bir kitap bile yok.

— Ya Pauline Lagerlac. Orada yaşamış olabilir mi?

— İmkân hârici değil... O civarda yaşayanların isimleri gibi isminin sonu ...ac ile bitiyor. Cognac'lar, Chermignac'lar Germozac'lar oturur oralarda. Bütün bunla: ne demek?

— Ne demek olduğunu çok iyi biliyorsun. Karın kendisinin hiç görmediği ama Pauline Lagerlac'ın yakından tanıdığı yerleri en ince yerlerine kadar târif ediyor... Asıl enteresan olan da yüz yıl önceki durumunu anlatıyor.

Gèvigne kaşlarını çattı.

— Sen bunu nasıl açıklıyorsun?

— Açıklamıyorum. Açıklayamıyorum. Henüz değil. O kadar anormal bir durum ki. Pauline ve Madeleine...

— Yirminci yüzyılda yaşıyoruz. Her halde bana Pauline ve Madeleine'in şey olduğunu söylemeyeceksin... Madeleine'in aklını ninesine taktığını biliyorum ama bunun mantıklı bir açıklaması olması gerekir. İşte bu yüzden senin yardımını istedim. Ben sapıtmaya başladığımı hissediyordum. Avukat kafanla bu işe mantıklı bir çözüm getirmeni bekliyordum.

Flavières kızmıştı.

«Ben çekilmeyi teklif etmiştim,» diye terslendi.

Kızdığının kendisi de farkındaydı. Gèvigne ile birbirlerinin üzerine atlamaya hazır olduklarını anladı. Ama tâviz vermek istemiyordu. Gergin bir sessizlikten sonra, «Seni daha fazla meşgul etmeyeyim,» dedi.

Ayağa kalktı. Gèvigne başını salladı.

— Haydi dostum, kavga etmeyelim. Şimdi en ehemmiyetli mesele Madeleine'i kurtarmak. Canlı olduğu müd

detçe, onu hayatta tutabildiğimiz sürece benim için hasta, deli veya ruh durumunun bozuk olmasının ehemmiyeti yok.

— Bugün dışarı çıkacak mı?

— Hayır.

— Ne zaman çıkacak?

— Yarın mutlaka çıkar. Bugün ben kendim onunla mümkün olduğu kadar fazla berâber olmaya çalışırım.

Flavières'nin içinde bir öfke kıvılcımı yandı ise de bir şey belli etmedi.

«Bu adamdan ne kadar çok nefret ediyorum,» diye düşündü, «Beni iğrendiriyor!»

Yüksek sesle ise, «Öyleyse yarın... Tabii eğer bir işim çıkmazsa. Boş olacağımdan pek emin değilim,»

Gèvigne ayağa fırlayarak yanına geldi, Flavières'nin kolunu tuttu.

«Seni kızdırdıysam özür dilerim,» dedi. «Bu iş sinirlerimi altüst etti. Biliyorum, kabalık ettim ama kusuruma bakma... Dinle. Yarın onunla ilgilenmeni istememin bir sebebi var. Bugün ona artık Le Havre'da oturmamız gerektiğini anlatmaya çalışacağım. Bunu nasıl karşılayacağı hakkında en ufak bir fikrim yok. Üzülebilir, kızabilir. İşte bu yüzden senin yardımına yarın her günküden daha fazla ihtiyâcım var. Yarın ne olursa olsun serbest olmaya çalış. Senin kararlarının doğru olacağından eminim, sana güveniyorum. Ayrıca bana bütün yardımların için sana müteşekkirim.»

Gèvigne böyle ciddî, inandırıcı bir sesle konuşmasını da nereden öğrenmişti!

Flavières, «Pekâlâ,» dedi.

Çok çabuk kabul etmişti. Kendi kendini tekmeleyebiliyordu. Gèvigne'nin idâresine giriyordu. Zâten eskidenberi birkaç tatlı sözle hemen eriyiverirdi.

Huzursuz bir şekilde dışarı çıktı. Giderken Gèvigne'-

nin arkasından, «Benim için yaptıklarını hiç unutmayacağım,» diye seslendiğini duydu.

Sonra upuzun saatler başladı, bomboş, monoton, mânâsız saatler... Madeleine'i düşününce aklına şimdi Gèvigne'nin onun yanında olduğu geliyor, korkunç bir acı ile sarsılıyordu. Kendi kendine lânetler yağdırdı. Ne biçim bir insandı? Hem Madeleine'e, hem Gèvigne'ye kötülük ediyordu. Kıskançlık, öfke, haset ve ümitsizlikten çılgına dönmüştü. Yine de arkadaşına karşı tamâmiyle içten davrandığı, açık konuştuğu için şimdi oldukça memnundu.

Sokaklarda kâh kendini suçlayarak, kâh müdafaa ederek avâre avâre dolaşmaya başladı. Bâzan kedere yenilerek nerede olduğunun farkında bile olmadan bulunduğu yere çöküveriyordu. Şimdi dertlerine bir yenisi eklenmişti. Eğer Madeleine Le Havre'a giderse onsuz nasıl yaşardı? Onun gitmesine engel olmalı mıydı? Ama bunu nasıl yapabilirdi?

Grand Boulevards'da bir sinemaya girdi. Yerine oturduğunda haberler yeni başlıyordu. Hep aynı konular: yürüyen taburlar, askerî törenler veya manevralar. Etrânındaki insanlar sessizce dondurmalarını, şekerlerini yiyorlardı. Böyle haberler artık herkes için ehemmiyetini kaybetmişti. Flavières koltuğunda kaykıldı, arada bir uyuklayarak filmi seyretmeye koyuldu ama sonuna kadar dayanamadı, orada uyuyup kalmaktan korkarak bitmeden çıktı. Dışarda berrak, yıldızlı bir gece vardı. Boynu tutulmuştu, gözleri yanıyordu. Bir kapı aralığında gizlice sigara içen miğferli birkaç askerin yanından geçti. İnsana bu sâkin atmosferde ciddî bir hava saldırısı ihtimal dışı geliyordu. Bu kadar büyük bir akın için Almanların muazzam hava kuvvetlerine sâhip olmaları gerekirdi. Düşman ordularının gücünün buna yetmeyeceğini artık herkes biliyordu.

Eve gelince yatağına uzandı ve bir sigara yaktı. Birden öyle bir uyku bastırdı ki, kendinde elbiselerini çıkaracak gücü bile bulamadı. Vücudu uyuşmuş, Louvre'auki o heykeller gibi taş kesilmişti... Madeleine...

Korkunç bir gürültü ile ayağa fırladı, sesi hemen tanıdı. Alâmlar! Çatılardaki düzinelerle sirenler kıyâmeti koparıyordu. Şehir birden batmakta olan bir gemi gibi karanlığa gömüldü. Apartmanda kapılar açılıp kapanıyor, telâşlı ayak sesleri bodrum katına doğru uzaklaşıyordu. Flavières başucundaki lâmbayı yakıp saatine baktı. Henüz üç olduğunu görünce ışığı söndürdü, arkasını dönüp uykuya daldı.

Sabah sekizde haberleri dinlemek için radyoyu açtı. Almanlar hücumu geçmişlerdi. Garip bir ferahlık duydu, en sonunda hakiki harp başlamıştı. Hiç değilse artık şahsî problemlerini unutup herkesin endişe duyduğu daha heyecanlı ve normal olan meselelere eğilebilir, umumi korkuları paylaşabilirdi. Bundan böyle olacakların akışı onu şimdiye kadar yapmaya cesâret edemediği işlere başlamaya zorlar, kendi kendine vermeye korktuğu kuralları onun için başkaları verebilirdi. Bu savaş onun yardımına geliyordu. Onun yapacağı tek iş kendini bu akışa bırakmak, umumi heyecana kaptırmaktı. İçinde yepyeni bir yaşama isteği bir kıvılcım gibi parladı. Acıkınış, yorgunluğu geçmişti. Madeleine telefon etti: Her zaman ki randevu, saat ikide...

Bütün sabah yeni bir istekle, canla başla çalıştı. Müvekkillerini gördü, dosyalar karıştırdı, telefonlara cevap verdi. Konuştuğu insanların sesinde de kendininkine benzeyen bir heyecan seziyordu. Haberler çok yetersizdi. Gazeteler ve radyo ufak başarıları büyütürken fazla bilgi vermekten kaçınıyorlardı. Bu da tabii herkesin önceden beklediği bir şeydi. Öğle yemeğini Adâlet Sarayının yakınında bir lokantada, bir meslektaş ile yedi. Kah-

velerini ağır ağır içerek harpten konuştular. Herkes konuşuyordu. Hiç tanımadıkları insanlarla ordunun pozisyonunu tetkik ediyor, haritalar çıkarıyorlardı. Flavières bu rahat ve serbest atmosfere, bir tehlikenin eşliğinde duyulan bu aşırı heyecana bayılıyor, güzel bir esans kokları gibi tâ içine çektiği bu hava onu mest ediyordu. Neredeyse geç kalıyordu. Simca'ya atlayıp hızla Etoile'a sürdü.

Madeline onu bekliyordu. Flavières birden sarsıldı. Kadın neden o meşum gün üstünde olan kahverengi elbiseyi giymişti? Kadının eldivenli ellerini tutarak, gözlerinin içine baktı.

— Meraktan neredeyse ölüyordum.

— Özür dilerim. Kendimi iyi hissetmiyordum. Arabayı ben kullanabilir miyim?

— Pek tabii. Zâten bugün benim sınırlarım çok gergin. Hücuma geçmişler duydun mu?

Madeline arabayı Victor Hugo Caddesinden aşağıya doğru döndürdü. Flavières hemen kadında yine acayip bir hal olduğunu sezdi. Vitesleri beceriksizce değiştirmiş, el frenini sertçe bırakmış, frenlere hırsıyla abanmıştı. Rengi çok soluktu.

Dalgin bir sesle, «Haydi uzun bir gezintiye çıkalım,» dedi. «Bu belki de son berâberliğimiz olur.»

— Neden?

! Kadın omuzlarını silkti.

— Bundan sonra başımıza neler geleceğini kimse bilemez. Zâten ben de Paris'ten ayrılabilirim.

Demek Gèvigne karısı ile konuşmuştu. Belki de bu yüzden kavga etmişlerdi. Flavières konuşmadı. Trafik ferahlayınca kadar kadının dikkatini dağıtmak istemiyordu. Muette Âbidesinin yanından geçerek Paris'ten çıktılar ve Boulogne Ormanına doğrudular. Yol tenhâlaşınca Flavières başladı:

— Paris'ten niçin ayrılacaksınız? Hava hücumlarının

çok az tehlikesi var. Hem Almanlar bu defâ Marne'a bile ulaşamayacaklar.

Bir cevap alamayınca devâm etti.

— Bu... benim yüzümden mi?... Senin hayâtını altüst etmek istemiyorum Madeleine... Sana artık Madeleine dememe kızmıyorsun, değil mi?... Benim bütün istediğim o yırttığın mektup gibi bir mektup yazmaman... Ne demek istediğimi anlıyorsun, değil mi?

Madeleine dudaklarını kısarak bütün dikkatini geçmeye çalıştığı kamyona verdi. Longchamp at yarışı pisti o kadar bakımsız bırakılmıştı ki, şimdi bir otlığa benze-mişti. İnsanın gözü ister istemez etrafta otlayan sığırlar ve koyunlar arıyordu. Suresnes'de trafik sıkışmıştı, bir zaman çok ağır ilerlediler.

Madeleine, «Lütfen artık bundan bahsetmeyelim,» diye yalvardı. «Bir süre için harbi de unutalım.»

— Ama seni üzen bir şey var. Bunu yüzünden okuyabiliyorum.

— Ben mi üzgünüm?

Zorla gülümsemeye çalışması Flavières'nin kalbini parçaladı. Madeleine devâm etti:

— Aslında hiç bir şeyim yok. Hakikaten yok. Bu gezintinin her dakikasından büyük bir zevk alıyorum. Tam bayıldığım şey: önüne çıkan yola sapmak, başka bir şey düşünmemek. Keşke düşünmeyi tamâmiyle durdurmak mümkün olsaydı. Keşke birer hayvan olsaydık!

— Böyle bir şeyi sâhiden istemiyorsun herhalde...

— İstiyorum. Hayvanlara hiç acımam. Yerler, uyurlar, mâsumdurlar. Ne geçmişleri ne gelecek kaygıları vardır. Onlara gıpta ederim.

— Felsefe yapıyorsun.

— Bunun felsefe olup olmadığını bilmiyorum ama onları kıskanmaktan kendimi alamıyorum.

Bundan sonra ikisi de çok az konuştular. Bougival'de Seine'i tekrar buldular. sol kıyısını bir müddet tâkip ettiler. Biraz sonra Flavières ağaçların arasından Saint—Germain Şatosunu gördü. Boş orman yolunda gaza basan Madeleine ancak Polissy'ye geldiklerinde biraz yavaşladı. Sonra gözleri yola dikili, hızla gitmeye başladı. Meulan civârında yolun tam ortasında bir kadın el arabasını itmeye çalışıyordu. Onun kenara çekilmesi için duramayan Madeleine âniden sağdaki dar köy yoluna saptı. Kenarda bir zamanlar özenle yapılmış ama sonradan terkedilmiş şirin bir yeldeğirmenini arkada bırakarak ormanın sessizliğine daldılar. Hava mis gibi tâze toprak ve çiçek kokuyordu. Bir çörtüol ağzında Madeleine sola saparak çiçeklerle bezenmiş bâdem ağaçlarının çevrelediği şoseye çıktı. Tahta bir çitin arkasından alında beyaz bir leke olan bir at onları sâbit gözlerle süzdü.

Ortada hiç bir sebep olmamasına rağmen Madeleine acele ediyor, araba derin tekerlek izlerinin üzerinde sarılarak ilerliyordu. Flavières gizlice saatine baktı. Artık dursalar iyi olacaktı. O zaman bu sessiz ormanda yan yana oturup konuşabilir, dertleşebilirlerdi. Ona sualler sorup sakladığı şeyin ne olduğunu anlıyabilirdi. Çünkü bir şeyler sakladığından emindi artık. Herhalde vicdânını rahatsız eden bir şeydi. Belki çok eskiden, evlenmeden önce olmuş bir hâdise... Bu garip hâli belki de pişmanlıktan ileri geliyordu. Kadın hasta değildi, deli veya yalancı da değildi. Yine de şimdiye kadar hiç kimseye, kocasına bile anlatamadığı bir sırrı olmalı idi. Flavières bu fikri düşündükçe daha akla yakın bulmaya başlamıştı. Fakat suç ne olabilirdi? Ne olduğu belli değildi ama çok ciddi bir şey olduğu muhakkaktı.

Madeleine, «Şu kiliseyi tanıyor musun?» diye sordu. «Nerelerde olduğumuz hakkında bir fikrin var mı?»

— Ne dedin?... Özür dilerim... Kilise mi?... Hayır,

nerede olduğumuzu hiç bilemeyeceğim. Ama yine de biraz duralım. Saat üç buçuğu geçiyor.

Arabayı kilisenin önündeki boş meydana bıraktılar. Etrafta ağaçların aralarından kırmızı kiremitli çatılar görünüyordu.

Madeleine kiliseye bakarak, «Acayip bir karışım,» dedi. «Yarısı Romanesque yarısı modern. Hiç güzel değil.»

— Kulesi kendine göre çok uzun...

İçeri girdiler. İçinde mukaddes su bulunan kabın üzerindeki bir yazı rahibin diğer kiliselerde de çalıştığını, bu yüzden burada ancak haftada bir kere, Pazar sabahları saat 11'de vaiz verdiğini açıklıyordu.

Madeleine, «Demek bu yüzden burası bu kadar ihmal edilmiş,» diye fısıldadı.

Tahta sıraların arasından yavaşça yürüdüler. Yakındaki bir bahçeden tavuk sesleri geliyordu. Duvarlardaki haç resimleri yırtılmış, sıyrılıyor, mihrabın üzerinde bir böcek vızılıyordu. Madeleine haç çıkarıp tozlu yere diz çöktü. Flavières sessizce, hiç hareket etmeden yanında bekledi. Kadın Tanrıdan hangi günahı için af diliyordu? Kendini boğmayı başarabilseydi cehenneme mi gidecekti? Daha fazla dayanamayarak kadının yanına diz çöktü.

— Madeleine... Allaha hakikaten inanır mısın?

Kadın başını hafifçe çevirince yüzünün bembeyaz kesilmiş olduğunu gördü. Hastalandığını sandı.

— Neyin var?... Bana söyle Madeleine...

Kadın, «Birşeyim yok,» diye fısıldadı. «Evet, inanırım... Herşeyin bittiğini sandığımız yerde aslında hiç bir şeyin bitmediğine inanmak zorundayım... Korkunç olan işte bu.»

Bir süre ellerini yüzüne kapayarak öylece kaldı. Ni-hâyet, «Haydi,» dedi. «Dışarı çıkalım.»

Ayağa kalktı, mihraba bakarak tekrar haç çıkardı.

Flavières kolundan çekerek, «Evet, çabuk çıkalım. Seni bu halde görmek beni kaygılandırıyor,» dedi.

— Dışarıda, açık havada bir şeyim kalmaz.

Yıkık dökük bir günan çıkarma odasının önünden geçtiler. Flavières Madeleine'i oraya oturtsa bütün meselelerin çözüleceğini düşündü. Kadının bir rahibe ihtiyacı vardı. Rahipler unutulardı. Eğer kadın derdini ona söylese Flavières de unutulabilir miydi? Karanlıkta Madeleine'in bir kapı kolu çevirdiğini duydu. Döne döne çıkan merdivenlere açılan kapıyı kapamaya çalıştı.

— Bu yanlış kapı, Madeleine. Buradan çan kulesine çıkılıyor.

— Bir göz atmak istiyorum.

— Geç oluyor.

— Bir dakika sürmez.

Kadın merdivenlerden çıkmaya başlamıştı bile. Kendisi orada kalamazdı. Bir eliyle parmaklık vazifesi gören yağlı ipe tutunarak istemeye istemeye çıkmaya başladı.

— Lütfen o kadar hızlı çıkma, Madeleine.

Sesi daracık merdivenlerde aksetti. Madeleine hiç aldırmamıştı. Hızla çıkan ayak seslerini duyuyordu. Bir sahanlığa gelince durdu, duvardaki bir delikten aşağıda Simca'nın üstünü, daha uzaklarda, kavak ağaçlarının arasından bir tarlada çalışan başları bağlı kadınları gördü. Bu yükseklikte şimdiden kendini rahatsız hissetti, dönerek tekrar merdivenleri çıkmaya başladı.

— Madeleine!... Beni bekle!

Nefes nefese kalmıştı, şakaklarında damarlar atıyordu. Başka bir sahanlık, başka bir delik. Ama bu sefer dışarı bakmamaya çalışarak yoluna devâm etti. Öbür yandaki manzara daha beterdi. Çünkü dönerek yükselen merdivenlerin ortasında çan ipinin geçtiği dibi görünmeyen

bir boşluk vardı. Kulenin etrafında çaylaklar çığlıklar atarak uçuşuyordu. Bu çıkışın inişini düşününce sırtından soğuk terler boşandığını hissetti.

— Madeleine!

Sesi merak ve endişeden kısılmıştı Neredeyse karanlıkta kalmış bir çocuk gibi haykırmaya başlayacaktı. Başka bir sahanlığa geliyordu: delikten sızan güneş ışığını gördü. Başının döneceğini bile bile bakmaktan kendini alamadı. Artık ağaç tepelerinin iyice üstündeydi. Simca ufak siyah bir nokta gibi kalmıştı. Aralıktan giren rüzgâr ısıklar çalarak elbiselerini havalandırıyor, saçlarını uçuşturuyordu. Bir sahanlıkta yolun bir kapı ile kesilmiş olduğunu gördü. Açmaya çalıştı. Kapı açılmadı. Kilitlenmişti: Can ipinin sallandığı boşluktan bakınca merdivenlerin devâm ettiğini görebiliyordu. Ama yol kapalıydı, oraya çıkmanın imkânı yoktu.

— Madeleine!... Kapıyı aç!

Çılgın gibi kolu sarsmaya, kapıyı yumruklamaya başladı. Kadın ne yapmaya çalışıyordu? Yoksa?

«Madeleine, hayır,» deli gibi bağıırıyordu. «Yapmama-lısın... Dinle beni, Madeleine!...»

Sesi canları titretiyor, etrafa metalik bir cınlama yayılıyordu. Çâresizlik içinde duvardaki deliğe döndü. Bu ötekilerden daha büyük bir delik, kapıyla ikiye bölünen geniş bir çatlaktı. Yarısi bile bir insanın biraz zorlanarak da olsa öbür tarafa geçebileceği kadar geniştir. Bir insan çatlağın bu yarısından dışarı çıkıp, kapının öbür tarafındaki yarısından da tekrar içeri girebilirdi. Evet bu işi bir insan rahatlıkla yapabilirdi çünkü duvarın dışında tam sahanlığın hizâsında dar bir pervaz vardı. Bu taraftaki çatlaktan sıyrılarak çıkılır, duvara tutunarak o pervazın üzerinde öbür tarafa doğru kayılır, sonra içeri girilebilirdi... Bir insan girebilirdi!... Kendisi değil!... Flavières düşerdi:

bunu biliyordu... Hayır; yapamazdı.

«Madeleine!» diye haykırdı. «Madeleine!»

Kadın keskin bir çığlıkla cevap verdi. Duvardaki delikten bir gölge geçti. Yumruklarını sıkarak çocukken şimşekle gökgürültüsü arasında saydığı gibi içinden saymaya başladı. Ve sonunda gökgürültüsü geldi. Aşağıdan gelen korkunç, tok bir darbe sesi. Flavières ölmekte olan bir adaminkine benzeyen bir sesle, iki yana sallanarak, kendi kendine, «Madeleine... Madeleine... Hayır...» diye tekrarlıyordu.

Olduğu yere oturdu, bayılacağını hissediyordu. Sonra ayağa kalkmadan, basamakları tek tek inmeye başladı. Önce ayaklarını indiriyor, sonra vücudunu elleri üzerinde kaldırarak bir alttaki basamağa oturuyordu. Çok ağır ilerliyor, korku ve ümitsizlikle inliyordu. İlk sahanlıkta delikten dışarı bakmaya cesâret edebildi. Aşağıda, sağda eski bir mezarlık, tam altında, düz kule duvarının hemen yanında ise çirkin, şekilsiz, kahverengi bir yığın vardı. Gözlerini sildi, ne olursa olsun görmeliydi. Betondaki ince kan sızıntısının yanında ağız açık siyah çakmağa güneş vurmuştu.

Flavières hıçkırarak ağlamaya başladı. Yardımına gitmeyi bile düşünmedi. Madeleine ölmüştü. Kendisi de onunla berâber ölmüştü.

PAUL GÈVIGNE

Flavières kulenin dibinde yatan cesede uzaktan dehşet dolu gözlerle bakıyordu. Kilisenin yanındaki ufak mezarlıktan geçmişti ama şimdi bir adım daha atmaya cesâret edemiyordu. Madeleine'in hafif bir sesle, **Ölmek insana acı vermez,** diye fısıldadığını duyar gibi oldu. Ümitsizlik içinde bu fikre dört elle sarıldı. Hayır, acı çekecek vak-

ti olmamıştı. Aynı şeyi Leriche için de söylemişlerdi. Leriche de tıpkı Madeleine gibi başaşağı düşmüş, yere önce kafası çarpmıştı. Onun da acı çekecek vakti olmamıştı. Sâhi mi? Kim bundan emin olabilirdi ki? Leriche'in başı kaldırım taşına çarpıp etrâfını kızıla boyadığında...

Flavières cümlesini tamamlayamadı. Arkadaşından artanları hastahânedede görmüş, doktor raporunu okumuştı. Üstelik Leriche'in düştüğü yer bu çan kulesinden daha alçaktı. Kafası yere çarptığı anda düşen insanın neler hissedebileceğini düşünmeye çalıştı. Herhalde kıymetli bir aynayı kum zerrecikleri hâline getiren bir patlamada olduğu gibi, beyni ufak parçalara bölünürken âni bir şok geçirirdi. Şimdi Madeleine'den geriye bu cansız elbise yığınının başka hiç bir şey kalmamıştı. Kadın yere serilmiş bir bostan korkuluğu gibiydi.

Daha yaklaşıp bakıp acı çekmeye kendini zorladı. Bütün bunlardan kendisi mesuldü. Göz yaşlarının arasından bulanık bir sahne gördü: kadının saçları açılmış, hafif kızılığa şimdi kan izleri eklenmişti. Câresizce uzanmış bir eli şimdiden bembeyaz kesilmişti. Bir parmağında nikâh yüzüğü parlıyordu. Eğer cesâret edebilseydi o yüzüğü alıp kendi parmağına takardı. Ama onun yerine, eğilip çakmağı aldı.

Zavallı küçük Eurydice! Bu sefer gittiği o yeraltı dünyasından geri gelemeyecekti.

Kadına onu sanki kendisi öldürmüş gibi suçlu gözlerle bakarak, arkasını dönmeden geri geri yürüyerek yavaşça uzaklaştı. Birden arada bir üzerine şâhinlerin gölgesi vuran bu korkunç yığından dehşete kapıldı. Koşmaya başladı. Mezartaşlarının arasından geçerken çakmağı sımsıkı tutuyordu. Birden Madeleine'i gördüğü ilk gün bir mezarlığa gittiklerini hatırladı. Bu onu son görüşüdü ve yine bir mezarlıktaydılar.

Her şey bitmişti. Kadının kendini neden öldürdüğünü kimse bilemeyecekti. Flavières'nin orada olduğunu ve o kapıyı açacak cesâreti kendinde bulamadığını da kimse bilemeyecekti. Kilisenin önüne çıktı ve arabasına sığındı. Aynadaki hayâline tiksinererek baktı. Hayatta olduğu için kendinden nefret ediyordu. Eğer buna hayatta olmak denirse... Daha çok cehennemde yaşamak gibi bir şeydi.

Nerelerde olduğunun farkında bile olmadan uzun bir zaman gitti. Sonra hayretle Pontoise İstasyonuna gelmiş olduğunu gördü. Kasabanın önünde jandarma karakolunun önünden geçti. İçeri girip haber vermeli miydi? Teslim olmalı mıydı? Hayır, kanuna göre bir suç işlememişti. Aklını kaçırmış olduğuna karar verirlerdi. Öyleyse ne yapmalıydı? Beynine bir kurşun mu sıkmalıydı? Bunun imkânsız olduğunu, hiç bir zaman böyle bir işi yapacak cesâreti kendinde bulamayacağını biliyordu. Bir korkak olduğunu bilerek yaşamaya mahkûmdu artık, eskiden zannettiğinden daha büyük bir korkak... Yükseklerle çıkamazmış! Başı dönermiş! Ne saçmalık, ne zayıflık! Bu hiç bir hareketini mâzur göstermez, hiç bir suçunu affettiremezdi. İrâdesi zayıftı. Madeleine ne kadar haklıydı! Bir hayvan olmak çok daha iyiydi! Arabaya koşulacağı vakit gelene kadar merada mesut bir şekilde otlamak!

Paris'e vardığı zaman saat altı olmuştu.

«Gèvigne'ye anlatmalıyım,» diye düşündü. Adamın karısının öldüğünü bilmesi en tabii hakkı idi. Bu konuşma kaçınılmazdı, yapılması şarttı. Malesherbes Bulvarında bir kahvede durarak elini yüzünü yıkadı, saçlarını taradı. Sonra telefon kabinine girerek Gèvigne'nin numarasını çevirdi. Tanımadığı bir ses Gèvigne'nin yazıhânedede olmadığını, bu saatten sonra da artık gelmeyeceğini bildirdi. Flavières bara geçerek bir kadeh içki içti. Kederden sarhoş gibiydi, donmuş hiç bir şey hissedemez duruma gel-

mişti. Kendini bir akvaryumdaymış gibi hissediyordu. Et-râfındaki insanlar balıklar gibi yanından sessizce gelip geçiyorlardı. Bir kadeh daha içti. Durmadan kendi kendine Madeleine'in öldüğünü tekrarlıyordu. Aslında bu sonu beklemesi, buna hazırlıklı olması, kendini bu ölüme çoktan alıştırmış olması gerekirdi. Başındanberi Madeleine'i bu şekilde kaybedeceği âşikâr değil miydi? Onu bu dünyâda tutabilmek, kadına hayâtı sevdirebilmek için çok daha fazla gayret göstermesi, daha canlı ve hayat dolu olması lâzımdı.

— Garson, bir tâne daha getir.

Sarhoş olup unutabilmek istiyordu. Madeleine'i bir kere kurtarmıştı. Bu da bir şeydi. Aslında kendini suçlamaya hakkı yoktu. O kapıdan geçebilse idi bile, Madeleine'i durdurmak için çok geç olabilirdi. Kadın bir kere ölmeye karar vermiş, aklını bu işe takmıştı. Uzun lâfın kısası, Gêvigne karısını korumak için yanlış adam seçmişti. Yakışıklı, canlı birini bulmalıydı. Meselâ bir ressam... Kadına enerji, neşe dolu biri yardım edebilirdi. Halbuki kendisi karamsar, durmadan kendi kendini yiyen, geçmişinin esiri bir zavallı idi... Ama bütün bunları düşünmenin bir faydası yoktu şimdi... Olanlar olmuştu...

Flavières hesabı ödedi ve çıktı. Ölesiye yorgundu! Arabayı ağır ağır Etoile'e doğru sürdü. Şimdi tuttuğu bu direksiyonu birkaç saat önce Madeleine tutmuştu. Bir mendili veya zarfı tutarak insanların en gizli düşüncelerini okuyabilen falcılara gıpta ediyordu. Madeleine'in kafasından geçen son düşünceleri, son kederleri bilmek için neler vermezdi. Hayır, aslında kadında hiç keder yoktu. Keder, üzüntü değil, kayıtsızlıktı onunki. Yaşamaya karşı duyduğu sonsuz bir kayıtsızlık. Ölüme neşeyle koşmuş, başaşağı, kolları hayâtını sona erdirecek toprağı kucaklamak istercesine iki yana açılmış, bir an bile tereddüt

etmeden aşağıya atlamıştı. Onun gayesi bu yaşayıştan kurtulmak değildi. Başka bir yere **geri dönüyordu**, evine dönüyordu...

O kadar çok içmekle hatâ etmişti. Klèber Caddesine saparak, Simca'yı Gèvigne'nin büyük siyah arabasının arkasına parketti. Artık Gèvigne'den korkmuyordu. Bu onu son görüşü olacaktı. Kırmızı halı döşeli, gösterişli mermer merdivenlerden çıktı. Geniş bir kapının üzerinde Gèvigne'nin adı yazılı pirinç bir plâket asılı idi. Flavières zile bastı, şapkasını çıkararak beklemeye koyuldu.

— Ben Bay Flavières. Bay Gèvigne'yi arıyorum.

Madeleine'in evi! Gözleri eşyâların, perdelerin, etraf-taki ufak bibloların üzerinde dolaşırken yaşlarla dolmuştu. Elveda Madeleine! Duvarlardaki resimler insanı rahatsız edecek kadar acayıptiler. Çoğu hayvan resmiydi. Efsânevi tek boynuzlu oğlaklar, kuğular, cennet kuşları... Renkler karmakarışık, şekiller belli belirsizdi. Flavières birine yaklaşarak köşesindeki imzâyı okumaya çalıştı. **Mad. Gèv.** Onu öbür dünyâda şimdi bu yaratıklar mı karşı-lıyordu? Üzerlerindeki nilüferlerin mücevherli taşlara benzediği bu kapkara gölü nerede görmüştü? Ya kurumuş ağaç köklerinin ve sararmış sarmaşıkların arasında kuşların dansettiği bu korkunç ormanı? Şöminenin üzerinde zarif boynuna kehribar bir gerdanlık takmış genç bir kadının portresi asılı idi: Pauline Lagerlac. Saçlar: tıpkı Madeleine gibi yapılmıştı. Yüzü, sanki yalnız kendinin bildiği bir sır ona ızdırap veriyormuş gibi hafifçe kasılmış, gözleri akıllı başka yerdeymiş gibi boş boş bakıyordu. Flavières arkasındaki kapı açılana kadar portreyi hayran hayran seyretti.

Gèvigne, «Nihâyet gelebildin,» diye bağırdı.

Flavières döndü, sesinin titremesine zorla engel olarak, «Karin burada mı?» diye sordu.

— Ne?... Onun nerede olduğunu senin bilmen gerekir.

Flavières bir koltuğa çöktü. Çılgın gibi görünmek için rol yapmasına gerek yoktu.

«Bugün berâber değildik,» diye anlatmaya başladı. «Etoile'de onu saat dörde kadar bekledim... Sonra Saints —Peres Caddesindeki o otele gittim. Passy Mezarlığını, onu bulmak ihtimâlim olan her yeri dolaştım... Henüz döndüm... Eğer burada da değilse...»

Başını kaldırıp yüzü bembeyaz kesilen Gèvigne'ye baktı. Sanki birisi gırtlığını sıkıyormuş gibi adamın gözleri yuvalarından uğramış, ağzı bir kârış açık, dehşet içinde onu dinliyordu.

«Hayır, Roger,» diye kekeleydi. «Bana... bana neyi anlatmaya çalışıyorsun?... Bunu yapamazsın...»

Flavières ellerini iki yana açarak, «Sana her yere baktığımı söylüyorum.» dedi.

— Bu imkânsız bir şey... Bunun ne mânâya geldiğinin farkında mısın?

Ayaklarını hırsla halıya vurdu, ellerini birleştirerek parmaklarını kenetledi, sonra kanepenin bir köşesine yığılır gibi oturdu.

«Onu mutlaka bulmalıyız,» diye soludu. «Onu mutlaka bir an önce bulmalıyız... Bir an önce... Eğer başına bir şey... Buna dayanamam Flavières, dayanamam.»

Kanepenin koluna var gücü ile bir yumruk indirdi. Bu harekette öyle bir şiddet, öyle bir ızdırıp vardı ki kızmaya başlayan Flavières birden irkildi.

«Bir kadın aklına kaçıp gitmeyi koydu mu,» dedi adamın yüzüne tükürür gibi. «Hiçbir kuvvet onu durdurmaz.»

— Kaçmak mı? Kaçmak ha! Sanki Madeleine kaçıp gidecek bir kadınmış gibi. Keşke kaçsa, keşke daha kötü bir şey yapacağına kaçıp gitse... Şu anda çoktan...

Fırlayıp ayağa kalktı, az kalsın yanındaki ufak sehpayı deviriyordu. Odanın öbür ucuna yürüdü. Omuzları çökmüş, başı önüne düşmüş eski bir boksörü andırıyordu.

— İnsan böyle bir durumda ne yapar? Senin bilmen gerekir. Polise mı gidilir?... Allahaşkına bir lâf et.

— Polise gidersek bize gülerler. Eğer iki üç gündür kayıp olsaydı durum başka olurdu, ama şimdi...

— Eğer sen gidersen gülmezler. Seni tanırlar... Sonra onlara Madeleine'in daha önce de kendini öldürmeyi denediğini, onu Seine'in sularından kendi ellerinle çıkardığını anlatır, yine aynı şeyi denemesinden korktuğunu söylersen sana inanırlar. Eminim ki...

— Böyle bir faraziye yürütmemiz için elimizde hiç delil yok, dostum. Karın sâdece birkaç saattir ortalarda yok. Bak görürsün yemeğe gelir.

— Ya gelmezse?

— Bak, polise karının kayıp olduğunu bildirmek benim vazifem değil.

— Yâni bu işi burada bırakıyorsun.

— Öyle değil... Anlamaya çalış... Normal olarak polise gitmek kocanın işidir.

— Pekalâ. Hemen gidip haber vereceğim.

— Sâdece kendini aptal durumuna düşürmüş olursun. Öyle olmasa bile bu kadar sudan sebepler yüzünden harekete geçmeyi kabul etmezler. Anlattıklarını bir kenara not eder, onu bulacak olurlarsa sana haber vereceklerini söyleyerek seni yollarlar. Hepsi bu. Ben polisi bilirim, Gèvigne...

Gèvigne yavaşça ellerini cebine soktu:

— Eğer burada oturup beklemem gerekirse aklımı kaçıırım.

Odayı arşınlamaya koyuldu. Sonra şöminenin önün-

de durarak bir vazoya konmuş bir demet gülü acı gözlerle seyretmeye başladı.

Flavières, «Benim gitmem lâzım,» dedi.

Gèvigne kıpırdamadı. Çiçeklere bakmaya devâm etti. Sâdece yüzünden hafif bir titreme geçti.

Flavières, «Senin yerinde olsaydım,» diye aceleyle devâm etti. «Bu fikri kafamdan çıkarıp atmaya çalıştım. Saat henüz yedi. Belki alışverişe çıkmıştır, kadınlar çarşıda nasıl kendilerini kaybederler, bilirsin. Belki de bir arkadaşı ile karşılaşmıştır.»

Gèvigne, «Sen hiç aldırıyorsun, değil mi?» diye terslendi. «Neden aldırasın, sana göre nava hoş.»

— Fazla telâşlanıp ortalığı velveleye vermenin hiç lüzumu yok. Kaçıysa bile fazla uzağa gidememiştir.

Gèvigne'ye polislin kayıp insanların izini bulmak için yaptığı değişik hareketleri anlatmaya başladı. Bütün bitkinliğine rağmen kendini konuya kaptırarak heyecanlandı. Bir vücutta iki ayrı kişi gibiydi. Birisi Madeleine'in kaçamayacağını ispata çalışıyor ve buna neredeyse kendini bile inandırıyor, öteki ise kendini halının üzerine fırlatıp, kalbindeki kederi açığa vurarak haykırarak haykırarak ağlamak istiyordu. Hâlâ çiçekleri seyreden Gèvigne düşüncelere dalmıştı. Flavières kapıya doğru yürüyerek, «Gel-diği zaman bana bir telefon ediver,» dedi.

Bir an evvel gitmek zorunda idi. Çünkü artık yüzüne, gözlerine, sesine güvenemiyordu. Gerçek artık içinden taşıyor, her şeyi bağırarak anlatmak için dayanılmaz bir istek duyuyordu. Her an, «O öldü... Madeleine yaşamıyor artık,» diye haykırabilirdi.

Gèvigne, «Gitme,» diye mırıldandı.

— Gitmeliyim. Eğer imkân olsa kalırdım. Ama eğer işlerimin ne kadar yığılmış olduğunu bilseydin ...

Gèvigne tekrar, «Lütfen gitme,» diye yalvardı. «Onu... onu geri getirdiklerinde yalnız olmak istemiyorum.»

— Haydi kendini toparla, Paul. Bu işi fazla büyütüyorsun.

Gèvigne hâlâ çiçekleri seyrediyordu. İnsanın içine korku veren bir hâli vardı.

— Eğer sen burada olursan onlara yaptıklarımızdan söz edebilir, onu korumak için ne kadar uğraştığımızı anlatabilirsin.

— Anlatırım... Ama kimse onu geri getirmeyecek. İnan bana. (Flavières'in sesi titremişti. Biraz zaman kazanmak için mendilini çıkarıp burnunu sildi, öksürdü.) Kendini toparla, başını dik tut Paul... Her şey düzelecek... Bana telefon etmeyi unutma.

Kapıyı açtı sonra dönüp geri baktı. Gèvigne boynunu kısmış, kafası omuzlarına gömülmüş, taş kesilmiş gibi duruyordu. Flavières dışarı çıkıp kapıyı arkasından hafifçe çekti. Holü parmaklarının ucuna basarak geçti. Kendi kendinden nefret ediyordu ama her şeye rağmen rahatlamıştı. En zor kısmı atlatmış, Gèvigne Dosyasını kapamıştı. Ya acı çeken Gèvigne?... Ama kendisi de en az onun kadar, hattâ daha fazla acı çekmiyor muydu? Arabasına girip kapıyı kaparken kendi kendine, işin tâ başındanberi kendini Madeleine'in gerçek kocası olarak gördüğünü itiraf etti. Gèvigne onun yerini zorla almıştı; Böyle bir adam için kendini fedâ edemezdi. Polise, eski meslektaşlarına, yardımına gidecek cesâreti kendinde bulamadığı için genç bir kadının ölümüne seyirci kaldığını anlatamazdı... Hayâtında ikinci defâ böyle bir adam için şerefsiz damgasını yemeyi göze alamazdı... Hayır, bu işi burada bitirmek daha iyiydi! Susmalıydı! Konuşmamalıydı! Şimdi yapması gereken iş buradan bir an evvel uzaklaşmaktı. Zâten Orleans'daki müvekkili Paris'den ayrılmak için gayet iyi bir bahâne idi.

Flavières garağa kadar nasıl gittiğinin hiç farkında olmadı. Arabayı bırakıp nereye gittiğini bilmeden yürü-

meye başladı. Sokaklar mâvi, hüzün dolu bir ışıkla pırıltı pırıltıydı. Bir dört yol ağzında üzerinde kurşun delikleri olan bir arabanın etrafında bir kalabalık toplanmıştı. Dünyü gittikçe karışıyordu. Karanlık bastırdıkça ışıklar söndürüldü ve kalabalık dağılarak sokaklara insanın içine dokunan bir yalnızlık çöktü. Her şey ona Madeleine'i hatırlatıyordu. Saint Honore Caddesinde bir lokantaya girerek, köşede bir masaya oturdu.

Garson, «Alâkart mı,» diye sordu.

— Hayır, tabldot lütfen.

Seçmeye dayanamayacağını hissediyordu ama bir şeyler yemeye mecburdu. Hayatta kalabilmesi için yemesi şarttı. Elini cebine sokup çakmağa dokundu. Gözlerinin önüne Madeleine'in yüzü geldi.

«Beni hiç sevmedi,» diye düşündü. «Aslında hiç kimseyi sevmedi.»

Bir robot gibi çorbasını kaşıklamaya başladı. Bir ermiş gibi, dünya zevkleri onu artık ilgilendirmiyordu. Bundan böyle bir yoksul gibi yaşayacak, kederinin içine gömülerek kendini cezâlandırmak için bahâneler icâdetmeye çalışacaktı. Hattâ bir kırbaç alıp kendi kendini kırbaçlamayı bile düşündü. Kendinden nefret ediyordu. Kendine saygısını kazanmadan önce de uzun bir süre kendinden böyle nefret etmesi gerekiyordu.

Garson, «Liège hattını yarmışlar,» dedi. «Belçika düşünüyor galiba, tıpkı 14'te olduğu gibi.»

Flavières, «Dedikodu,» dedi. «Aldırma.»

Liège çok uzaklarda, Avrupa haritasının en tepesinde idi. Oralarda olanlar Flavières'yi ilgilendirmiyordu. Zâten bu çok konuşulan savaş, kendi ölüm kalım kavgasına göre çok ufak bir şeydi.

Garson, «Müşterilerimizden biri Concorde Meydanında kurşunlarla delik deşik olmuş bir araba görmüş,» diye devâm etti.

Flavières ters bir sesle, «Öteki yemeği verir misiniz lütfen?» dedi.

Neden onu rahat bırakmıyorlardı? Belçikalıların mı? Neden Hollandalılar değil? Beyinsiz eşek! İkinci yemeği aceleyle yedi. Et biraz sertti ama artık ne olursa olsun, şikâyet etmemeye karar verdiği için sesini çıkarmadı. Meyvadan sonra birkaç kadeh içki yuvarlayınca kendini biraz toparlayıp, bir iki saattir içinde bulunduğu o korkunç sisi biraz yırtabildi. Çakmakla bir sigara yaktı. Birden sanki Madeleine yanibaşındaymış gibi bir hisse kapıldı. Dumanla berâber onu da içine çekerek birkaç dakika ciğerlerinde tuttu.

Artık Madeleine'in evlenmeden önce kötü bir şey yapmadığından emindi. Bu saçma bir faraziye idi. Gêvigne gibi bir adam soruşturma yapmadan evlenmez, yaş tahtaya basmazdı. Hem sonra böyle bir suçu olsaydı Madeleine'in pişmanlığının bu kadar gecikmesi nasıl açıklanabilirdi? Kadın bunca yıl normal bir hayat sürdükten sonra âniden mi vicdan azâbı çekmeye başlamıştı? Her şeyin Şubatın sonunda başladığı inkâr edilmez bir hakikatti.

Flavières çakmağın diline basarak parlayan alevi seyretti. Elindeki metal sıcacıktı. Hayır Madeleine'in kederi günlük dertlerden değildi. Bu meseleye başındanberi çok dar bir görüşle bakmış, herşeyi basit sebep, netice bağı ile açıklamaya kalkmıştı. Bu hatâyı bir kere daha tekrarlamayacak, kendini temize çıkaracak, kızgın çiviler üzerinde yürümesi gerekse bile bir gün Pauline Lagerlac'ın sırrını çözecekti. Sonunda gerçeği bulacağından emindi. Kendini bir rahip gibi, hücresinin tabanındaki kuru toprağa diz çökmüş, duâ ederken gördü. Ama gözlerini diktiği bir haç değil, Gêvigne'nin yazıhânesinde gördüğü Madeleine'in fotoğrafıydı.

Gözlerini oğuşturdu, alnında biriken terleri silerek

hesâbı istedi. Allah Kahretsin! Burada göz göre göre insan kazıklıyorlardı!... Ama boş ver. Şikâyet etmek yok. Her şeyi haketmişti, şimdi sesini çıkarmadan ne olursa olsun kabul edecekti. Bu kendine verdiği cezânın bir bölümü idi. Dışarı çıktı. Etraf, yüksek apartmanların arasından görülen yıldızların ışığı hâricinde kapkaranlıktı. **Ara-da bir farları gölgelenmiş veya kısılmış arabalar geçiyordu.** Flavières eve gitmeye karar veremiyordu. Madeleine'in cesedinin bulunduğunu haber verecek telefonda korkuyordu. Böyle bir felâketin mesulü saydığı kendi vücuduna biraz daha acı çektirebilmekten memnun yürümeye başladı. Nereye gittiğini bilmeden, saatlerce bir sarhoş gibi sokaklarda dolaşıp durdu. Gün ışıyana kalesiydi. **Başka bir şey daha vardı: gittiği yerde Made-**lesiydi. **Başka bir şey daha vardı: gittiği yerde Made-**leine'in' bu dünyâdan gelecek sevgi dolu bir düşünceye ihtiyâcı olabilirdi. Küçük Eurydice!

Gözleri yaşlarla doldu. Hayâlinde öbür dünyâyı canlandırmaya çalıştı. Hiç olmazsa **oradaki ilk gecesinde** sevdiği kadına arkadaşlık etmek istiyordu. Tamâmiyle karartılmış Paris sokaklarında dolaşırken Madeleine'i yanbaşında hissediyordu. Bu gölgeler şehri, yaşayanların **dünyası olmaktan çoktan çıkmıştı.** Sokaklarında, eski saadetlerini hatırlayarak acı çeken, geçmişte kalmış parlak günlerinin hayâli ile avunan zavallı ölümler, yalnızlıklarını unutmaya çalışarak dolaşıp duruyorlardı. Bâzıları arada bir o simsiyah nehrin sularına bakmak için duruyor, sonra yine yollarına devâm ediyorlardı. Garson ne demişti?

«Liège hattını yarmışlar.»

Flavières rıhtımdaki banklardan birine oturarak arkasına yaslandı. Yarın buralardan çekip gidecekti...

Başı döndü, gözlerini kapatarak, «Her şeye rağmen uyuyabileceksin, pis herif!» diye düşündü.

Geceyi, karakolda bir sıranın üzerinde geçiren bir serseri gibi ağız açık uyudu. Üşüyerek uyandığında vakit epey geçmişti. İnledi. Sol ayağına kramp girmiş, bütün vücudu uyuşmuştu. Sabahın alaca karanlığında topallaya topallaya yürümeye başladı. Titriyordu, ağız kupkuru olmuştu. Soluğu yeni açılmakta olan bir kahvede aldı. Radyo durumun çok karışık olduğunu, ateşkes yapılmasına çalışıldığını haber veriyordu. Kahvesine batırarak birkaç poğaçaya yedikden sonra çıkıp eve gitmek için metroya bindi.

Kapıyı henüz kapamıştı ki telefon çaldı.

— Alo sen misin, Roger?

— Evet!

— Biliyor musun, haklıydım. Kendini öldürmüş.

Flavières söyleyecek bir tek kelime bulamadı. Gè-vigne'nin nefes alışını dinlemeye koyuldu. Adam sanki Flavières'nin yanındaydı, eğilmiş kulağına üflüyordu. En sonunda, «Bana dün akşam haber verdiler,» diye devâm etti. «Saint Nicolas'da yaşlı bir kadın, onu kilisenin kulesinin dibinde bulmuş.»

— Nerede bu yer?

— Mantes'ın kuzeyinde... Sailly ve Drocourt arasında ufak bir köy... anlamıyorum..

— Tâ oralarda ne yapıyormuş?

— Dur sana hepsini anlatayım. Kendisini çan kulesinin tepesinden atmış ve kilisenin bahçesine düşmüş. Cesedi Mantes'deki hastahâneye götürülmüş.

— Zavallı dostum. Senin için korkunç bir darbe bu. Gidiyor musun?

— Henüz döndüm. Dün haber alır almaz gittim. Sana haber vermeye çalıştım ama evde değildin. Burada yapılması gereken birkaç âcil işim var sonra yine oraya gideceğim. Polis soruşturma açtı.

— Formalite icâbı açmaya mecburdurlar ama intihar olduğu muhakkak...

— Bir iki noktada takıldılar. Meselâ bu işi yapmak için neden bu kadar uzağa gittiğini anlayamıyorlar. Onlara ne kadar açılmam gerektiğini bilemiyorum. Madeleine'in... biraz şey... olduğunun bilinmesini istemem.

— Soruşturmayı fazla uzatmazlar.

— Yine de benimle gelmeni istiyorum.

— **Korkarım ki bu cidden imkânsız. Orleans'da çok mühim bir dâvâm var. Artık bir gün bile geri bırakmam.**

— Çok uzun kalacak mısın?

— Hayır, bir iki gün. Zâten bana ihtiyâcın olmayacağından eminim.

— Döndüğünde seni ararım... Cenâzede bulunmanı isterdim.

Gèvigne hâlâ sanki uzun zamandır koşuyormuş gibi soluk soluğaydı.

Flavières, «Sevgili Paul,» dedi içten bir üzüntüyle. «Çok, çok üzüldüm.» Sonra sesini alçaltarak, «Çok mu kötü?...» diye sordu.

— Yüzüne bir şey olmamıştı... Zavallı küçük yüzü. Bir görebilseydin.

— Kendini bırakma dostum. Ne durumda olduğunu çok iyi anlıyorum. Ben de çok üzüldüm.

Telefonu kapadı, duvara yaslanarak düşmemeye çalıştı. Yatağına doğru sendelerken, «Ben de çok üzüldüm,» diye hıçkırıyordu, «çok üzüldüm.»

Bir taş gibi yatağa düşüp uykuya daldı.

Ertesi gün Orleans'a giden ilk trene bindi. Araba kullanmaya katlanamayacağını hissetmişti. Cepheden gelen haberler güven vermekten çok uzaktı. Hernekadar gazetelerde: **Müdafaa Hatları Yarıldı** veya **Liège Civarında Şiddetli Çarpışmalar** gibi başlıklar görülüyor idi ise de kimse işin aslını anlatmıyordu. Makale yazarları kaçamaklı lâflar ediyor, insanlar içlerini kemiren endişeyi yapmacık bir iyimserlikle gizlemeye çalışıyorlardı.

Flavières kompartmanın bir köşesinde uyukluyordu. Dışarıdan bakılınca normal bir insan gibiydi, ama hakikatte haraptı; tükenmişti; yanmış, kararmıştı. Vücudu, bir yıkıntıyı çevreleyen dört duvar gibiydi. Bu fikir duyduğu ızdırabı daha tahammül edilir yapıyor, artık yaşayan bir ölü olduğu düşüncesi çektiği işkenceye duyduğu saygıyı arttırıyordu.

Orleans'da istasyonun karşısında bir otele yerleşti. Sigara almak için dışarı çıktığında ilk mülteci kafilesini gördü. Tozlu, büyük bir Buick'e yüklenmiş bir sürü bavul, içinde uyuyan kadınlar... Müvekkilini görmeye gitti ama harpten başka bir konudan bahsedilmedi. Adliye Sarayında Corap'ın ordusunun çekilmekte olduğu fısıldanıyordu. Kabahat Belçikalılara yükleniyor, akıllarını kaybetmekle suçlanıyorlardı. Yaşlılar, başlarını sallayarak eski günleri, Parislilerin üç gün Marne'dan gelen top seslerini dinlediklerini anlatıyorlardı.

Flavières Orleans'dan hoşlandı. Akşamları rıhtımda yürüyerek, kırlangıçların Loire'in çivit renkli suları üzerinde kaymalarını seyrediyordu. Kahvelerde insanlar ortak bir sırrı paylaşıyorlarmış gibi samimî konuşuyorlardı. Yaklaşan yazla gittikçe uzayan günbatışları şehri hüzünlü bir güzelliğe boğuyordu. Paris'de neler oluyordu? Madeleine gömülmüş müydü? Gèvigne Le Havre'daki tersânesine dönmüş mü idi? Flavières bu sualleri, kendine, yarasına bir göz atmak için sargıları hafifçe kaldıran bir yaralı gibi çekinerek soruyordu. Hâlâ ızdırıp çekiyordu ama ilk günlerin o dayanılmaz kederi yerini bir donukluğa, bir hissizliğe bırakmıştı. Yine de arada sırada bir ufak vak'ayı hatırlaması ile kalbine bir iğne sokmuşlar gibi irkiliyordu.

Şimdi artık Almanların Arras üzerinden ilerledikleri ve Fransa'nın kaderinin günden güne karanlıklara gömüldüğü biliniyordu. Her gün şehirden, köprüyü ve güneye giden yolu soran daha çok araba geçiyordu. İnsanlar so-

kaklarda durup, içlerindeki korkuyu bastırmaya çalışarak, konuşmadan onları seyrediyorlardı. Arabalar gün geçtikçe daha kirli, daha eski püskü oluyorlardı. Flavières bütün bu olanlarda kendi felâketinin hayâlini görüyordu. Artık Paris'e geri dönecek gücü yoktu.

O yazıyı tesâdüfen gördü. Bir gün kahvesini yudum-larken gazetelere şöyle bir göz atıyordu. Madeleine'in ölümü üzerine soruşturma açan polis Gèvigne'yi sorguya çekiyordu. Birinci sahifedeki yıkılmış köylerin fotoğ-raflarından ve savaş haberlerinden sonra bu yazı Fla-vières'ye çok yersiz geldi. Üstüste iki defâ okudu. Poli-sin intihar ihtimâlinden vazgeçtiği anlaşılıyordu. Bu da polisin bu işlerden ne kadar iyi anladığını gösteriyordu! Yollar mülteciler tarafından tıkanmış durumda iken on-lar saçma sapan teorilerle uğraşıyorlardı. Allahtan ken-disi hakikati biliyordu. Durum düzelir düzelmez gidip on-lara Gèvigne'nin suçsuz olduğunu anlatacaktı. Şu anda tren saatleri çok karışık ve düzensizdi.

Günler geçti ve gazeteler bütün sahifelerini Kuzeyin düzlüklerini tahrip eden bu karmakarışık savaşa ayırma-ya devâm ettiler. Kimse kimin nerede olduğunu bilmi-yordu: Sanki Almanlar, Fransızlar, İngilizler ve Belçikalı-lar birbirlerine karışıp düğüm olmuşlardı. Flavières Gè-vigne'yi gittikçe daha seyrek olarak düşünmeye başladı. Ama yine de ilk fırsatta Paris'e gidip oradaki kargoşalı-ğı düzeltmeye kararlıydı. Bu kararı onun kendine saygı-sını yeniden kazanmasına yardım ediyordu. Artık etrâ-fındaki insanlarla aynı hisleri paylaşabiliyordu. Bir kated-ralde Jean-d'Arc için yapılan bir âyine gitti ve Fransa ile Madeleine için duâ etti. Onun için artık millî felâketle kendi başına gelenler aynı mânâyı taşıyordu. Fransa, bir çan kulesinin dibinde kanlar içinde yatan Madeleine idi.

Sonra bir sabah Orleans sâkinleri de eşyâlarını ara-balarına yüklemeye başladılar. Flavières'nin müvekkili ilk ortadan kaybolanlardan biriydi.

Bir arkadaşı, «Sen neden güneye inmiyorsun?» diye sordu. «Seni buraya bağlayan hiç bir şey yok ki.»

Birden cesâretini toplayıp Gèvigne'ye telefon etmeye çalıştı ama cevap alamadı. Saints—Pierre'deki hatlar bombalanmıştı. **Flavières içinde ölümü hissederek Toulouse'a bir araba kirâladi.** Giderken bu memlekete ancak dört sene sonra dönebileceğini bilmiyordu.

SOLMUŞ ÇİÇEKLER

DİRİLİŞ

— Derin nefes alın... Öksürün... Bir daha nefes alın... Tamam, oldu... Kalbe gelince... Biraz nefesinizi tutun... Hmmm... Pek iyi değil... Giyinebilirsiniz.

Doktor, gömleğini giyip pantolonunun düğmelerini iliklerken biraz sıkılarak arkasını dönen Flavières'ye baktı.

— Evli misiniz?

— Hayır... Afrikadan henüz döndüm.

— Esir mi düşmüştünüz?

— Hayır. 1940'da askere çağırıldım ama doktor muâyenesinde çürüğe ayrıldım. Ciğerlerimde bir şey vardı galiba. Herhalde daha önce geçirdiğim zatülcempin bıraktığı bir iz...

— Burada, Paris'te mi yaşamayı düşünüyorsunuz?

— Henüz karar vermedim. Dakar'da bir yazıhânem var ama buradaki eski işime de devâm edebilirim.

— Avukat mısınız?

— Evet. Şu andaki en mühim problemim eski evime bir başkasının yerleşmiş olması. Bu aralarda Paris’de bir oda bile bulmak...

Doktor kulağını kaşıyarak, sinirli bir şekilde kravatını bağlamaya çalışan Flavières’yi baştan aşağı süzdü.

— İçki içiyorsunuz, değil mi?

Flavières omuzlarını silkti ama bozulmuştu.

— Yâni içtiğim hâlimden belli oluyor mu?

— Bu beni ilgilendirmez aslında...

Flavières, «Evet arada biraz içerim,» diye kabul etti. «Hayat içmeden çekilecek kadar güzel değil.»

Omuz silkme sırası bu sefer doktordaydı. Masasına oturarak dolmakaleminin kapağını açtı.

«Durumunuz oldukça ciddi,» diye başladı. «Uzun bir istirahate ihtiyâcınız var. Sizin yerinizde olsaydım Akdeniz kıyısında bir yere yerleştirdim. Nice veya Cannes gibi... Bana anlattığınız rahatsızlıklara gelince... Bunlar benim bransım dışında kalıyor. Bir mütehassıs görmeniz gerek. Sizin için meslektaşım Doktor Ballard’dan bir randevu alacağım.»

Flavières, «Sizin fikriniz nedir, doktor?» diye mırıldandı. «Ciddi bir hastalık mı bu?»

— Gidip Ballard’ı görün.

Bir kâğıda bir şeyler karaladı. Flavières’nin cüzdanından para çıkardığını görünce, «Yiyecek Bölümüne gidin,» dedi. «Bu reçete ile payınızdan daha fazla et ve yağ alabileceksiniz. Ama sizin için asıl gerekli olan sıcak bir iklim, güneş ve dinlenmek. Bütün endişelerinizi, üzüntülerinizi unutmanız lâzım. Bir müddet çalışmamanız ve hattâ kitap bile okumamanız şart... Vizitem 3000 franc’tır... teşekkürler.»

Doktor Flavières’yi kapıya doğru geçirirken başka bir kapıdan içeri yeni bir hasta girdi. Flavières merdivenlerden aşağıya inerken kendi kendine homurdanıyordu.

«Pek kötü sayılmaz,» diye söylendi. «Bir tâne daha ver.»

Masanın üzerine biraz para attı. Bu Dakar'da edindiği bir alışkanlıktı. Para alır veya verirken böyle işleri küçük görür bir ifâde takınıyor, sanki dünyânın tâ sonundan geri dönmüş, sanki insanlığın ona hiç bir zaman ödemeyeceği bir borcu varmış gibi davranıyordu.

Kollarını kavuşturarak ruhları bu kadar uyandırabilen bu sarı içkiye bakmaya koyuldu. Hayır, Madeleine ölmemişti. İstasyona adımını attığındanberi kadın kendisiyle berâberdi, onu hiç yalnız bırakmamıştı. Kolay unutilan bâzı yüzler vardır. Rüzgâr ve yağmur hatlarını yavaş yavaş siler götürür, tâ ki her şey bir katedralin kapısındaki taş şekiller gibi belli belirsiz bir halâlıncaya kadar. Madeleine hiç bir vakit öyle olmayacaktı: onun hayâli eksiksiz, bütün hatları tamamdı. Öğle güneşinin başı etrâfında bir hâle meydana getirdiğini görür gibi oluyordu. Onu son görüşü, o korkunç kanlı hayâl silinmişti. Araya girmeye kalktığında derhal geri itiliyordu. Diğerleri, hepsi birden hârîka bir şekilde tâze, canlı ve çekici idi.

Flavières bir eliyle bardağını kavramış, hiç kıpırdamadan oturuyordu. Mayıs ayının ılık havasını hissederek gibi oldu. Bir sürü arabanın Zafer Âbidesinin etrâfından gelip geçtiğini, insanların neşeyle yürüdüğünü görür gibi oldu. Uzaktan Madeleine ona doğru yürüyordu sanki. Çantasını koltuğunun altına sıkıştırmış, başına taktığı kısa tül gözlerini hafifçe gölgelendirmişti... Kadın köprünün parmaklığına dayandı ve elindeki lâleyi aşağıya attı... Mektubu ufak parçalara bölerek rüzgâra doğru savurdu...

Flavières konyağını bir yudumda bitirdi. Kendini çok yaşlı hissediyordu. Yalnızlık ve hastalıktan başka gelecekte bekleyecek nesli vardı. Savaştan sağ çıkan diğer

insanlar âilelerini bir araya toplamakla, yuvalarını yeniden kurmakla, eski arkadaşlarını aramakla, kısacası hayatlarına yeniden başlamakla meşgulken kendisinin kûlleri karıştırmaktan başka yapacağı bir iş yoktu... Öyleyse onu bu hayâta bağlayan, bu pis dünyâya tahammûl edebilmesini sağlayan tek şeyden neden vazgeçmeliydi?..

«Garson, bir tâne daha getir.»

Artık kendisi için içkiden başka kurtuluş yolu yoktu. Aslında alkolden hoşlanmıyordu. Fakat içindeki korkuları yeniden canlandırması, onları hafif bir ümit ışıyla yakması için içiyordu. Dışarı çıktığında soğuk hava öksürük nöbetinin başlamasına sebep oldu ama artık hiç değilse Paris'den nefret etmiyordu. Etoile'e vardığında birkaç dakika, eskiden sevdiği kadını beklediği yerde durdu. İnce ince yağan yağmurun altında uzun süre öylece kaldı ama Madeleine gelmedi. Artık asla gelmeyecekti. Belki Gèvigne de Paris'den ayrılmıştı. Flavières Klèber Caddesine saptı ve apartmanı aradı. İkinci katın pancurları kapalıydı. Herhalde Talbot'a da bir general el koymuştu. Ya resimler? Şöminenin üzerindeki o hülyâlı kadın, o cennet kuşları hâlâ orada mıydılar?... İçeri girdiğinde merdivenleri süpüren kapıcı kadınla karşılaştı.

— Mösyö Gèvigne'yi görmek istiyorum.

— Mösyö Gèvigne mi?

Kadın hayretle Flavières'ye baktı sonra, «Zavallı adam, öleli çok oluyor,» dedi.

Flavières, «Paul öldü mü?» diye kekeleydi.

Devâm etmenin ne mânâsı vardı? Bu yolda başka hiç bir şey yoktu. Karşısına hep ölüm çıkıyordu...

Kapıcı kadın, «Biraz içeri buyurmaz mısınız?» diye sordu. Süpürgesinin tozlarını silkerek kendi dâiresinin kapısını açtı.

Flavières, «Ben «40»'ta buradan ayrıldım,» dedi.

«Evet,» diye homurdandı yine. «Ne karışıklıktı. Tıpkı şimdi olduğu gibi.»

— Peki o nasıl öldü. Mösyö Gèvigne yâni...

— Yolda öldürüldü, Le Mans yakınlarında. Bir sabah sinir içinde buraya gelmişti. (Artık bütün bu saçmalıklara dayanamayacağım,) dedi. (Başımı alıp gidiyorum. Beni isterlerse gelip yakalasınlar.) Bizi uzun zamandır tanıyordu ve yanımızda dâimâ açık konuşurdu... Arabasına birkaç bavul attı ve çekip gitti... Biz sonradan duyduk... Onu makineli tüfekle havadan taramışlar... Hastahâneye götürürlerken yolda ölmüş... Ne yazık, zavallı adamcağız.

Flavières ellerini ovuşturdu. Geri dönmemeli, buraya hiç gelmemeliydi.

Kadın, «Kader onlara karşıydı,» dedi. «Aslında çok iyi geçinirlerdi.»

— Karısının hâlinde bir... bir acayıklık yok muydu?

— Yo, hiç bir acayıplığı yoktu. O koyu renkli elbiseleri içinde her zaman hüzünlü dururdu ama bu onun karakteri idi... Kocasıyla gezmeye çıktığında ne kadar mutlu olurdu.

Yaşlı adam, «Bu gezintiler de ne sık olurdu ya.» diye homurdandı.

— İşleri başından aşkınen, Paris'le Le Havre arasında mekik dokurken karısına fazla vakit ayıramaması normal. Bunu inkâr edemezsin.

— Nereye gömüldü?

— Saint—Ouen Mezarlığına... Şanssızlık onu orada da buldu. Amerikalılar Le Chapel'i bombaladıklarında mezarlığın o kısmı tâ demiryoluna kadar hallaç pamuğu gibi atıldı. Kemikler, mezartaşlarının kırıntıları ortalara saçıldı. Galiba sonradan orada yeniden bir âyin yapıp kemikleri tekrar gömdüler.

Flavières paltosunu giyerek yakasını kaldırdı. Yüzünü saklamaya çalışarak, «Ya Madeleine'in mezarı?» diye sordu.

— Aynı diğerleri gibi ondan da birşey kalmadı. Yerdeki bomba deliklerini kapadılar, kemikleri toplayıp yenisinden gömdüler. Ama yapabildikleri ancak bu kadar oldu.

Yaşlı adam, «Ölülere acımaya lüzum yok,» diye söylendi. «Onlar bizden daha iyi durumdalar.»

Flavières kafasına dolan korkunç hayalleri aklından silmeye çalıştı. Akmayan yaşların gözlerini yaktığını hissediyordu. Şimdi her şey kat'i olarak bitmiş, dosya kapanmıştı. Madeleine yokolmuştu. Cesedi dinamit lokumları üzerine konup yakılmış, patlama külleri etrafa dağıtmıştı. Aklından çıkaramadığı o güzel yüz şimdi artık yoktu. Onu âit olduğu gölgeler dünyasına itip hayâtına devâm etmeye çalışmalıydı. «Ya evleri?» diye sordu.

— Şimdilik boş... Bütün binâ kadının uzak bir akrabasına kaldı... Her şey ne acı.

Flavières, «Evet,» diye mırıldandı. «Çok acı.»

Şapkasını alıp kalktı.

Kadın, «İnsan eski bir arkadaşının ölümünü birden duyunca şoke olur, bilirim,» dedi.

Yaşlı adam yeni tabanı çivilemeye başlamıştı. Çekiç sesleri Flavières'nin beyninde uğulduyordu. Kendini dışarı zor attı. Buz gibi yağmur yüzüne vurunca biraz kendine geldi. Damarlarında ateşin yükseldiğini hissediyordu. Caddeyi geçerek bir zamanlar Madeleine'i beklerken vakit öldürmek için oturduğu kahveye girdi.

— Sert bir içki verin bana.

— Galiba buna cidden ihtiyâcınız var.

Garson etrafına bakındı, sonra sesini alçaltarak,

«Biraz viskiye ne dersiniz?» diye sordu.

Flavières tezgâha yaslandı. Göğsüne doğru bir sıcak-

lık yayılıyordu. Kederi bir buz parçası gibi eriyor, sâkin bir melankoliye dönüyordu. Doktor haklıydı. Ağırdan alması, sâkin yaşaması şarttı. Güneşe ve rahat bir hayâta ihtiyâcı vardı. En mühimmi de sâkin bir hayattı. Artık Madeleine'i düşünmemeliydi. Paris'e onun mezarını ziyaret etmek için gelmişti ama artık başında duâ edilecek bir mezar bile olmadığını öğrenmişti. Aslında bu iyi olmuş, aralarındaki son bağ da kopmuştu. Ziyâreti de bu tezgâhın başında, bu sarı içkinin önünde son bulmuştu. O sevdiği kadın, o derbeder ruh, onu ayartan gölgelerin arasından çekip almaya çalıştığı o zarif yabancı şimdi hepsi bu viski bardağının içinde eriyip gidecekti.

Belki de bu hikâye bir rüyâ, bir sarhoşluk ânında görülen bir hayaldti. Hayır, öyle olamazdı; çünkü çıkmak hâlâ kendisindeydi. Dudaklarının arasına bir sigara yerleştirerek cebinden altın çakmağı çıkardı. Bir iki sâniye avucunda tarttı. Onu kaldırıp atmalı mıydı? Kendinde bunu yapacak cesâreti bulamasa bile, öldürmeye kıyamadığı bir köpek gibi onu bir yerde kaybedebilirdi. Belki, ama daha sonra... Henüz...

Hemen orada bir karara vardı. Daha doğrusu her zamanki gibi kendi adına verilmiş bir karara uydu. Boş bardağı bırakarak parasını azametle ödedi. Suratların aşagılâtıcı bir sevinçle aydınlanması hoşuna gidiyordu.

— Bir taksi bulmak mümkün mü?

— Hmm! Pek kolay değil. Ne kadar uzağa gitmek istiyorsunuz?

— Mantes yakınlarına.

— Aman Allahım! Yine de bir bakalım. Belki sizin için bir araba ayarlayabilirim.

Flavières'ye durmadan gülücükler yağdırarak üç yere telefon etti. En sonunda, «Gustave sizi götürecekt,» dedi. «Biraz pahalıya patlayacak tabii. Karaborsada benzinin fiyatı ateş pahası iken...»

Biraz sonra her tarafı dökülen bir taksi kapıya yanaştı. Çıkmadan önce Flavières herkese içki ısmarladı. Bir gayesi olduğu zaman hiç tereddüt etmezdi. Gustave'a dikkatle anlattı:

«Mantes'in kuzeyinde ufak bir köye gidiyoruz. Sailly ve Drocourt arasında küçücük bir köy...» dedi. «Ben sana yolu gösteririm... İşim çok uzun sürmez.»

Şehir dışına çıktılar. Bu soğuk kış gününde yollar-daki izler acı savaş, çarpışma, bombalanma hikâyeleri anlatıyordu. Soğuktan titreyen Flavières köşesine büzülerek geçtikleri yanıp kapkara olmuş tarlaları seyretmeye başladı. O tatlı Mayıs gününde tomurcuklanmış ağaçları, beyaz çiçeklerle bezenmiş çayırları gözünün önüne getirmeye çalıştı ama başaramadı. Madeleine ellerinin arasından kayıp uzaklaşmaya, bu sefer kat'i olarak yokolmaya başlamıştı. Haydi! Son bir gayret daha!

Kadına gerçekten âşık olmadığını çok iyi biliyordu. Şimdiye kadar hislerini böylesine bir açıklıkla hiç tahlil edememişti. İçmeye sâdece içindeki bu şüphecî, onu küçük gören, devamlı aşağılayan, her hayâlî ile alay eden sesi susturmak için başlamıştı. Kendini çocuk masalları ile aldatmakla suçlayan, söylediği bitip tükenmez acımanın gerçek gayesinin içindeki melânkoli, yalnızlık ve gurur hislerini doyumak olduğunu durmadan yüzüne çarpan bir ses... Ama sesi kesmek günden güne zorlaşıyor, içmesi gereken kadehlerin sayısı gittikçe artıyordu. Ancak bir sürü kadeh boşalıp beynine uyuşturan bir sıcaklık yayıldığında Madeleine tekrar görünebiliyordu. Kibar ve merhametli, onunla uzun uzun konuşuyor, Flavières'ye berâber olsalardı hayatlarını ne kadar güzel geçirebileceklerini anlatıyordu. O zaman Flavières de saadetten uçuyordu. Ama ertesi sabah ağzı küfürlerle hakaretlerle dolu uyanan başka bir Flavières'di.

Gustave, «İşte Sailly'ye geldik,» diye bağırdı.
Flavières buğulanmış camı parmakları ile sildi.

«Sonraki yol ağzında sağa dön. Saptıktan sonra iki
üç kilometre daha gideceğiz.»

Taksi tekerlek izleri ve çukurlarla dolu bir yoldan
hoplayıp zıplayarak gitmeye başladı. Islak ağaçlardan
düşen damlalar arabanın damında tok sesler çıkarıyor-
du. Arada bir bacasından mavi-gri dumanlar tüten ev-
lerin önünden geçiyorlardı.

Gustave, «Onde bir kilise var,» dedi.

«Kulesi çok yüksek bir kilise mi? **Tamam, geldik.»**

Çok eskiden Simca'yı yaptığı gibi taksiyi de kilisenin
önündeki meydana çektiler. Flavières dışarı çıktı. Başını
kaldırıp kuleyi çevreleyen pervaza baktı. Hiç hislenmedi.
Kendini hiç bu kadar donuk, bu kadar kayıtsız hissetme-
mişti. Kuleden damlarını gördüğü evleri bulmaya gitti.
İşte orada, çıplak kestâne ağaçlarının altında, tepenin
yamacına büzülmüş, bahçelerinde tavukların sessizce
dolaştığı, bir düzine kadar kulübe... Bir de tabelâsının
yarısı silinmiş ufacık bir dükkân. Flavières içeri girdi.
Burnuna mum ve parafin kokusu geldi. Bir rafta sararmış
birkaç tebrik kartı vardı.

Arkadaki odadan çıkan yaşlı bir kadın, «Ne istiyor-
sunuz?» diye sordu.

«Acaba buralarda birkaç yumurta veya biraz et bu-
labilir miyim? Ben hastayım ve bu aralarda Paris'in hâli-
ni biliyorsunuz herhalde.»

Yeterince alçak gönüllülükle sormamıştı. Kadının
reddedeceğinden emindi. Umursamaz bir tavırla tebrik
kartlarına baktı.

«Aldırmayın,» dedi. «Şansımı başka yerde denerim.
Ama şu kilisenin resmi olan kartı almak istiyorum...
Saint—Nicolas değil mi?... Çanları çalan St. Nicolas.»

1940'larda, galiba Mayısta, gazetede bu kilise ile alâkalı bir vak'a okumuştum galiba. Bir intihar değil miydi?»

— Evet, çan kulesinden bir kadın düşmüştü.

— Şimdi hatırladım. Paris'li bir fabrikatörün karısı idi galiba, değil mi?

— Evet. Madam Gèvigne. İsmi ni hiç unutamam. Cè-sedi ben bulmuştum. O günden sonra başımıza çok kötü şeyler geldi ama yine de o zavallı aklıma gelince üzü-l-rüm.

— Sizde biraz konyak bulunur mu? Gribi bir türlü üzerimden atamadım.

Kadın bir savaşın türlü felâketlerini görmüş, artık hiç bir ifâdenin okunmadığı gözlerle baktı.

— Belki bir yudum bulabilirim.

Flavières kartı cebine koydu ve tezgâhın üzerine bi-raz bozuk para bıraktı. Kadın biraz sonra bir bardak ve bir şişe ile geri döndü. Berbat bir içkiydi, boğazı yandı.

«Kendini çan kulesinden atmak ne garip bir fikir.»

Kadın ellerini şalının içine sokup ısıtmaya çalışıyor-du. Belli ki bu fikir ona pek garip gelmemişti.

«Neticeyi garantilemek istemişti, herhalde,» diye ce-vap verdi. «O çan kulesi 20 metreden yüksektir. Kafa üs-tü düşmüştü.»

Flavières'in, «Biliyorum, ben de oradaydım, gördüm,» demek dilinin ucuna kadar geldi.

Nefes nefese idi ama acı çekmiyordu. Sâdece yine Madeleine'in yavaş yavaş uzaklaştığını hissediyordu. Tam olarak yok olmak üzereydi. Yaşlı kadının ağzından çıkan her söz, yarıya kadar doldurulmuş bir mezarın üzerine atılan bir kürek toprak gibiydi.

Kadın, «O gün köyde yalnız ben vardım,» diye de-vam etti. «Bütün erkekler askere alınmışlardı. Kadınlar

da tarlalarda çalışıyorlardı. Saat 6'da cephede olan oğluma duâ etmek için kiliseye gittim.»

Bir müddet konuşmadan durdu. Siyahlar giymiş, yüzü buruş buruş yaşlı bir kadındı.

«Kilisenin bahçesinden geçerek kısa yoldan gelmek için yan kapıdan çıkmıştım. Bu yüzden onu gördüm. Kulenin tam dibinde yatıyordu... Jandarmaya gidene kadar neler çektim.»

Dışarıda dolaşan tavuklara baktı. O gece çektiği korkuyu, sıkıntıyı, jandarmaların gelip gidişlerini, etrâfı elektrik fenerleriyle arayışlarını hatırlıyor olmalıydı.

Flavières, «Herhalde çok acı bir gece geçirmiştiniz,» dedi.

— Evet, daha da kötüsü jandarmalar buraya bir hafta gelip gittiler. Zavallı kadıncağızı birinin ittiğini zann ediyorlardı.

— İtmek mi? Bunu nereden çıkarmışlardı?

— Saily'de birisi bir arabada bir kadınla bir adamın bu tarafa geldiklerini görmüş.

Flavières bir sigara yaktı. Demek soruşturmanın bu kadar uzamasının sebebi bu idi. Birisi Madeleine'le buraya gelirlerken onları görmüş, polis de kendisini kadının kocası zannetmişti. Şimdi kendini eskiden olduğundan daha fazla Gèvigne'nin ölümünde hatâlı sayıyordu.

Ama işleri şimdi düzeltmenin mânâsı neydi? Artık kimse bu mesele ile ilgilenmezdi. Bardağını boşalttı. Ve alabilecek başka bir şeyler bulabilmek için etrâfına baktı. Süpürgeden, havaî fişeklerden ve yumak yumak iplerden başka bir şey yoktu.

«İçki için teşekkürler,» diye mırıldandı.

«Bir şey değil.»

Dışarı çıkıp, onu öksürten sigarayı attı. Kilisenin kapısına gidip durdu. İçeri girip, onun diz çöktüğü yerde

F : 8

duâ etmeli miydi? Hayır. Madeleine'in duâları boş çıkmıştı. Vücudu parçalanıp etrâfa saçılmıştı. Yeniden dirilme prensibini düşündü. Kıyâmet gününde Madeleine'in vücudu nasıl dirilecek, o ufak parçalar nasıl tekrar bir araya gelecekti?

Yukarı, etrâfında kargaların uçuştğu haça bakarak, «Elvedâ Madeleine,» diye fısıldadı.

— Paris'e mi dönüyoruz, bayım?

— Paris'e...

Taksi bozuk köy yolunda yine sarsılarak giderken kiliseye son bir göz atmak için dönen Flavières, bu sefer geçmişi kat'i olarak arkasında bıraktığını hissediyordu. Yaklaştıkları dörtyol ağzını dönünce kilise ve o kos-koca kulesi tamâmiyle gözden kaybolacaktı. Gözlerini kapadı ve dönene kadar uyukladı.

Yine de öğleden sonra Dr. Ballard'ı görmeye gitti ve günah çıkartır gibi hikâyeyi ona anlattı. Tabii arada ufak tefek atlamalar yaptı. Gèvigne'nin adını vermedi. Polisin şüphelerinden de söz etmedi. Artık kendini tutamıyordu. Birkaç kere ağlamaklı oldu.

En sonunda psikiyatrist, «Bundan çıkan netice şu oluyor,» dedi. «Hâlâ o kadını arıyorsun. Öldüğünü kabul etmiyorsun.»

Flavières irkildi.

— Tam öyle değil. Şüphesiz Madeleine öldü. Bunu biliyorum. Ama yine de düşünmekten kendimi alamıyorum... Tabii buna inanmayacaksınız... Büyük ninesi Pauline Lagerlac'ı düşünmekten kendimi alamıyorum... Aralarında akrabalıktan daha başka, daha sıkı bir bağ vardı.

— Bana anlatmak istediğin şu galiba. Bu genç hanım, Madeleine, önceden bir kere daha ölmüştü. Bunu söylemeye çalışıyorsun, öyle değil mi? Buna inanıyor musun?

— Bu bir inanç meselesi değil doktor. Size anlattıklarımı ben uydurmadım. Kendi gözlerimle gördüm, kulaklarım ile duydum.

— Gördüklerin ve duydukların gelip şuna dayanıyor: Önceden de bir defâ mezarından çıktığına göre Madeleine şimdi de sağ olabilir.

— Şey... böyle söylenince...

— Sen bu kadar açık konuşmuyorsun tabii. Aksine kafandaki bu fikirleri bulandırmak için elinden geleni yapıyorsun... Şu sedire uzanır mısın?

Doktor reflekslerini ölçmek için bâzı testler yaptı sonra yüzünü buruşturdu.

— Daha önce de içer miydin?

— Hayır, Dakar'da başladım. Önce yavaş yavaş...

— **Uyuşturucu madde de kullandın mı?**

— Asla!

— Gerçekten iyi olmak istediğine emin misin?

— Tabii eminim.

— Öyleyse içkiyi bırakman lâzım. Bu kadını da aklından çıkarmalısın. Kendi kendini onun öldüğüne inandırmalısın. Ölü olduğuna ve artık asla yaşayamayacağına. Anlıyor musun? Kat'i olarak öldüğüne... Ama yine soruyorum. Gerçekten iyi olmak istiyor musun? Doğru söyle.

— Doğru söylüyorum, cidden iyi olmak istiyorum.

— Öyleyse bütün cesâretini toplamalısın. Sana Nice civârında bir evi olan bir arkadaşımın adresini vereceğim.

— Beni akıl hastahânesine mi kapatacaksınız?

— Hayır, hayır. O kadar kötü durumda değilsin. Seni oraya hava durumu dolayısıyla gönderiyorum. Tropik memleketten henüz geldiğine göre bol güneşli bir yerde yaşaman lâzım. Paran var mı?

— Evet.

- Sana söyleyeyim, epey uzun sürebilir.
- Ne kadar lâzımsa o kadar kalırım.
- Fevkalâde!..

Flavières bacaklarının titrediğini hissederek bir kol-tuğa oturdu. Artık doktoru dinlemiyordu. Kendi kendine, «Hakikaten iyi olmak istiyorum, hakikaten...» diye tekrarlamakla meşguldü.

Madeleine'i sevmiş olduğu için kendine lânetler ediyordu. Bu tedâviyi sonuna kadar sürdürecektir, hayâta yeniden başlayacak, yeni bir sahife çevirecekti. Daha sonra başka kadınlara yaklaşabilir, diğer erkekler gibi olabilirdi... Doktor hâlâ nasihat etmekle meşguldü. Flavières sessizce dinlemeye koyuldu. Arada bir onu veya bunu yapacağına söz veriyordu. Evet, hemen o akşam Güneye giden trene binecekti. Evet, içmeyi bırakacaktı. Evet, dinlenecekti. Evet... evet... evet...

Doktorun sekreteri, «Sizin için bir taksi çağırayım mı?» diye sordu.

«Biraz yürümek daha iyi gelir sanırım.»

Bir seyahat acentasına gitti. Camdaki bir ilân bütün trenlerin bir hafta için dolu olduğunu yazıyordu. Flavières cüzdanını çıkardı ve o gece için bir yer ayırttı. Artık yapılacak tek iş Adliye Sarayına ve bankasına telefon etmektir. Her işi tamamladıktan sonra şimdi artık yabancısı olduğu bu şehrin sokaklarında dolaşmaya başladı. Treni saat 9'da kalkıyordu. Yemeğini otelinde yiyebilirdi. Bir sürü boş vakti vardı, tam dört saat... Filmin adına bile bakmaya lüzum görmeden bir sinemaya girdi. Tek isteği Dr. Ballard'ı ve sorduğu o sualleri unutmaktı. Daha önce durumunun bu kadar ciddi olabileceğini, yavaş yavaş delirmek üzere olduğunu hiç düşünmemişti. Şimdi korkuyordu. Sırtından soğuk terlerin boşandığını hissetti. Bir kadeh içki için canını verebilirdi. Yine kendi kendinden nefret etmeye başlamıştı. Tiksintiyle titredi.

Işıklar söndü, cızırtılı bir müzikle haberlerin başla-
yacağı anons edildi. General de Gaulle'ün Marsilya se-
yahati ile başladılar. Üniformalar, bayraklar, süngüler,
zorla kaldırıma itilen bir kalabalık. Seyredenlerin yakın-
dan alınan resimleri gülüp neşeyle bağırان insanlar,
ağızlarını açıp haykıran ama sesleri gürültüde kaybolup
giden çocuklar. Şapkasını sallayan şişman bir adam. Ya-
vaşça dönüp kameraya bakan bir kadın... Uçuk mâvi
gözler, dalgın bir yüz, Lawrence'in tablolarını hatırlatan
zarif hatlar. Kamera başka birine geçmişti. Ama bu bir
iki sâniye Flavières'nin kadını tanımısına yetmişti. Yerin-
den doğrularak perdeye yuvalarından oynamış gözlerle
bakmaya başladı.

Arkadan bir ses, «Yerine otur,» diye bağırdı. «Otur
yerine.»

Kalbi yerinden fırlayacakmış gibi atıyordu. Kulakları
uğulduyor, gözleri kararıyordu. Görmez gözlerle yürüyen
bölükleri seyretti, borazanların öttürüldüğünü duydu. Ar-
kadan uzanan bir el sertçe onu koltuğuna oturttu.

RENEE SOURANGE

Hayır, Madeleine değildi... Tekrar haberler başlaya-
na kadar yerinden kıpırdamamış, kendini kadına sâkin bir
şekilde bakmaya zorlamıştı. O yüzü, bütün dikkatini top-
layarak, sâdece görmeye değil, aynı zamanda ezberleme-
ye, hâfızasına kazımaya kararlı olarak beklemişti. Sonra
kadın birden belirmiş, ekranda bir iki sâniye kalmıştı. Fla-
vières, ilk görüşünde olduğu gibi, heyecandan parçalara
ayrılacak gibi olurken, hiç kıpırdamamış, kılı bile oynat-
mamıştı. Filmdeki kadın otuz civârında ve balık etindeydi.
Başka... Ağız da değişikti. Ama yine de inkâr edilmez bir
benzeyiş vardı. Bilhassa gözlerde... Film bitince bütün

dikkatini toplayarak iki yüzü karşılaştırmaya çalışmış, ama sonunda bütün görebildiği bulanık renkler olmuştu.

Akşam aynı sinemaya yeniden gitti. Trene ertesi gece binmeye karar vermişti... Bu defâ yeni bir şey keşfetti: Yanda duran adam kadınla berâberdi. Kocasını veya sevgilisiydi. Kadını kolundan tutuyordu. Belki de onu kalabalıkta kaybetmekten korkmuştu. Bu seyredişinde önceden görmediği pek çok noktalar farketti. Adam iyi giyinmişti. Gösterişli bir inci kravat iğnesi takmıştı. Kadının üzerinde bir kürk palto vardı.

Flavières haberler bitince dışarı çıktı. Caddeler çok kötü aydınlatılmıştı. Hâlâ ince, pis bir yağmur yağıyordu. Rüzgârdan korunmak için şapkasını gözlerine kadar indirirken başka şeyler de hatırladı. Marsilya'daki adamın üzerinde bir palto vardı, başı keldi ve arkalarında geri plânda, bir otelin cephesi görünüyordu. Üst tarafta R I A harfleri göze çarpıyordu. Geceleri yakılan o neonlu harflerden olmalıydı bunlar. Otelin isminin bir kısmıydı her-

halde — ASTORIA — gibi bir isim... Başka?

Başka bir şey hatırlayamadı. Hiç değilse gerçeğe dayanan bir şeyler hatırlayamadı. Dedektiflik yaptığı günlerin üzerinden çok vakit geçtiği halde gördüklerinden neler çıkarabileceğini anlamak Flavières'i eğlendirdi. Herhalde o otelde kalıyorlardı. De Gaulle'ü görmek için dışarı koşmuşlardı... Aradaki benzerliğe gelince...

Evet, arada korkunç bir benzerlik olduğu su götürmez bir hakikatti. **Ama bundan ne çıkardı? Bir kadının bir değerini andırmasında bu kadar yaygara edecek ne vardı? Sanki insanın insana benzemesinde bir gariplik varmış gibi.** Bunun için sinirlerini altüst etmiş, Marsilya'da mes'ut bir adam var, bu adamın yanındaki kadının gözleri Madeleine'inkilere benziyor diye kendini kaybetmişti. Bu savaşın ardından denizdeki kum kadar mesut adam

türemişti dünyâda... Ne kadar acı gelirse gelsin, kendini bu fikre alıştırmayı gerekiyordu... Oteline gelince Flavières doğru bara indi. O doktora söz vermişti ama... Astoria'da kalan o mesut çifti unutmamak için bir iki kadeh içmesi gerekiyordu.

— Bir viski, lütfen.

Üç tâne içti. Nasıl olsa tedâviye ciddi olarak başlayacağına göre bu kaçamağın pek ehemmiyeti yoktu. Vis-ki konyaktan daha çabuk tesir ediyordu. Bir darbeye bütün pişmanlıkları dağıtıyor, dargınlıkları unutturuyordu. Yine de geriye bir şey kalıyordu. Karışık bir his, korkunç bir adâletsizlik hissi!.. Ama dünyâdaki hiç bir alkolün gücü bunu silip atmaya yetmezdi. Odasına çıkıp yattı. Gidişini geri bırakmakla çok aptallık etmişti.

Ertesi sabah kondüktörün eline biraz para sıkıştırarak birinci sınıf bir kompartmana yerleşti. Şu paranın sonsuz gücü! Fakat ona çok geç sâhip olabilmisti! Para ona refah ve mutluluk getirmemiş, kendini hasta, karamsar ve bitkin hissetmesine engel olamamıştı. Eğer savaş-
tan önce zengin olabilseydi, eğer Madeleine'e vâdedebilseydi ki... Yine başlamıştı işte! Bunları durdurmanın bir yolunu bulacaktı.

Her şeye rağmen çakmağı atamamıştı. Buna belki de gördüğü o haber filmi sebep olmuştu. Bu işi her zaman yapabilirdi. Şu anda bile kaldırıp pencereden aşağıya atabilirdi. Belki de yapardı. Kötü tesirleri olan, sâhiplerinin hayatlarını yavaş yavaş zehirleyen bâzı eşyâları olduğunu duymuştu. Elmaslar gibi... Neden bir çakmak da böyle olmasın? Neden bir yolunu bulup ondan kurtulmasın? Yine de bunu hiç bir zaman yapamayacağını hissediyordu. Bir zamanlar çok mesut olduğunun tek delili bu çakmaktı. Öldüğü zaman onu tabutunun içine koymalarını vasiyet edecekti.

Toprağın altına altın bir çakmakla berâber gömül-

mek! Ne aptalca bir fikir! Yine de bu fikir ona çekici gelmişti. Tekerleklerin düzenli tıkırtısına kendini kaptırarak hayâlini işletmeye koyuldu... Neden hep o toprağın altındaki mağaraları düşünürdü? Neden geceleri rüyâlarında hep o alacakaranlıkta damlayan su seslerini duyar, tünellerdeki havanın küf kokusunu hissederdi? Neden hep o yerin altındaki karanlık lâbirentlerde gezinir, o simsiyah göllerden parılayan mücevherler çıkarırdı? Flavières'nin hikâyesi orada, Saumur'da başlamıştı. Belki de herşeyin sebebi çok yalnız geçen çocukluğu olmuştu. Kardeşleri veya arkadaşları olmadığı için teselliyi kitaplarda aramıştı. En sevdiği, tekrar tekrar, ölüm korkusu ile tir tir titreyerek okuduğu kitap eski bir mitoloji kitabıydı. Dedesine mektepte mükâfat olarak verilmişti. İlk sahifesinde Lâtince bir yazı vardı: LABOR OMNIA VICIT IMPROBUS. Yırtık yaprakları esrârengiz resimlerle doluydu: Sisyphus ve büyük mermer bloku, bir eleğe su boşaltan Daneide'ler, Eurydice'i elinden tutmuş mezardan çıkaran Orpheus...

Başı koltuğunun kirli kılıfı üzerinde sarsılırken, Flavières gerçek dünyânın pencerenin önünden hızla geçişini görmeyen gözlerle seyrediyordu. Kendi kendisiyle bir oyun oynuyordu. Yorgunluğundan ve yeni kazandığı hürriyetinden sözde hoşlanıyordu. Nice'de, hemen şehrin dışında bir ev alacaktı. Günün çoğunu uyuyarak geçirecek, yarasalar akşam karanlığında sessizce uçmaya başlayınca deniz kenarında hiç bir şey düşünmeden gezinecekti. Oh! Hiç düşünmemek! Evine yaklaştığında adımlarını sıklaştıran bir seyyah gibi uykunun karanlık derinliklerine doğru hızla yuvarlanmaktaydı.

Ekspres Marsilya'da mola verdiğinde Flavières indi. Kalmaya niyeti yoktu, tabii. Bundan emin olmak için bir kondüktöre sordu. Ama aldığı cevap ona yardımcı olmadı. Biletiniz seyahatinizi bir hafta bölmenize izin verir. Yedi

gün içinde bu biletle buradan Nice'e gidebilirsiniz.

Pekâlâ, eğer durum böyleyse, Flavières de kalıyordu. Hiç değilse kendine karşı açık sözlü olmalıydı. Kendi kendini aldatarak ne kazanabilirdi ki? Fakat sâdece bir tek gece için. Kontrol edebilmesi, emin olabilmesi için yeterli olacak bir gece. Bir taksiye işâret etti.

— Astoria Oteline.

— Waldorf Astoria'ya mı?

Flavières kendi kendine gülerek,

«Pek tabii,» dedi.

Koca otelin gösterişli salonunda etrâfına bakındı. Kendi kendisiyle bir oyun oynadığının farkındaydı. Kendini korkutmaya çalışıyordu ama yine de çok kötü bir oyun sayılmazdı. Bu endişeden, ne olduğunu bilmediği bir şeyi beklemekten aslında garip bir zevk alıyordu.

— Bir gecemi yoksa birkaç gün mü kalacaksınız?

— Bilmiyorum... Yâni... Daha uzun kalabilirim.

— Sâdece birinci katta bir dâiremiz boş. Geniş bir oda ve bir salondur.

— Bu benim için çok uygun...

Aslında bu işe bayılmıştı. Lükse ihtiyâcı vardı: Oynadığı komediye işte böyle bir dekor gerekliydi. Yukarı çıkarken asansörcü çocuğu sorguya çekti.

— General de Gaulle buraya ne zaman geldi?

— Geçen hafta Pazar günü.

Flavières hesapladı. On iki gün. Bu çok uzun bir zamandı.

— Burada hiç orta yaşlı, inci kravat lğnesi takan bir bey gördün mü?

Bir netice çıkmayacağını bildiği halde yine de cevabı kalbi çarparak bekledi.

— Hayır... Pek farkında değilim... Burada öyle çok insan var ki...

Otel hakikaten çok kalabalıktı. Hayal kırıklığına uğ-

ramasına lüzum yoktu. Odasına girince ilk yaptığı iş kapıyı kilitlemek oldu. Bu ona iyice yerleşmiş bir alışkanlıktı. Her zaman kilitlere, sürgülere, alâmlara karşı fazla meraklıydı. Bu adeti gittikçe kuvvetleniyordu. Traş oldu, üstünü değiştirdi sonra aynanın karşısına geçip kendine baktı. Bunlar oynadığı oyunun bir parçasıydı. Aynadan kendisine bakan gözler bir aktörünkiler gibi ıslıl ıslıldı. Aşağıya inip salonda şöyle bir dolaştı. Bir eli cebinde, eski bir arkadaşı ile buluşmak üzere sözleşmiş gibi rahat adımlarla bara yürüdü. Bakışları her kadının üzerinde bir iki sâniye duraklayarak etrâfını çabucak gözden geçirdi. Sonra da yüksek bir tabureye tünedi.

— Bir viski...

Yuvarlak bir dans pistinin etrâfında, rahat koltuklara gömülmüş insanlar sohbete dalmışlardı. Barın yanında, ellerinde sigaraları, bir gurup erkek harâretli bir konuşmaya girişmişlerdi. Kadehlerdeki buzlar tıngırdıyor, durmadan değişen ışıklar salonu bir mâviye, bir yeşile, bir kırmızıya boyuyor, gizli hoparlörden gelen hafif müzik sesi bu masal atmosferini tamamliyordu. Viskisini bir yudumda bitiren Flavières bu havaya girdiğini hissetti. Hazırdı! Ama ne yapmak için?

— Bir tâne daha istiyorum.

Onlarla kılı kıpırdamadan karşılaşmaya hazırды. Kadına iyice bakmaya hazırды. Hepsi bu kadar. Daha fazlasını istemiyordu... Belki onları yemek salonunda bulabilirdi. Muazzam restorandan içeri girdiği anda yanı başında bitiveren bir garson onu peşine takarak bir masaya götürdü.

— Yalnız mısınız mösyö?

Flavières, akli başka yerde,

«Evet,» diye cevap verdi.

Işıklardan gözleri kamaşan, etrâfındaki insanlardan da sıkılan Flavières, çevresine bakınmaya cesâret ede-

meyerek hemen yerine oturdu. Yemeklerini alelacele, rastgele seçti sonra biraz çekinerek komşu masalara bir göz attı. Bir sürü subay ve çok az kadın vardı. Kimse onunla ilgilenmemişti. Orta yaşlı, yalnız bir adam kimin ilgisi- ni çekebilirdi? Kimsenin umurunda bile değildi. Birden vaktini boşa harcadığını kabul etmek zorunda olduğunu anladı. Bütün ümitlerini saçma sapan bir vaka üzerine kurmuştu. Sinemada gördüğü çiftin bu otelde kalması için hiç bir sebep yoktu. Pekalâ başka bir yerde kalıyor olabilirlerdi. Bütün şehri didik didik arayacak mıydı? Belki de hambaşka bir yere giderken Marsilya'ya uğramışlardı. Sonra onları bulsa bile eline ne geçecekti? Madeleine'e hafifçe benzeyen bir kadın bulmak! Söndürmeye yemin ettiği ateşleri bir defâ daha canlandırmak! Yalnızlığını şiddetle hissederek kendini bir şeyler yemeye zorladı. Paris'e dönmekle hatâ etmişti. Bütün Avrupa'ya hâkim olan bu sevgi ve nefret karışımı coşkun duygunun yabancısıydı. Ne bulmayı ummuştu? Esas istediği neydi? Madeleine'in mezarını ziyâret mi? Hayır, bu sâdece bir bahâneydi. Şimdi kendini sâhile vurmuş bir kazâzede gibi hissediyordu. Onun için yapılacak en iyi iş Dakar'a ve oradaki sıkıntılı işine geri dönmektir. Tedâvisine gelince; orada da gayet modern klinikler vardı.

— Kahve veya likör arzu eder misiniz?

— Hayır, bir tatlı alacağım.

Saatler ağır ağır geçti. Bir sigara içti, sonra bir tâne daha, bir tâne daha... Etrâfında insanlar geliyorlar, yemek yiyorlar, kalkıp gidiyorlardı. Tabak kaşık şkırtıları arasında hafif kahkahalar, mırıltılar duyuluyordu. Bir hafta kalmaya lüzum yoktu. Yarın trene binip Nice'e gider, kısa bir tâtîl için biraz dinlendikten sonra Fransa'ya elvedâ deyip Afrika'ya geçerd. Ayağa kalktı. Her tarafı umuşmuştu. Restoranda garsonlardan başka kimse kalmamıştı. Duvarlardaki aynaların aksettirdiği hayâlîne

baktı: yaşlı, omuzları çökmüş, yalnız, zavallı bir adam. Merdivenlerden, kendine son bir şans daha tanımak için yavaş yavaş çıktı, ama koşarak inen iki Amerikalıdan başka kimseyi görmedi. Odasına çıkınca elbiselerini yere fırlatarak yatağa girdi. Zorla uykuya daldı. Rüyasında bile durmadan bir köşeye saklanan bir kadını arayıp durdu.

Ertesi sabah uyandığında berbat bir vaziyetteydi: Ağzı kupkuru olmuştu. Boğazı yanıyor, başı çatlıyordu. İsteksizce giyindi. Bütün ümidini kaybetmişti. Başına gelenlerin hepsini hak etmişti! Her şeyin tek suçlusu kendisiydi! 1940'ta tanıdığı o kadını unutabilseydi, sürekli yas tutmaktan vazgeçebilseydi, sağlığına biraz daha dikkat etseydi... Şimdi mahkûm olmuş bir insandı. Kendini, ne olduğu belirsiz bir takım duygular içinde bocalatan ve sonunda bir çıkmaza sokan o tereddütlü kişiliğinden nasıl nefret ediyordu! Göz kapaklarına ve şakaklarına masaj yapmaya başladı. Bu hareket de onda bir alışkanlık hâline geliyordu... Hasta bir adamdı, artık hakikaten öyleydi... Hiç değilse bundan sonra insanlar ona kibar davranmak zorunda kalacaklardı.

Tren târifesini öğrenmek için giyinmesini çabucak tamamladı. Marsilya, dumanı, gürültüsü, kalabalığı ile onun için zararlı idi. Onun da acelesi vardı. Bir an evvel kendini beyaz önlüklü, merhametli kadınların eline bırakmak, sessiz bir yerde güneşlenmek istiyordu. Yeni bir hikâye uydurmakla meşguldü, kafasında kovmaya çalıştığı ama bir türlü başaramadığı korkunç fikri unutturacak bir hikâye: ARTIK İŞİM BİTİK.

Koridorun kalın halısı üzerinde sessizce yürürken başı hâlâ ağrıyordu. Merdivenlerden inip resepsiyona yaklaşınca daha rahat nefes almaya başladığını hissetti. Sağ taraftaki küçük salonda bir sürü insan sabah kahvelerini içiyor, kahvaltı ediyorlardı, çeneleri iğrenç bir

zevkle oynayan bir sürü gürbüz insan. Flavières tıknaz bir adam gördü... Rüyâ mı görüyordu?... Bu kravat iş-nesi... Aman Allahım!... O adam olabilir miydi?... Elli yaşlarında iyi giyimli bir adam, tabağındaki tostı ikiye bölerken karşısında oturan genç kadınla konuşuyordu. Kadının Flavières'ye arkası dönüktü. Sırtına aldığı kürk-ün yarısını gizlediği uzun saçları koyu renkti. Yüzünü görmesi için Flavières'nin salona girmesi lâzımdı... Gi-recekti ama hemen değil, biraz sonra!.. Şu anda altüst olmuş vaziyetteydi. Bu aptalca şoklar sağlığı için ger-çekten zararlıydı. Eli elinde olmayarak sigaraya gitti, ama sonra vazgeçti. Kahvaltı etmeden sigara içmemeliydi. Kendi kendini karşısında oturan çiftle hiç ilgilenmediğine inandırmaya çalıştı. Sonra kendini kandırmaktan vaz ge-çerek resepsiyon memuruna döndü ve alçak bir sesle sordu:

— Şu karşıdaki adam.. Şu saçları iyice açılmış olan... Bakın kürklü bir kadınla konuşuyor... O bayın is-mini biliyor musunuz?

— Almaryan...

— Almaryan mı?... Ne iş yapar?

Memur göz kırptı.

— Her işten biraz yapar... Yolunu bilen için bu gün-lerde para kazanmak çok kolay. O da işini bilir.

— Yanındaki karısı mı?

— Hayır, yanında aynı kadını uzun zaman tutmaz.

— Tren târifesine bakabilir miyim?

— Buyurun bayım.

Flavières koridorda bir koltuğa yerleşerek sayfeleri çevirmeye başladı ama gözlerini uzun zaman târifede tutamadı. Kadın başını hafifce yana çevirmişti. Oturduğu yerden Flavières onun profilini rahatlıkla görebiliyordu. Birden Flavières kendini bu kadının Madeleine olduğun-dan emin hissetti. Nasıl şüphe edebilmişti. Kadın biraz

değişmişti ama bu normaldi. Yüzü biraz toplamıştı, biraz da yaşlanmıştı. Hem başka bir Madeleine idi hem de aynı Madeleine... **Aynı Madeleine!**

Koltuğuna gömülerek başını arkasına dayadı. Yüzünün terini silmek için cebinden mendilini çıkartacak bile gücü kalmamıştı. Parmağını bile oynatsa, hattâ bir şey düşünmeye kalksa düşüp bayılacağını hissediyordu. Bu yüzden kılını bile kıpırdatmadan oturdu. Gözlerini sımsıkı kapamıştı ama beynini yakan o hayâli, Madeleine'in hayâlini dışarda tutmaya göz kapakları yeterli olmuyordu. Târifenin ellerinden kayıp yere düşmesine aldırmayarak, «Eğer bu kadın Madeleine ise düşüp burada ölürüm,» diye mırıldandı.

Yavaş yavaş kendini toparladı. Madeleine'in bir eşini gördü diye aklını oynatmamalıydı. Gözlerini açtı. Hayır, karşısında oturan kadın Madeleine'in eşi değildi. İnsan bâzan birini görür ve onu tanıdığını hisseder. İşte Flavières o anda bu duyguyu şiddetle duyuyordu. Karşıda oturan o kadını tanıdığından emindi. Adının Flavières olduğundan, hayal görmediğinden, korkunç şekilde acı çektiğinden nasıl eminse, Almaryan'ın karşısında oturan kadının Madeleine olduğundan da o kadar emindi. Acı çekiyordu çünkü aynı zamanda Madeleine'in öldüğünden de yüzde yüz emindi.

Almaryan ayağa kalkarak kadının kolundan tuttu. Flavières çabucak târifeyi alarak, onlar geçerken iyice tren saatlerinin içine gömüldü Sahifelerin altından kürk paltonun eteklerini ve zarif ayakkabılar gördü. Başını kaldırdığında çift asansöre giriyordu. Salonun loş ışığı, bir zamanlar başına taktığı kısa tül gibi kadının yüzünü gölgelendirmişti. Flavières eski aşkının kalbine bir bıçak gibi saplandığını hissetti. Şaşkın bir şekilde ayağa kalkarken kadının onu görüp görmediğini düşünüyordu. Târifeyi resepsiyona geri verdi.

— Kalıyor musunuz bayım?

— Tabii...

Bütün sabahı güneşte parlayan şehri dolaşmakla geçirdi. Tüccar ve harp gemilerinin yüklendiği limanda gezindi. Askerî konvoylar geçtikçe rıhtım taşları sarsılıyordu. Flavières kendini kalabalığın akışına kaptırarak avâre avâre yürüdü. Ama korkusunu geçirmek için dünyadaki bütün insanlar gelse yine yetmezdi. Cesedi gözleriyle görmüştü. Gèvigne onun karısının cesedi olduğuna şâhitlik etmişti. Madeleine'i bulan yaşlı kadın da görmüştü. Polis hâdisenin intihar olup olmadığını araştır-mıştı. Onun ölü olduğunu doğrulayacak en azından on kişi bulabilirdi... Bu noktadan bakılırsa Almaryan'ın yanındaki kadın Madeleine değildi... Cannèbiere'de bir bara girip bir şeri içti. Kendini bundan böyle bu hafif içkiyle yetinmeye alıştıracaktı. İçinde şimdiden ateş yanmaya başladığını hissediyordu. Çakmakla bir sigara yaktı. **Olanların tek delili olan, yüzlerce defâ sanki bir tesbih taşıymış gibi duâ ederek okşadığı o çakmakla...** Madeleine o çan kulesinin dibinde ölmüştü... Ondan önce de Pauline... Hernekadar...

Birden garsona dönerek bir viski ısmarladı çünkü aklına gelen fikir o kadar anormaldi ki, bunu iyice düşünebilmesi için bütün kuvvetini toplaması lâzımdı. Louvre'da aralarında geçen konuşmayı kelimesi kelimesine hatırlıyordu.

Kadın, «Bu salonları daha önce de bir erkeğin kolunda gezmiştim,» demişti. «Size benziyordu ama sakallıydı o.»

Flavières âniden her şeyin aydınlandığını hissetti. O zamanlar anlayamamıştı; kadın bu sözleri söylediği sıralarda kendisi hayatla çok meşgul, peşin hükümlerle **körleşmiş vaziyetteydi. Henüz hastalık ve acı çekmeye başlamamıştı...** Şimdi ise ne kadar inanılmaz olursa ol-

sun hakikati kabul etmeye hazırdı. **Pauline'in ruhu nasıl Madeleine'in vücuduna girmişse, şimdide Madeleine'in ki...** Belki kendisi için de durum aynı idi. Belki çok uzun zaman önce kendi de bu morumsu denizi, bu kahverengi yelkenleri seyretmişti... Belki kendisi de önceden ölmüştü. Belki bir defâdan daha fazla, pek çok defâ... İnsan emin olabilse! Ama Madeleine emindi.

Eğer haklıysa neden korkuyordu? Korkulacak ne vardı? Birden uyanmaktan mı korkuyordu, bu mûcizenin bir rüyâ olmasından mı yoksa bir hayâlin peşinde koşmuş olmaktan mı korkuyordu? Hayır kadınla tekrar karşılaşmaktan korkuyordu. Çünkü bu sefer onunla konuşmasının kaçınılmaz olduğunu biliyordu. Artık kendini hiç bir kuvvetin durduramayacağını biliyordu. Bununla beraber o mâvi gözlere bakmaya, o genizden gelen sesi duymaya nasıl dayanacağını bilemiyordu.

Akşam, kendini hâlâ yasta olduğuna inandırmak için siyah bir takım giydi. Bara girdiği anda kadının yemek salonunda oturduğunu gördü. Almaryan garsonla alçak sesle konuşuyor, herhalde yiyecek kısıntısının biraz dışına çıkmaya çalışıyordu. Kadın ellerini çenesine dayamış, hayallere dalıp gitmişti. Flavières bir tabureye tüneyerek barmene işâret etti. Adam artık kendisini tanıyordu. Hemen bir kadeh viski doldurdu. Pistte iki üç çift dans ediyordu. Ardına kadar açık geniş kapıdan restoranda yemek yiyenleri, çerezlerle dolu servis masalarını iten beyazlı garsonları rahatça görebiliyordu. Kadın üzgün görünüyordu. Flavières'yi büyüleyen onun bu hüznü hâlî oldu. Eskiden de... Gèvigne ona her istediğini verdiği halde... Kendisi böyle zavallı bir durumda iken, bu kurnaz bir halifeye benzeyen Almaryan'la yaşamaya mecbur kalmışken servetini başkalarının paylaştığını düşünmek ne garipti. Kadın âdi küpeler takmıştı. Tırnakları boyalıydı. Halbuki öteki Madeleine ne kadar seçkin, ne

kadar kibardı! Flavières kendini bir filmin kötü bir kopyasını seyrederek gibi hissetti. Sanki baş roldeki yıldızın rolünü kabiliyetsiz bir figüran oynuyordu. Arada bir şarabından bir iki yudum alan kadın çok az yedi. En sonunda Almaryan ayağa kalktığı anda rahatladı. Bara geldiler ve kendilerine bir masa buldular. Flavières onlara arkasını döndü ama Almaryan'ın kahve isteyen sesini duyabiliyordu. Vakit gelmiş miydi? O cesâreti bulabilecek miydi?

Barmene para vererek ayağa kalktı. Bütün yapacağı iş olduğu yerde dönüp üç adım atmaktı. O zaman dört senedir çektiği keder âniden silinecek, geçmiş ve gelecek birleşecek, Madeleine'le sanki bir gün önce Versailles'da bir gezinti yaptıktan sonra ayrılmışlar gibi tekrar birleşeceklerdi. Belki de Madeleine ondan kaçtığını bile unutacaktı.

Birden bire dönerek o üç adımı attı. Büyük bir merakla kadının önünde eğilerek onu dansa davet etti. Almaryan'ın sarı suratı burnunun tam ucundaydı. Madeleine başını kaldırarak Flavières'ye baktı; yüzünde sıkın bir ifade vardı. Asık bir suratla ayağa kalktı. Flavières'i tanımamış olması mümkün müydü? Pistte sağa sola sallanırlarken Flavières'nin boğazı kupkuruydu; zorlukla nefes alıyordu. Sanki On Emir'e karşı geliyormuş, korkunç bir yasağı ihlâl ediyormuş gibi bir his duyuyordu.

En sonunda, «Adım Flavières,» diye mırıldandı. «Bu sana bir şeyler hatırlatmıyor mu?»

Kadın kibarca hatırlamaya çalıştı:

— Hayır, özür dilerim... Çıkaramadım.

— Peki senin ismin ne?

— Reneè Sourange...

Tam bunun yalan olduğunu haykırmak üzereydi ki aklına kadının ismini değiştirmiş olabileceği geldi. Bu fi-

kir onu çok üzdü. Kadının profiline baktı. Bu alın, gözlerin rengi, çıkık elmacık kemikleri... Hepsi eskiden olduğu gibi, hepsi hayâlinin en gizli köşelerinde şefkatle sakladığı gibiydi. Gözlerini kapasa kendini yine Louvre'da sanabilirdi... Ama başka şeyler de vardı: bu yeni Madeleine'in saçlarına çok zevksiz bir biçim verilmişti. Rujun bütün gayretlerine rağmen dudaklarının etrafındaki çizginin kaybolmadığı da görülüyordu. Fakat bütün bunların ehemmiyeti yoktu: hatta böyle çok daha iyiydi. Çünkü şimdi daha az ürkütücü, insanın daha rahat yaklaşabileceği bir kadındı. Kendisi ile aynı hamurdan yapıldığı için Flavières şimdi ona daha kolay sokulabileceğini hissediyordu. Eskiden kollarına aldığı kadının bir gölge olacağından korkardı. Şimdi ise onun tam mânâsı ile bir kadın olduğunu ve onu arzuladığını hissetti. Fakat aynı zamanda çok mukaddes ve çok saf bir varlığı zedellirmiş gibi bir duyguya kapıldı.

— İşgalden önce Paris'de oturuyordun, değil mi?

— Hayır, Londra'da...

— Haydi, haydi. Resim yapmaz mıydın?

— Pek sayılmaz. Vakit geçirmek için bir iki karalama yaptım, hepsi bu...

— Hiç Roma'ya gittin mi?

— Hayır!

— Neden beni aldatmaya çalışıyorsun?

Kadın Flavières'ye o bir türlü unutmaya muvaffak olamadığı ışığı geçiren gözleriyle, o boş, kayıtsız bakışlarıyla baktı.

— Sizi temin ederimki böyle bir şeyi yapmaya hiç niyetim yok.

— Bu sabah beni koridorda gördüğün anda tanıdın. Şimdi de yabancılık taslıyor...

Kadın onu bırakıp gitmek istedi ama Flavières kollarıyla onu sımsıkı sararak göğsüne bastırdı. Bir taraftan

da bitmeye hiç niyeti olmayan müziğe şükrediyordu.

«Beni bağışlayın,» dedi.

Zâten Madeleine de yıllarca Pauline Lagerlac olduğunun farkında olmamıştı. Eğer Reneè henüz kendinin Madeleine olduğunu bilmiyorsa bunda şaşılacak bir şey yoktu.

Kendi kendine, «İyice sarhoş oldum,» dedi.

Sonra da yüksek sesle başıyla Almaryan'ı işaret ederek, «Kıskanç mı?» diye sordu.

Kadın üzüntüyle, «Keşke olsa,» diye cevap verdi.

— Galiba karaborsacı...

— Tabî. Siz de mi?

— Hayır ben avukatım... Çok meşgul müdür?

— Evet. Gündüzleri hep işiyle uğraşır.

— Öyleyse sizi arada sırada görebilirim.

Kadın cevap vermedi. Flavières ellerini yavaşça onun beline kaydırarak, «Eğer bana ihtiyâcınız olursa,» diye mırıldandı. «odamın numarası onyedi... Unutmazsınız, değil mi?»

— Unutmam. Şimdi masaya dönmem lâzım.

Almaryan, Dauphinè Libèrè'yi okurken bir yandan da sigarasını tütürüyordu.

Flavières, «Aslında siz olmadan da gayet iyi idâre ediyor, baksanıza,» dedi. «Yarın görüşürüz.»

Eğilerek kadını selâmladı, sonra akşam yemeği yemediğini bile unutarak yukarı çıktı. Asansörcü çocuğa sordu:

— Mösyö Almaryan kaç numaralı odada kalıyor?

— Bir dâiresi var. Numarası onbir...

— Yanındaki hanımın adı ne?

— Reneè Sourange...

— Hakiki ismi mi bu?

— Olmaması için bir sebep mi var? Kimlik kartındaki adı bu...

Eli sıkı olmasına rağmen çocuğa dolgun bir bahşış verdi. Daha fazla öğrenebilmek için canını bile verebilirdi. Bir bilebilse, bir emin olabilseydi! Yatağa girmeden önce üç bardak su içti ama etrâfını saran sis perdesini kaldırmaya muvaffak olamadı. Yine korkmaya başladı-ğını itiraf etmeliydi. Kadın onu mutlaka tanımış olmalıydı! Ama eğer... Sarhoş olduğu halde onun bu davranışının üç sebebi olabileceğinin farkındaydı: Kadın ya nümara yapıyordu, ya amnezi geçiriyordu yahut da Madeleine'ine değildi.

Ertesi sabah korkunç bir sinir içinde uyandı. İşler bu duruma geldiğine göre kendini Nice'deki doktorun ellerine teslim etmenin vakti gelmiş demektir. Evvelki gece yürüttüğü ihtimalleri hatırlayınca yüzü kızardı. Artık Marsilya'da yapacak hiç bir işi kalmamıştı. Sağlığı her şeyden önde gelirdi. Madeleine'e benzeyen o kızın da cehenneme kadar yolu vardı!

Ama yine de Almaryan'ın otelden ayrılmasını bekleyerek 11 numaralı dâirenin önüne geldi. Kapıya, sık sık gelen bir tanıdık gibi alışkın hareketlerle birkaç defâ vurdu.

— Kim o?

— Flavières...

Kadın kapıyı açtı. Gözleri ağlamaktan kıpkırmızı olmuş, gözkapakları şişmişti. Üzerinde sabahlığı vardı.

— Hayrola Renee, ne oldu?

Kadın tekrar ağlamaya başladı. Flavières kapıyı kilitleyerek sürgüyü çekti.

— Neyin var, küçüğüm? Bana her şeyi anlat.

— Almaryan benden bıktı. Beni bırakıyor.

Flavières kadını müsamahalı bakışlarla süzdü. Gerçekten Madeleine'ine idi, kendisine Almaryan'la, belki başkalarıyla da ihânet eden bir Madeleine. Ellerini pantolo-

nunun cebine sokarak yumruklarını sıktı. Gülümseyişi biraz çarpıktı.

«Bir hiç yüzünden bu kadar yaygara edilir mi?» dedi yapmacık bir neşeyle. «Onu ne yapacaksın? Ondan kalan boşluğu ben dolduramaz mıyım?»

Reneè daha büyük bir şiddetle ağlamaya başladı.

«Hayır,» diye bağırdı. «Hayır... Sen değil.»

Flavières kadına doğru eğilerek hafif bir sesle, «Neden?» diye sordu.

KOLYE

Monsieur le Director,

Istediginiz miktarın Marsilya'daki bankanıza yatırılmış olduğunu bildirmekle şeref duyarım. Çekilen bu miktar şimdilik şirketimiz için ciddi bir tehlike yaratmıyorsa da, bu isteğinizin usûlsüz olduğunu ve tekrarı hâlinde çok daha zor durumlar doğurabileceğini hatırlatmayı vazife addederim. Sağlığınızın düzelmekte olduğunu ve sizi pek yakında Paris'de, yine aramızda görmeyi ümit ettiğimizi bildirmek isterim. Burada her şey yolunda, işler iyi gidiyor.

Uzun bir selâm ve saygı bölümünün altındaki imza J. Traboul idi.

Flavières hiddetle mektubu yırtıp attı. Çok çabuk sinirlenir olmuştu. Hele bu aralarda hemen kendini kaybediyordu.

Reneè, «Kötü haber mi?» diye sordu.

— Hayır, pek sayılmaz. Sâdece Traboul'un saçmalıklarından biri...

— Traboul kim?

— Ortağım. Onu dinlersen yarın kıyamet kopacağına, dünyânın sonunun geldiğine inanırsın. Hep böyle ka-

ramıdır. Halbuki Doktor Ballard bana dinlenmem gerektiğini söylemişti... Dinlenmek!

Bir müddet odada bir aşağı bir yukarı yürüdü. Sonra kabaca, «Haydi gel. Biraz dışarı çıkıp temiz hava alalım,» dedi.

Flavières Waldorf Astoria'daki lüks dâiresinin hasretini çekiyordu. Burada, Hotel de France'da odalar küçük ve karanlık, üstelik öbürüne göre çok pahalıydı. Tek avantajı, burada Almaryan'la karşılaşma ihtimâlinin çok az oluşu idi. Bir sigara çıkardı ve kibrit kutusunu aradı. Artık çakmağı kullanmaya cesâret edemiyordu... Kadın aynanın önüne oturmuş saçlarını tırıyordu.

«Saçının bu şeklinden hiç hoşlanmıyorum,» diye söylendi. «Başka türlü yapmayı denesene.»

— Nasıl?

— Ne bileyim ben? Meselâ ensende bir topuz yapabilirsin.

Bir an kendini tutamamış, bu sözleri söylemişti ama kelimeler ağızından çıkar çıkmaz pişman olmuştu. Günlerdir devâm eden ve hep aynı yapmacık barışmalarla biten kavgayı tekrar başlatmanın ne faydası vardı? Kafese kapatılmış bir çift hayvan gibi hırlaşıyorlar, pençelerini gösteriyorlar, birbirini mümkün olduğu kadar çok hırpalamaya çalışıyorlardı. En sonunda bitkin düşüp uykuya daldıklarında huzura kavuşuyorlardı.

Flavières, «Seni aşağıda bekleyeceğim,» deyip dışarı fırladı.

Doğruca bara koştu. Kendisine gülümseyen barmene kaşlarını çatarak içkisini ısmarladı. Tezgâhlarının arkasında bütün insanlar aynıydı: nankörlüklerini gülücükler yağdırarak örtmeye çalışırlar, şüpheleri yatıştırmak için fısıldayarak konuşurlardı. Artık içmemesini gerektiren bir tek sebep bile yoktu. Çünkü artık emindi! Kadın boş yere Madeleine olmadığını söylüyor, yeminler ediyor-

du ama Flavières hakikati biliyordu. Onun Madeleine olduğundan emindi. Bunu sâdece akli ile değil, bütün varlığı ile, **etiyle**, kanıyla hissediyordu. Ona metresi değil de çocuğuymuş gibi davranıyordu. Aslında metresi sayılmazdı. Flavières için o kısmından rahatlıkla vaz geçmişti. Zâten Madeleine'in kendini şehvet hislerine kolaylıkla teslim etmesi onu şoke etmişti. Kadında sevdiği, âşık olduğu taraf (ki bu başından beri böyleydi... aslında bunu açıklamak kolay değildi...) onun sanki gerçek değilmiş, hayalmiş gibi durmasıydı. Şimdi de tam tersine herhangi bir kadın gibi olduğunu, Reneè gibi esrârengizlikten ve incelikten yoksun biri olduğunu var gücü ile ispatlamaya çalışıyordu. Fakat yine de... Sırrını açıklamayı bir kabul etse ne hârika olurdu! Ancak o zaman yalnızlığından kurtulurdu çünkü bu sefer ölümler dünyâsına âit olan kendisiydi. Kadın ise bütün varlığıyla canlılar âleminin malıydı.

Onun aşağıya indiğini gören Flavières'nin yüzü acıyla karıştı. Elbisesinin renginden hoşlanmamıştı. Sâdece rengi değil dikişi de çok kötü idi ve fazla gösterişli idi. Üstelik ayakkabısının topukları da yeterince yüksek değildi... Bundan başka... aslında yüzünün şekli de hafifçe değiştirilmeliydi; yanaklar iyice çukurlaştırılarak elmacık kemikleri dışarı çıkarılmalı, kaşlar kalemle düzeltilerek yabancı bir dünyâyâ düşmüş bir insanın dehşet dolu ifâdesi verilmeliydi. Sâdece gözler mükemmel, yalnız o bakışlar tam delildi. Flavières içkisinin parasını ödeyip kadını karşılamaya gitti. Kolunu kadının omuzuna atmak, ona sarılmak isterdi. Belki de asıl istediği onu boğmaktı.

Kadın, «Elimden geldiği kadar çabuk hazırlandım,» dedi.

Flavières omuzlarını silkti. Kadın artık ne söylemesi gerektiğini bilmiyormuş gibi saçma sapan konuşuyordu. Hattâ koluna girmesi bile Flavières'nin sinirine dokunu-

yordu. Kadın fazla çekingen, fazla itaatkârdı. Flavières onun kendinden hafifçe korktuğunu hissediyordu. Başka hiç bir şey onu bu kadar kızdıramazdı. Konuşmadan yanyana yürümeye başladılar.

Flavières, «Bir ay önce böyle yürüyeceğimi bilsem herhalde sevinçten ölürdüm,» diye düşündü.

Şimdi bu gerçekleşmişti ama Flavières hayâtında hiç bu kadar bedbaht olmadığını düşünüyordu.

Kadın bir vitrinin önünde durakladı. Onun bu hareketi de Flavières'yi sinirlendirdi.

— Harp esnâsında herhalde epey sıkıntı çektin.

— Çok.

Sesindeki acı Flavières'ye dokundu.

— Ama sonra Almaryan bunun acısını çıkarmıştır.

Kelimelerinin kadını üzeceğinin farkındaydı fakat yine de kendini tutamamamıştı. Reneè'nin kasıldığını hissetti.

— Onu bulduğum için şanslı sayılırım.

Üzülme sırası şimdi Flavières'deydi. İşte bu soğuk savaş böylece sürüp giderdi. Aslında bu oynadıkları bir oyundu. çirkin, yıpratıcı bir oyun ama Flavières bir türlü kendini tutamıyor, buna bir son veremiyordu.

Hiddetle. «Bana bak...» diye başladı.

Ama ne faydası vardı ki? Kadını kolundan tutup şehrin merkezine doğru sürüklemeye başladı.

«Bu kadar aceleye ne lüzum var? Yürüyüse çıktığınızı zannediyordum,» diye sızlanan kadına hiç cevap vermedi. Şimdi vitrinlere bakan kendisiydi. Biraz sonra aradığını bulmuştu.

— Haydi gel! Suallerini sonra da sorabilirsin.

Bir tezgâhtar ellerini ovuşturarak onları karşıladı. Flavières kısaca, «Elbiseler,» dedi.

— Birinci katta efendim. Asansör bu tarafta...

Kararını vermişti. Traboul de isterse kızgınlıktan

saçlarını yolabilirdi. Birden bire içinde bir sevinç dalgası kabardı. Madeleine itiraf edecekti. İtiraf etmeye mecbur kalacaktı!... Asansörcü çocuk kapıyı kapadı, yukarı çıktılar.

Reneè, «Sevgilim,» diye fısıldadı.

— Kes sesini...

Tezgâhtarlardan birine doğru yürüdü.

— Elbiselerinizi görmek istiyoruz. En şıklarını...

— Pek tabii, bayım.

Flavières bir koltuğa oturdu. Uzun zamandır koşuyormuş gibi nefes nefese idi. Tezgâhtar kız Reneè'nin bir alâka göstermesini bekleyerek bir sürü elbise çıkardı. Fakat kararı veren Flavières oldu.

— Şu iyi.

— Siyah olan mı?

— Evet, şu siyah elbise.

Reneè'ye dönerek, «Giyip bakar mısın, lütfen?... Hatırım için.» dedi.

Kadın onlara bakan tezgâhtar kızın bakışları altında kızarak durakladı. Sonra içini çekerek uysal bir şekilde kalktı, soyunma odasına girdi. Flavières ayağa kalktı, bir aşağı bir yukarı yürümeye başladı. Herşey tıpkı eskisi gibiydi: sevdiği kadını bekliyordu. Kalbinde aynı çılgınca heyecanla, aynı coşkun neşeyle onu bekliyordu. Tekrar yaşamaya başladığını hissetti. Elini cebine sokup cımağı sımsıkı tuttu. Sonra, orada öyle durmaya daha fazla dayanamadığı, sinirleri kopma derecesine geldiği için askıdaki elbiselerin arasında gri bir tayyör aramaya koyuldu. Gri olması şarttı. Bir sürü buldu ama hiç birinin tonu aradığı griden değildi. Aslında hiç bir gri o hatırladığı tayyörün rengine olamazdı. Aradığını bulamamasının sebebi belki de o tonu çok uzun zamandır idealinde yüceltmış olmasıydı. Hâfızası onu yanıltıyor olamaz mıydı?..

Soyunma odasının kapısı açıldı. Flavières döndü ve onu Waldorf'de ilk gördüğü anda olduğu gibi dondu kaldı. İşte oradaydı; Madeleine hayâta dönmüştü. Evet onu tanımış gibi aniden duraklayan, o çok iyi bildiği dalgın bakışlarla ona doğru yürüyen Madeleine idi. Flavières zayıf ellerini kaına doğru uzattı fakat sonra hemen geri çekti. Hayır. Hâla aksayan bir şeyler vardı. Nasıl olmuş da o her şeyi berbat eden âdi küpeleri daha önce farkedememişti?

Alçak sesle, «Çıkar onları,» diye homurdandı.

Kadın ne demek istediğini anlamayınca o âdi küpeleri kendi elleriyle koparırcasına çekip aldı. Sonra, bir adım geri giderek bir türlü istediği neticeye ulaşamayan bir ressam titizliğiyle kadını tetkik etti.

«Tamam,» dedi. «Bunu alıyoruz. değiştirme, üstünde kalsın... Bir de o gri tayyör aynı bedense onu da alıyoruz... Aynı mı?... Güzel, Paket edin, lütfen... Şimdi de ayakkabı bölümünün hangi katta olduğunu söyleyin.»

Reneè hiç itiraz etmedi. Belki de Flavières'nin her çift ayakkabıya neden böyle uzun uzun baktığını, neden böyle titizlikle seçtiğini anlamıştı. En sonunda sâde bir çift rügan ayakkabıda karar kıldı.

«Haydi giy de nasıl yürüdüğünü görelim.»

Kadın üzerine sımsıkı oturan siyah elbise ve yüksek topuklu ayakkabılarıyla bambaşka bir insan olmuştu. Bir rüyâ gibiydi. Flavières daha fazla dayanamadı.

«Yeter bu kadar, tamam,» diye patladı.

Fakat tezgâhtar kızın hayretle bakması üzerine sesinin tonunu değiştirerek, «Tamam bunları alıyoruz. Eskileri paket yapın,» dedi.

Reneè'yi elinden tutarak bir aynanın önüne sürükledi.

«Şimdi bak,» diye mırıldandı. «Bak kendine... Madeleine!»

Kadın, «Lûtfen...» diye yalvardı.

— Haydi! Son bir gayret göster... Aynadan bakan bu siyahlı kadın... bu kadın Reneè Sourange değil... Hatırlamaya çalış.

Flavières'nin işi henüz bitmemişti. Madeleine'i asansöre sürükledi. Saçlarıyla daha sonra uğraşabilirdi. Şu anda mühim olan parfümdü. Çünkü geçmişi her şeyden daha kolay kadının kokusu hatırlatabilirdi. Bu işi netice ne olursa olsun sonuna kadar götürmeye kararlı idi.

Fakat aradığı parfümü bulamadı. Boşu boşuna târif etmeye çalıştı. Fakat tezgâhtar kız, «Hayır,» diyordu. «Korkarım ki anlayamadım.»

— Sizde olduğundan eminim... Nasıl anlatsam? Nemli toprak ve solmuş çiçekler gibi kokuyor.

— Acaba Chanel No. 3'ü mü arıyorsunuz?

— Olabilir.

— Ama o parfüm artık çıkmıyor. Belki ufak dükkânlarda eskiden kalmış bir şişe bulabilirsiniz. Korkarım ki ben yardımcı olamayacağım.

Reneè'nin kolundan çekiştirmesine aldırmayarak etrafta dolaşıp esanslara tek tek baktı. Koku olmadani Madeleine'in yeniden dirilmesi tamamlanamazdı. En sonunda kadının çekiştirmelerine boyun eğerek parfüm bölümünden çıkmayı kabullendi. Bir de fôtrden ufacık bir şapka aldılar. En sonunda Flavières hesap öderken yan gözle önünde duran bu yepyeni ama çok eskiden tanıdığı güzel siluete baktı. Âniden içi şefkatle doldu. Reneè'nin koluna girdi. Hayır Madeleine'in koluna girdi.

Kadın, «Bu aptalca işleri neden yapıyorsun?» diye sordu.

— Neden mi?... Çünkü kim olduğunu kendinin de anlamını istiyorum.... Çünkü hakikati öğrenmek istiyorum.

Kadının bütün vücudunun kaskatı kesildiğini, sinirlenerek ondan uzaklaştığını hissetti ama koluna sımsıkı yapışarak onu iyice kendine çekti. Madeleine bir daha kaçamayacak, sonunda da vaz geçip itiraf edecekti.

«Senin mükemmel olmanı istiyorum,» diye devâm etti. «Almaryan yolumuzdan çekildi. Onu hiç tanımadığını farzedelim.»

Bir müddet hiç konuşmadan yürüdüler ama ağzını tutmak Flavières'nin elinde değildi.

«Sen Reneè Sourange olamazsın,» dedi. «Hayır, bu imkânsız. Beni dinle, bak sinirli değilim, çok sâkin konuşuyorum.»

Kadın içini çekti. Bu Flavières'yi her zaman sinirlendiren bir hareketti ama kendine zorla hâkim olabildi.

— Tamam, biliyorum... Sen Reneè'sin. Amcan Charles'la Londra'da oturuyordunuz. Vosges civârında Dambrement adlı ufak bir köyde doğdun... Bunları bana defâlarca anlattın... Ama hepsi yalan, doğru olamaz. Bir yanlışlık yapıyorsun.

— Allah aşkına yine başlamayalım.

— Başlamıyorum. Bütün istediğim senin hatırlamak için biraz gayret göstermen. Biraz eşelersen bir anah-tar, bir ipucu bulacağından eminim. Belki bir hastalık geçirdin, ciddi bir hastalık.

— Seni temin ederim ki...

— İnsanlarda garip tesirler bırakan hastalıklar vardır.

— Hastalansaydım unutmazdım ki. Geçirdiğim tek ciddi hastalık on yaşında yakalandığım kızıldır.

— Hayır, olamaz.

— Üff... bıktım artık bu konudan.

Sabırlı olmaya, Madeleine'le bir çocukla veya bir hastayla konuşmuş gibi hislerini kontrol altında tuta-

rak konuşmaya kararlıydı fakat kadının inadı karşısında sinirleniverdi.

«Çocukluğun hakkında bana çok az şey anlattın,» diye ekledi. «Her şeyi bilmek istiyorum.»

Grobet—Labadie Müzesinin önünden geçiyorlardı.

«Haydi içeri girelim. Burası konuşmak için iyi bir yer.» dedi.

Fakat kapıdan içeri girdiği anda büyük bir hatâ yaptığını anladı. Çektiği cehennem azâbı eskisinden çok şiddetli olarak tekrar başlamıştı. Etraftaki her şey, akseden ayak sesleri, onları çevreleyen sessizlik, tablolar ve resimler ona Louvre'u hatırlatıyor, kalbini buruyordu. Kadın bu ürkütücü sessizliği bozmamak için sesini alçalttı. İşte o zaman Flavières çıldıracak gibi oldu: konuşan Madeleine idi, o genizden gelen boğuk ses başkasının olmazdı.

Flavières kelimeleri yarım yamalak duyuyordu. Kulağı şimdi ona bir müzik parçası kadar güzel gelen kalın seste idi. Kadın çocukluğunu anlatıyordu, Madeleine'in kine çok benzeyen çocukluğunu. Madeleine gibi tek çocuktu, kardeşi yoktu... Birden Flavières onu kollarına alıp sımsıkı sarılmak istedi. Bir manzara resmi önünde durarak, «Bu çeşit resimlerden hoşlanır mısın?» diye sordu.

— Hayır... bilmem. Resimden pek bir şey anlamadığımı biliyorsun.

Flavières içini çekti ve kadını gemi ve vapur modelleriyle dolu bir odaya götürdü. Burada bir sürü kadirga, yelkenli gemi bir de bütün silâhları, topları tamam olan bir harp gemisi vardı.

— Daha anlat.

— Neyi öğrenmek istiyorsun?

— Her şeyi. Ne yapardın? Neler düşünürdün?

— Herkes gibi ufak bir kızdım, işte. Belki diğerleri

kadar neşeli ve canlı değildim.. Çok okurdum. Eski masallara, efsânelere bayılırdım.

— Sen de mi?

— Bütün çocuklar onları sevmez mi? Tek başıma yürüyüşlere çıkar, kendi kendime masallar anlatırdım... Hayâtı bir masal zannederdim... Ne kadar yanıltılmış!

Eski Romalılardan kalan eşyâların sergilendiği salona gelmişlerdi. Boş bakışlı, kısa, kıvrıkcık saçlı heykeller ve büstler duvarların önünde hayallere dalmışlardı. Flavières'nin sıkıntısı arttı. Bu eski konsüllerden bâzıları ona Gèvigne'yi hatırlatıyordu. Hattâ onun sesini duyar gibi oldu.

— Senden karımı tâkib etmeni istiyorum... Beni kaygılandırıyor...

İkisi de şimdi ölüydü ama sesleri yaşamaya devam ediyordu. Dış görünüşleri de yaşıyordu... Madeleine de eskiden olduğu gibi yanında yürüyordu.

— Hiç Paris'de oturmadin mı?

— Hayır. Bir kere İngiltere'ye giderken içinden geçtim, hepsi bu.

«Onu sanki bir suçluymuş gibi sorguya çekiyorum,» diye düşündü. «Sanki bir suç işlemiş gibi.»

Bu düşünce ile kendini kaybetti. Artık ne yapmak istediğini, neye inanması gerektiğini bilemiyordu. Üzgün ve bedbahttı. Dalgın dalgın Madeleine'i dinlemeye koyuldu. Yalan mı söylüyordu? Yalan söylemesini gerektirecek ne gibi bir sebep olabilirdi? Anlattığı bütün bu hikâyeyi oturup tek tek uydurmasına imkân var mıydı? En şüpheli insan bile onun Reneè Sourange olduğunu kabul ederdi.

Kadın, «Beni dinlemiyorsun,» dedi. «Bir şey mi oldu?»

— Hayır... sâdece biraz yoruldu. Burası çok havasız.

Kapıya doğru aceleyle yürüdüler. Flavières güneşi tekrar görmekten, kalabalığın gürültüsünü duymaktan bir sevinç duydu. Yalnız kalmak, biraz içmek istiyordu.

— Şimdi biraz ayrılalım. Yiyecek bölümüne gidip aldığım ilâve paylar hakkında görüşmem lâzım. Sen git eğlen biraz. İstersen alışveriş yap. Canın ne isterse al.

Kadının eline biraz banknot sıkıştırdı ama hemen sonra bunu yaptığına pişman oldu. Neden onu metresi yapmıştı? Bu her şeyi berbat etmiş, kadının Madeleine'e de Renee'ye de benzemeyen bir insan hâline gelmesine sebep olmuştu. Arkasından, «Çok gecikme,» diye seslenmesine cevap vermeden dönüp yürüdü ama biraz sonra başını çevirip kadına baktı. Koşup yanına gitmemek, ona sınıksı sarılmamak için kendini zor tuttu. Yürüyüşü, omuzlarının hareketi, başını tutuşu, bu güneşli kaldırımda ilerlerken yaptığı her hareket tıpkı eskiden olduğu gibiydi. Şimdi caddeden geçiyordu. Aman Allahım! Onu kaybedecekti. Hem de kendisi onu serbest bırakmış, kollarını açarak ona kaçabilmesi için fırsat vermişti.

Ne aptalca fikirlere kapılıyordu! Kadın artık kaçmayacaktı... Böyle bir tehlike yoktu! O kadar beyinsiz değildi, otele oturup dönüşünü beklerdi.

Doğru bir bara girdi. Daha fazla dayanmasına imkân yoktu.

— Bir seri...

Soğuk içki bile onu yatıştıramadı. Ne bu meseleyi bir an aklından çıkarabiliyor, ne de bir çözüm bulabiliyordu. Renee, Madeleine'di ama tam Madeleine de değildi, akşayan noktalar vardı. Böyle bir bulmacayı cevaplaması istenseydi acaba sayın Dr. Ballard ne cevap verirdi?... Aklına gelen tek çıkar yol baştanberi yanıldığı, hafızasının ona bir oyun oynadığı idi. Zâten eski Madeleine'le çok kısa bir süre berâber olmuşlardı. Hele savaş sırasında çektiklerinden sonra... Ama hayır, bu ihtimal de im-

kânsızdı. Yıllardır gece gündüz Madeleine'in yüzü aklından çıkmamış, gözlerinden silinmemiştir. Her an onu hayal etmiş, ona tapmıştı. Gözleri kapalı bile olsa Madeleine'i tanır, onun varlığını hissedirdi.

Aslında bütün mesele kadının diğer insanlardan farklı olmasındaydı. Nasıl Pauline'in ruhu Madeleine'in vücudunu yadırgamış, yabancılık çekmişse, Madeleine de Renee'nin vücuduna henüz alışmamıştı. Sanki ruh yeni girdiği vücuda tam mânâsıyla teslim olmadan önce biraz duraklıyor gibiydi... Belki sonunda tamâmiyle Renee olacaktı... Hayır buna hiç bir zaman izin veremezdi... Çünkü Renee yaşlanmakta olan bir kadındı, çünkü onda Madeleine'in zarâfeti ve kibarlığı yoktu, çünkü Flavières'in ortaya koyduğu delillere inatla karşı çıkıyordu.

Bir içki daha ısmarladı. Deliller! Gerçekten onlara bu ismi vermek doğru olur muydu? Kadının önüne ispatlanabilir bir tek delil bile koyamamışken! Sadece mânen emindi. İşte bu kadar. O kadının Madeleine olduğunu yüreğiyle duyuyor, ruhuyla hissediyordu. Fakat onun inadını kırabilmek, Renee'nin kimliği arkasında gizlendiğini itiraf ettirebilmek için delillere ihtiyacı vardı. Ama nasıl?

Alkol damarlarına karışmaya başlayınca keyfi yerlere geldi, her şeyi karamsar bir gözle görmekten vaz geçti. Belki de elde edilmesi o kadar zor olmayan bir delil gerçekten vardı. Renee'nin kimlik kartını bir kaç kere görmüştü. **Sourange, Renee, Catherine, doğum: 24 ekim 1916, Dambremont, Vosges.**

Dalgın bir vaziyette hesâbı ödeyerek dışarı çıktı. Aklına gelen fikir gayet mantıklı idi. Postahâne tarafına giden bir tramvaya atladı. Artık bu konuyu düşünmemeye çalışıyordu çünkü bir engelle karşılaşmaktan korkuyordu. Tramvayın arkasındaki sahanlıkta onunla berâber ayakta duran insanların yüzlerine baktı. Hepsinde rahat, gamsız bir mânâ vardı. Onlardan, bu korkuyu tahımayan o me-

sut insanlardan biri olmayı ne kadar isterdi.

Postahâneye gelince telefon etmek için sıraya girdi ve sabırla beklemeye koyuldu. Hatlar tâmir edilmişti. Eğer âcil konuşmalar yüzünden fazla beklenmezse birazdan öğrenebilecekti...

— Dambremont'u aramak istiyorum.

— Nereye bağlı?

— Vosges.

— Dambremont? Herhalde önce Gèrardmer'e bağlanmamız gerekecek. O halde...

Memur yanındaki arkadaşına döndü.

— Senin bilmen gerekir... Dambremont, Vosges...

Bu bay telefon etmek istiyor.

Adam başını kaldırdı.

— Dambremont? Dümdüz ettiler. Almanlar. Taş taş üstünde kalmadı... Neden arıyorsunuz?

— Nüfus dâiresinden bilgi edinmek istiyordum.

— Bir tek kâğıt bile kaldığını sanmıyorum. Sâdece bir taş yığını.

— Öyleyse ben ne yapacağım?

Adam omuzlarını silkip işine döndü. Flavières dışarı çıktı. Demek hiç bir iz kalmamıştı. Nüfus kütükleri yanmıştı. Kasım 1944'te alınan o kimlik kartından başka hiç bir iz... Fakat bu da Reneè ile Madeleine'in aynı zamanda yaşadığını ispatlamıyordu... Merdivenlerden üzüntüyle indi. Ne büyük bir şanssızlık! Kimse, hiç bir vakit onların aynı zamanda yaşadıklarını, hakikaten iki ayrı varlık olduklarını ispatlayamayacaktı.

Flavières avâre avâre dolaşmaya başladı. İçki içmeli, telefon etmeye de kalkmamalıydı. Bunları yapmadan daha sâkindi. Aralarındaki bağı sorgularıyla bir işkence hâline getireceğine neden bu kadını olduğu gibi kabullenip sevebiliyordu?... Her şeye rağmen, postahâne-deki fiyasko bu işin sonu değildi ya. Dambremont'a gidip

yıkıntıları araştırabilirdi. İşte yine başlıyordu! İğrenç, ıslah olmaz mahlûk!.. Ya kadın bu şüphelerden, suçlamalardan bu dayanılmaz zulümden bıkar da onu terk etmeye kalkarsa! Düşün bunu, iyi düşün! Ya bir gün bavullarını toplayıp giderse!

Böyle bir şeyin düşüncesi bile bacaklarının titremesine yol açtı. Kaldırımın kenarına iyice yaklaşarak kalp krizinden korkan bir hasta gibi biraz dinlendi. Sonra başı önünde, omuzları çökük tekrar yürümeye başladı. Zavallı Madeleine! Sanki ona işkence etmekten zevk alıyordu... Fakat o da neden, neden inatla susuyor, konuşmuyordu? Peki ya konuşsa ne olacaktı? Birdenbire dönse ve, «Evet, ben gerçekten öldüm. Yerin altından kalkıp buraya geldim. Bu mâvi gözlerin neler gördüğünü bir bilsen.» dese, yıldırım çarpmış gibi düşüp ölmez miydi?

«Artık sâhiden aklımı kaçırıyorum,» diye düşündü. «Ama mantığı sonuna kadar götürürseniz, bu da delilikle aynı şey değil midir?»

Otelin önünde biraz durakladı. Bir çiçekçi kadından birkaç karanfil, bir demet de mimoza aldı. Bunlar odalarına biraz renk katarsa belki Renee kendini bir esir gibi hissetmezdi. Asansöre girdi. Fakat yukarı çıkarken mimozaların kokusu ona Madeleine'i hatırlatınca tekrar sinirlendi. Odanın kapısını açtığı anda nefret ve ümitsizlikten patlamak üzereydi. Renee yatağa uzanmıştı. Flavières çiçekleri yatağın üstüne fırlattı.

«Neler yaptın?» diye sordu. Fakat kadına bakınca onun gözlerinin yaşlarla dolu olduğunu gördü. Yatağa doğru koştu.

— Ne oldu? Neyin var, anlat bana.

Kadının başını ellerinin arasına alarak yüzünü ışığa doğru çevirdi.

«Sevgili çocuğu» diye mırıldandı.

Madeleine'i ağlarken hiç görmemişti. Fakat onu

Seine'den çıkardığında yüzünün nasıl ısladığını, damlaların nasıl aşağıya süzıldüğünü unutmamasına imkân yoktu. Gözlerini kapadı.

«Lütfen ağlama,» diye yalvardı. «Lütfen ağlama. Hemen sus. Bana ne kadar eziyet ettiğinin farkında değil misin?»

Birden sinirlenerek ayağını hızla yere vurdu.

— Kes diyorum! Kes. Kes.

Kadın kalkıp oturdu, ellerini uzatarak Flavières'yi kendine doğru çekti. Birkaç dakika öylece kaldılar, sonra Flavières kadına sarılarak, «Beni affet. Sinirlerim çok bozuk. Lütfen beni bağışla. Seni ne kadar çok sevdiğimi biliyorsun,» dedi.

Ortalık yavaş yavaş kararmaya başlamıştı. Aşağıda bir tramvay virajı alırken keskin fren sesleri çıkardı. Tellerden çıkan kıvılcımlar karşıdaki pencerelerde aksettii. Mimozalardan nemli toprak kokusu geliyordu. René'e sınıksık sarılan Flavières yavaş yavaş sâkinleşti. Bitmek bilmeyen suallerinin ne faydası vardı? Bu kadının yanında mesut değil miydi? Tabii onun Madeleine olmasını tercih ederdi ama alaca karanlıkta yanında yatan bu kadının Madeleine olduğunu düşünmek de pek zor olmuyordu. Siyah elbisesiyle gölgeler diyarından çıkıp gelen Madeleine...

Kadın, «Yemek vakti geldi,» diye fısıldadı.

— Gitmeyelim, burada kalalım. Ben acıkmadım.

Fevkalâde bir rüyâ... Gece devâm ettiğii, kadın omuzuna yaslanmış uçuk renkli bir siluet olarak kaldığı sürece Madeleine olacaktı... Madeleine... O ana kadar hiç duymadığı tatlı bir huzur içinde öylece kaldı... Hayır iki ayrı insan değillerdi... Anlamaya, açıklamaya çalışmanın bir faydası yoktu... Artık korkmuyordu.

«Artık korkmuyorum,» diye mırıldandı.

Kadın yavaşça saçlarını okşuyordu. Onun nefesini yanaklarında hissedebiliyordu. Mimosaların kokusu bütün odaya yayılmıştı. Kadını yatağa doğru hafifçe iterek saçlarını okşayan elini tuttu.

— Geli

Yatağın yayları gıcırdadı. Hâlâ elini tutuyordu. Sanki o ince parmakların kopmasından korkuyormuş gibi hafif hafif okşadı. Bu kemikli bileği, bu kısa baş parmağı, bu yuvarlak tırnakları unutmaya imkân var mıydı?... Ne kadar da uykusu vardı! Garip şekillerin gezindiği o gölgeler âlemine doğru ağır ağır çöktü. Bir direksiyonu kavramış sinirli eller gördü. Sonra aynı eller ufak bir paketi açarak bir kart çıkardılar: YENİDEN DİRİLECEK EURY-DICE'E... Gözlerini açtı, yanında hareketsiz yatan kadına baktı. Bir iki dakika nefes seslerini dinledikten sonra dirseğinin üzerinde doğrularak gölgeler içindeki yüze doğru eğildi ve gözkapaklarına bir öpücük kondurdu.

«Gerçekten kim olduğunu bana anlatmayacak mısın?»

Kadının gözlerinden tekrar yaşlar akmaya başladı. Eğilip onun ıslak yanaklarından öptü. Ağzına gözyaşlarının tuzlu tadı geldi. Yastığın altında mendil aradı ama bulamadı.

«Şimdi dönerim,» diye fısıldadı.

Yavaşça kalkarak banyoya geçti. Renee'nin çantası aynanın önünde, makyaj malzemelerinin arasında duruyordu. Kapağını açarak elini içine soktu ama mendil bulamadı. Parmakları bir dizi boncuğa deydi. Bir kolyeydi bu. Çantadan çıkararak pencerenin önüne gitti, buzlu camdan süzülen zayıf ışığa tuttu. Kehribar boncuklar sarı bir parıltıyla ışıdamaya başladılar. En küçük bir şüpheye dahi yer yoktu. **Bu Pauline Lagerlac'ın kolyesiydi.**

Reneè, «Çok içiyorsun,» dedi.

Sonra da fazla yüksek sesle konuşmuş olmaktan korkarak telâşla etrâfına bakındı. Uzun süredir diğer insanların Flavières'yi şüpheyle süzdüklerinin farkındaydı.

Flavières ise inadına yapar gibi, kadehini bir dikişte boşalttı. Kıpırmızı kesilmiş burnu hâric yüzü sapsarıydı.

«Benim aklıma başımdan alan şey bu şarap değil,» diye terslendi.

— Yine de... Kendine kötülük ediyorsun.

— Tam üstüne bastın! Ben kendime kötülük ediyorum. Hayâtımı kendime kötülük ederek geçiriyorum. Ama bana nasıl hareket edeceğimi sen öğretecek değilsin.

Hiç sebep yokken parlayıvermişti. Kadın durmadan kendini gözleyen bu sert, acımasız bakışlardan kurtulmak için menüyü incelemeye koyuldu. Garson geldi.

— Bir tatlı alır mıydınız?

Reneè, «Bir tartalet lütfen,» dedi.

Flavières, «Bana da aynısından getirin,» dedi.

Garson uzaklaşır uzaklaşmaz kadına doğru eğildi.

— Yeteri kadar yemiyorsun... Eski günlerde...

Cümlesini bitirirken dudakları titriyordu.

— ...Eski günlerde bir oturuşta üç dört çörek yerdin de bana mısın demezdin.

— Ne demek istiyorsun?

— Hatırlamıyor musun?... Biraz gayret sarfet...
Galleries Lafayette'te...

— Of... Şu eski hikâye!

— Evet. Mes'ut olduğum zamanların hikâyesi.

Flavières zorlukla nefes almaya başlamıştı. Sigara arandı, kendi ceplerinde bulamayınca Reneè'nin çantasını aldı. Gözlerini kadının yüzünden hiç ayırmamıştı.

Kadın, «Bu kadar çok sigara da içmemelisin,» diye kekeleydi.

— Biliyorum. Bu da kendime ettiğim kötülüklerden biri. Ama ben hasta olmaktan hoşlanan bir insanım. Tamam mı? Eğer ölürsem...

Sigarasını yaktı, kibriti Reneè'nin gözlerine tutarak salladı.

— Eğer ölürsem bu da mühim değil. Bir zamanları bunu bana sen söylemiştin. (Ölmek acı vermez,) demiştin.

Kadının sabrı taşmak üzereydi. Omuzlarını silktilti.

Flavières, «Evet,» diye devâm etti. «Bu sözleri nerede söylediğini de hatırlıyorum. Seine kıyısında, Courbevoie'da. Hâfızam oldukça kuvvetli, değil mi?»

Güldü. Dirseklerini masaya dayamış, sigarasının dumanından korumak için tek gözünü kapayarak konuşuyordu. Garson tartaletleri getirdi.

Flavières, «Haydi,» dedi. «İkisini de sen ye. Ben doydum.»

Reneè, «Herkes bize bakıyor,» diye yalvardı.

— Ne? Yemeğimi bitirdiğimi bile söylemeye hakkım yok mu? Eğer doymuşsam, bunu belirtmem lokanta için iyi bir reklâm değil midir?

— Bu akşam sana neler olduğunu anlamıyorum.

— Hiç bir şey olmadı sevgilim. Hiç bir şey. Ben çok neşeliyim... Onu neden kaşıkla yemiyorsun? Eskiden öyle yapardın.

Kadın tabağı itti, çantasını kapıp ayağa fırladı.

— Tahammül edilmez bir insansın.

Flavières de kalktı. Reneè haklıydı. Herkes onlara bakıyordu ama bu onu hiç rahatsız etmedi. Artık onun için diğer insanlar mevcut değildiler. Hakkında yapılan dedikoduları hiç umursamıyordu. Onu tenkit eden bu in-

sanlardan hangisi çektiği ızdıraba bir saat bile dayanamıyordu.

Renee'ye asansörde yetişti. Asansörcü çocuk gizlice onları süzüyordu. Kadın pudra sürme bahânesi ile yüzünü çantasının arkasına gizlemişti. Burnunu siliyordu. Gözleri böyle dolu dolu olduğunda gerçekten çok güzel oluyordu.

Flavières, «Bu çektiğim ızdırabı onun da paylaşması gayet normal,» diye düşündü. Uzun koridordan hiç konuşmadan yürüdüler. Odalarına girince kadın çantasını yatağın üstüne fırlattı.

«Böyle devâm edemeyiz,» dedi. «Bu devamlı imâlâların... hiç anlamadığım hâdiselerden bahsetmen... sürdürdüğümüz bu huzursuz hayat... hayır... ayrılmamız ikimiz için de daha iyi olur... Yoksa sonunda beni deli edeceksin.»

Ağlamıyordu ama yaşlar gözünde hazırды. Flavières acı acı güldü.

— Saint—Nicolas Kilisesini hatırlıyor musun?... Diz çöküp duâ etmiştin. Yüzün şimdi olduğu gibi bembeyazdı.

Kadın sanki görünmez bir el onu itmiş gibi yatağın kenarına çöktü. Konuşurken sanki dudakları hiç oynamıyordu.

— Saint—Nicolas?

— Evet, Mantes civarında, ormanın derinliklerine gömülmüş c kilisede... Ölmek üzereydin.

— Ölmek üzere mi? Ben mi?

Birden kendini yatağın üstüne fırlatarak ellerini yüzüne kapadı. Omuzları hıçkırıklarla sarsılmaya başladı. Flavières kadının yanına diz çöktü. Saçlarını okşamak istedi ama kadın geri çekildi.

«Bana dokunma,» diye bağırdı.

— Benden korkuyor musun?

- Evet.
- Sence ben sarhoş muyum?
- Hayır.
- Öyleyse deliyim.
- Evet.

Flavières ayağa kalktı. Bir müddet düşüncelere dalarak öylece kaldı. Sonra saçlarını düzelterek konuştu:

— Belki de öyleyimdir... Bu olmayacak bir şey değil... Ama ortada o kolye var... Dur sözümü bitireyim... Onu neden takmıyorsun?

— Çünkü onu sevmiyorum. Sana bunu kaç kere söyledim.

— Yoksa benim onu tanıyacağımdan korktuğun için mi takmıyordun?... Hakiki sebebi bu, öyle değil mi?

- Hayır.
- Yemin edebilir misin?
- Tabii ederim.

Flavières kadının cevâbını tartarken topuğu ile halıda karışık desenler çiziyordu.

— Sana göre o Almaryan'ın hediyesi, öyle mi?

Kadın dirsekleri üzerinde doğrularak başını kaldırdı. Flavières yalvaran gözlerle bakıyordu.

— Almaryan bana kolyeyi Paris'den aldığını söylemişti. Faubourg Saint—Honore Caddesinde bir antikacıdan almış.

— Ne zaman?

— Bunu da daha önce anlatmıştım. Neden aynı şeyleri durmadan tekrarlatıyorsun?

— Boş ver. Tekrarla. Ne zaman?

— Altı ay önce.

Bu mümkündü... hayır, değildi. Böylesine bir tesâdüfe inanılmazdı.

«Yalan söylüyorsun,» dedi.

— Neden yalan söyleyeyim?

— Haydi. İtiraf edip kurtul. Sen Madeleine Gèvigne'-sin.

— Hayır, lütfen bunu söyleme. Bana işkence ediyorsun. Eğer hâlâ o kadını seyivorsan neden beni bırakmıyorsun?... Bırakmanı tercih ederim... Ben ortadan kaybolurum. Zâten bıktım usandım...

— O kadın öldü... ve...

Durakladı. Susuzluktan ağzı kurumuştı. Boğazında ki yanmayı geçirmek için durmadan öksürüyordu. Cümlesini düzelterek devâm etti:

— Aslında bir müddet için ölmüştü... ancak... bu mümkün mü?

Kadın, «Hayır,» diye inledi. «Lütfen devâm etme...»

Yüzü yine korkudan bembeyaz kesilmişti. Flavières kadından uzaklaştı.

— Lütfen korkma. Korkacak bir şey yok. Seni incitmek istemeyeceğimi biliyorsun... Bâzan saçma sapan konuştuğumu biliyorum ama bu benim hatâm değil... Şuna bir bak. Bunu daha önce hiç görmüş müydün?

Elini cebine daldırarak altın çakmağı yatağın üstüne fırlattı. Reneè haykırarak çakmak sanki bir akrepmiş gibi köşeye büzüldü.

— Haydi bir bak... Sâdece bir çakmak... Dokun ona; eline al. Sana söylüyorum, bu sâdece bir çakmak. Seni ısırılmaz... Nasıl? Sana bir şeyler hatırlatmıyor mu?

— Hayır.

— Louvre'a bir ziyâreti hatırlatmıyor mu?

— Hayır.

— Onu senin cesedinin yanından almıştım... O ânı hatırlamamana inanırım.

Flavières acı bir alayla konuşuyordu. Reneè'nin gözlerinden yine yaşlar akmaya başlamıştı.

«Çekil git,» diye sızlandı. «Beni rahat bırak.»

Flavières, «Al onu,» dedi. «Al onu. O senin çakmağın.»

Çakmak tam ortalarında parlayarak sanki uğursuzca meydan okuyordu. Reneè'ye bakan Flavières bir an lüzumsuz yere işkence ettiği bir kadın gördü. Lüzumsuz yere mi? Kulakları uğulduyor, şakakları zonkluyordu. Zoria musluğa giderek klor kokan ılık sudan içmeye çalıştı. Kadına sorulacak daha yığınla suali vardı. Beynini bir kurt gibi kemiren bir sürü soru... Ama biraz bekleme-si gerekecekti... Telâş, kabalığı ile Madeleine'i korkutmuştu. Onu yumuşak başlılıkla, sevgiyle iknâ etmeliydi. Reneè'nin maddesinden onu yeniden yaratacakti. Sonra... hatırlayacağı an gelecekti. Gidip kapıyı kilitledi.

Reneè, «Burada kalmak istemiyorum,» dedi.

— Nereye gidebilirsin ki?

— Bilmiyorum. Nereye olursa olsun, yeter ki buradan uzaklaşayım.

— Sana elimi sürmeyeceğim, söz veriyorum... Artık geçmişten de bahsetmeyeceğim.

Kadının çabuk çabuk nefes aldığını duyuyordu. Soyunmaya başladı. Reneè gözlerini ondan ayırmamıştı. Dehşet dolu bir sesle,

«O çakmağı al oradan,» diye bağırdı.

— Sâhi mi? Onu almak istemiyor musun?

— Hayır. Tek istediğim beni rahat bırakman. Zâten savaşta çok çektim. Şimdi bir de...

Gözünden bir damla yaş süzüldü, yanağından akıp aşağıya düştü. Mendilini arandı ama bulamadı. Flavières kendininkini uzattı fakat kadın görmezlikten geldi.

Flavières, «Neden kızdın,» diye sordu. «Seni kırmak istememiştım. Haydi gel barışalım.»

Yatağın kenarına oturarak mendiliyle kadının gözlerini sildi. Birden içi tatlı bir şefkatle dolmuştu, elleri titriyordu. Kadının gözlerinden yaşlar, kapanmak bilmeyen

bir yaradan akan kan gibi sel halinde boşanıyordu.

Flavières durmadan, «Ortada ağlanacak bir şey yok ki,» diye tekrarlıyordu. «Lütfen sus, ağlanacak bir şey yok.»

Kadının başını göğsüne bastırarak, ağır ağır sallanmaya başladı.

«Bâzan,» dedi hafif bir sesle, «ne yaptığımı, ne dediğimi bilemiyorum. Hâtıralar bana öylesine işkence ediyor ki... Bunu senin hiç bir zaman anlayabileceğini sanmıyorum... Eğer Madeleine yatağında huzur içinde ölseydi... tabii yine acı çekerdim... ama bu kadar sarsılmazdım. Zamanla da kendimi toplayabilirdim... Bak mesele şu... sana anlatmam iyi olur... Madeleine intihar etti. Kendini bir kulenin tepesinden aşağıya attı. Bunu neden yaptı, neden kaçmak istiyordu?... Beş yıldır bunun cevabını bulmak için beynimi patlatıyorum.»

Renee'nin cevabı boğuk bir hıçkırık oldu.

— İşte oldu. Sana herşeyi anlattım... Küçüküm, sana çok ihtiyâcım var. Beni hiç bir zaman bırakmamalısın çünkü bu defâ ölürüm. İnan bana doğru söylüyorum.... Onu hâlâ seviyorum ama seni de seviyorum. İkisi bir tek aşk, şimdiye kadar hiç bir insanın tatmadığı kadar büyük bir aşk... Eğer biraz çaba gösterebilseydin ne hârikulâde olurdu... Bana ne olduğunu anlatabilseydin... şeyden sonra...

Kollarının arasındaki kafa uzaklaşmaya çalıştı ama o daha sıkı sarılarak devam etti:

— Hayır, bırak da devâm edeyim... Sana bir şey anlatacağım, bu son günlerde anladığım bir şey.

Elini uzatıp ışığı kapattı. Çok rahatsız bir pozisyondaydı ama değiştirmeyi düşünmedi bile. Birbirlerine yapışmış karanlıkta otururken etraflarında belirsiz şekiller uçuşuyordu. İkisi de gün ışığını bulmaya çalışan yarı ölü varlıklardı.

Flavières artık fısıldayarak konuşuyordu.

«Dâimâ ölümden korkmuşumdur,» diye devâm etti
«Başka insanların ölümü beni her zaman altüst eder
çünkü bunlar benim kendi ölümümü hatırlatırlar. Kendi
ölümümü... Hayır bir türlü bu fikri kabul edemedim... Kı-
yâmet gününde yeniden dirileceğimizi ve günahlarımızın
kefâretini ödeyeceğimizi söyledikleri için Hristiyanlığı ne-
redeyse kabul ediyordum... Beyaz bir kumaşa sarılı vü-
cutlar mezarlarından çıkıp mezartaşlarının yanında du-
racaklar, melekler onları seyredecekler... sonra, üçüncü
gün... Küçük bir çocukken o üçüncü günü nasıl düşünür,
nasıl merâk ederdim. Bir gün gizlice bir mağaraya girip
derinliklere doğru bağırıyordum. Sesim aksetmiş aşağı-
dansa hiç bir ölü kalkıp gelmemişti... Ama o zaman çok
erkendi... Şimdi... şimdi ise o seslenişime cevap geldiği-
ne inanıyorum... İnanmayı çılgın gibi istiyorum... Bir doğ-
ru olsa... bana bir anlatabilsen ölümden sonra neler ol-
duğunu... sen... beni nasıl rahatlatırdın... O zaman bü-
tün doktorları cehenneme yollardım. Bana sen öğretirdin
nasıl...

Başını eğerek kollarının arasındaki hatları seçileme-
yen, gözleri boşmuş gibi duran yüze baktı. Dışarıdan ge-
len ışık sâdece alnını, yanaklarını ve çenesini aydınlatı-
yordu. Kalbi sevgiyle dolmuştu yine. Kadına bakarak on-
dan bir söz bekledi. Bir tramvay köşeyi dönerken fren gi-
cirtıları çıkardı. Tellerden çıkan kıvılcımlar duvarları ve
tavanı aydınlattı. Kadının gözleri bir an acayip, yeşil bir
ışıkla parladı.

«Gözlerini kapa,» diye bağırdı kadına. «Bana bir da-
ha hiç bu şekilde bakma.»

Sağ kolu tamâmiyle uyuşmuştu. Sağ tarafı hiç bir şey
hissetmiyordu. Seine'in sularında Madeleine'le sürükle-
nirken kendininki için olduğu kadar kadının hayâtı için
de savaştığı dakikaları hatırladı. Şimdi yine sürükleniyor-

du ama artık içinde savaşıma isteği kalmamıştı. Teslim olmak, rehberlik ve koruyuculuk işinden vaz geçmek istiyordu. Zâten sırrı bilen kadındı...

Uyku şimdiden düşüncelerini bulandırıyor. Bir ke-re daha konuşmayı denedi. Ondan bir şey için söz almak istiyordu ama ne olduğu sislerin içinde kaybolmuştu. Bel-li belirsiz onun soyunmak için kalktığını hissetti.

«Benimle kal, Madeleine,» demeye çalıştı, fakat dudakları kıpırdamadı. Uykuya daldı, fakat bu insanı diñ-lendiren, huzur veren bir uyku değildi. Ancak sabaha kar-şı biraz sâkinleşebildi. Kadın doğrulup sabahın kör ış-ğında dalgın uyuyan adama uzun uzun baktı, gözleri yaş-larla doluydu.

Flavières ertesi sabah berbat bir başağrısı ile uyan-dı. Bitkindi. Banyodan gelen su seslerini duyunca biraz rahatladı. Yataktan çıkınca sendeledi.

Reneè, «Şimdi çıkıyorum,» diye seslendi.

Hiç bir şey düşünmeden, damların üzerinden mâvi gökyüzüne baktı. Bir başka gün! Hayat devâm ediyordu, diğerleri gibi mânâsız bir başka gün başlamıştı. Dikkat-sizce giyindi. Her sabah olduğu gibi bir içki içebilmek için yanıyordu. Bir bardağa viski doldurup başına dikti. Bu aklını biraz başına getirdi. Aynı anda kuruntularını, bir mutfaktaki bıçaklar gibi düzenli bir şekilde yanyana dizilmiş sorularını hatırladı. Reneè bir gün önce aldıkları şâhâne bir sabahlıkla odaya girdi.

— Kalktın mı? Banyoya girebilirsin.

— Acelem yok... İyi uyudun mu?... Ben bu sabah berbat bir vaziyetteyim. Uykumda konuştum mu?

— Hayır.

— Bâzan konuşurum. Kâbus gördüğüm vakit. Ciddi bir şey değil. Hayâtım boyunca hep kâbus gördüm.

Esnedi, sonra kadına baktı. O da pek iyi görünmüyordu. İyice zayıflamıştı ve bu hâliyle Flavières'ye daha çok acı veriyordu. Reneè saçlarını taramaya başlamıştı. Bir kere daha Flavières kendine hâkim olamadı: tarağı kadının elinden çekip aldı.

— Bırak. Bırak da ben yapayım.

Aynanın önüne bir iskemle çekti.

— Otur. Bak, ben göstereceğim sana... Saçlarını omuzlarına dökmek sana hiç yakışmıyor.

Sâkin olmaya çalıştı ama elleri sabırsızlıkla titriyordu.

— Aslına bakarsan saçına biraz kına yapman gerek. Bâzi teller diğerlerinden daha açık renkli. Saçının belirsiz bir rengi var.

Kadının parlak saçları tarağın altında çatırdadı. Yumuşacık, ipek gibiydi. Yanmış çıra, reçine kokuyordu. Flavières nefesini tuttu. Reneè'nin dudakları gerilmiş, dişleri ortaya çıkmıştı. Kendini tarağın rahatlatan okşayışlarına bırakmıştı. Flavières biraz sonra kadının ensesinde bir topuz yapmayı başarmıştı. Gerçi çok fazla toka kullanmıştı ama zâten bu konuda mütehassıs olduğunu da iddia etmemişti. Sâdece o kafaya yeniden şekil vermek, o asil görünüşü, o Leonardo huzurunu geri getirmek istemişti. Başka bir deyişle kendi tanıdığı Madeleine'in bir portresini yapmak istemiş ve de başarmıştı! O geniş alın, o zarif kulaklar şimdi ortaya çıkmıştı. Son tokayı da yerine takarak yaptığı işi son bir defâ gözden geçirmek için doğrulup aynaya baktı.

Evet, sâhiden iyi olmuştu. O solgun ve esrarlı yüz, o dalgın ve düşünceli bakışlar orada, aynanın meydana getirdiği çerçevenin içinde pencereden gelen bir güneş huzmesi ile parlıyordu. Sulu boya bir tablo gibi berrak ve canlıydı.

— Madeleine!

Flavières'nin bu ismi mırıldandığını kadın duymamış-

tı bile. Kendisine bakan hakikaten bir kadının aynada görünen hayâli miydi? Yoksa kristal kürede beliren görüntüler gibi şahsiyetli bir varlık mıydı? Sandalyenin etrafında dolaşarak kadının önünde durdu. Hayır, kendini kandırmıyordu. **Tarağın ritmik hareketleri ile uyuşan kadın** o eski kayıtsızlığı ile kendine bakan Madeleine'di. Flavières'nin kendisine baktığını farkedince bir iç geçirerek gülümsemeye çalıştı.

«Biraz daha devâm etseydin,» diye mırıldandı. «uykuya dalacaktım.»

Başını kaldırıp aynaya baktı.

«Fenâ değil,» dedi. «Evet hakikaten belki böyle daha iyi oldu. Ama tutup tutmayacağı ayrı mesele.»

Başını sallayınca tokalar dökülmeye başladı. Bir daha sallayınca saç açılıp omuzlarına yayıldı. Gülmeye başladı. Flavières de güldü ama onunki geçirdiği şiddetli kordandan sonra duyduğu bir rahatlama idi.

Reneè, «Zavallı sevgilim,» dedi.

Flavières gülmeye devâm etti ama o odada daha fazla kalamayacağını hissediyordu. Nefesi kesiliyor, boğulacak gibi oluyordu. Güneş ışığına, tramvayların gürültüsüne, kalabalığın itiş kakışına ihtiyâcı vardı. Gördüğünü bir an evvel unutmalıydı. Hazırlanmak için banyoya koştu. Aceleyle muslukları açtı. Dişini fırçaladıktan sonra bardağı neredeyse yere düşürüyordu.

Kadın, «Ben önden gideyim,» dedi.

— Hayır, beni bekle. Bir dakika bekleyebilirsin, değil mi?

Sesi öyle değişmişti ki kadın banyonun kapısına geldi.

— Neyin var?

— Hiç bir şeyim yok. Bir şeyim olduğunu da nereden çıkardın?

Flavières kadının saçını her zamanki gibi taradığını

farketti ama kızdığına mı yoksa rahatladığına mı karar veremedi. Kravatını bağladı, ceketini giydi ve kadının koltundan tuttu.

Renee şakacı bir sesle, gülererek. «Korkma, kaybolmam,» dedi.

Ama Flavières'nin gülecek hâli yoktu.

Otelden çıktıklarında nasıl vakit geçireceklerine dâir en ufak bir fikirleri yoktu. Şehirde her yeri gezmiş, görülecek her şeyi görmüşlerdi. Her tasarı ikisi içinde bir öncesinden daha sıkıcı idi. Flavières şimdiden yorulduğunu hissetti. Başağrısı şiddetlenmişti. Biri sanki kafasına çekiçle vuruyordu. Parkta bir banka oturmak zorunda kaldı ama daha yerlerine yerleşmeden, «Kusura bakma,» dedi. «Korkarım geri dönmemiz gerekecek... Kendimi hiç iyi hissetmiyorum.»

Kadının suratı asıldı, Flavières'nin yüzüne hiç bakmadı. Fakat yine de onun banktan kalkmasına yardım etti. Odalarına gelince Flavières yatağına uzanıp kendini toplamaya çalışırken kadın bir koltuğa oturarak eski çorapları yamamaya çalıştı. Bu karanlık otel odasında, bir bekleme salonu kadar yuva sıcaklığından uzak bu küçük odada daha ne zamana kadar tıkalıp kalmayı kabul edecekti? Onu isteğine aykırı bir harekete zorlamaya hakkı yoktu. Onu tam olarak inandıramadığını hissetti. Öğleyn kalkmaya çalıştı ama bir baş dönmesi ile tekrar yatağa serildi.

— Alnına soğuk bir kompres koymamı ister misin?

— Hayır... hayır, istemem... birazdan geçer... Sen git yemeğini ye...

— Ciddi misin?

— Tabii. Gerçekten. Beni merak etme.

Fakat kadın arkasından kapıyı kapadığı anda Flavières'nin yüzü derin bir endişeyle kırıştı. Korkusu mânâsızdı, bunu biliyordu. Kadının bütün eşyâsı dolaptaydı.

Onları orada bırakıp kaçamazdı.

«Ama ölebilir,» diye düşündü.

Bu fikrin diğerlerinden daha aptalca olduğunun farkındaydı. Ellerini yüzüne kapatarak düşünmemeye çalıştı. Vakit ağır ağır geçti. Flavières sâniyeleri, bir kum saatinden dökülen tânecikler gibi sayıyordu. Garsonların ne kadar ağır servis yaptıklarını bilirdi. Ama kadın bir iki çeşidi atlayabilirdi. Mutlaka tam aksine yalnızlığının tadını çıkararak tıkınıyor, Flavières'nin yemesine izin vermediği her yemekten istiyordu. Onun bu basit tarafından nasıl nefret ediyordu!... Courbevoie'da da mutfaktan o hizmetçi kıyâfeti ile çıktığında ondan nasıl tiksinimişti!

Gideli bir saat olmuştu. Sanki açlıktan ölüyordu. Bir saat 15 dakika sonra başağrısı endişe ve kızgınlıkla daha da artmıştı. Gözleri öfke yaşları ile dolmuş yanıyordu. Kadın en sonunda odaya girdiğinde Flavières onu ateş saçan bakışlarla karşıladı.

— Kokmuş bir bifteği yutmak için bir saat 25 dakika!

Reneè gülerek yatağın kenarına oturdu.

— Biftek değil salyangoz vardı. Yemek hiç bitmeyecek sandım. Sen nasılsın?

— Ben mi? Sanki...

— Haydi, haydi! Çocukluk etme.

Flavières kadının elini tuttu ve yavaş yavaş sâkinleşti. Biraz sonra, kıymetli bir oyuncakmış gibi kadının ellerine sımsıkı yapışarak uykuya daldı. Bir saat sonra uyandığında kendini daha iyi hissediyordu. Dışarı çıkmak istedi.

— Ama çok uzağa gitmeyelim. Yarın bir doktora gideceğim.

Aşağıya indiler. Dışarı çıkınca Flavières bir şey unutmuş numarası yaparak, konuştu:

— Biraz bekle, olmaz mı? Birisine mutlaka bir telefon etmem lâzım.

Doğru bara koşarak bir viski ısmarladı.

— Çabuk olun.

Trenini kaçırmak üzere olan bir yolcu gibi sabırsızlıkla titriyordu. Belki kadın onu beklemiyordu... Belki çoktan köşeyi dönmüştü bile... Belki... Büyük bir yudum alarak göğsüne yayılan sıcaklıkla biraz rahatladı. Tezgâhın üzerine konulmuş bir yemek listesi gözüne çarptı.

— Bu günkü liste mi bu?

— Evet, Mösyö!

— Neden salyangoz yazmamışlar.

— Yemekte salyangoz yoktu, Mösyö!

Düşüncelere dalarak içkisini bitirdi ve ağzını sildi.

«Hesâbıma geçirin,» diyerek dışarı, kadına koştu.

Bütün gün Flavières gayet neşeliydi: konuştu, espri-ler yaptı. İsteddiği zaman gayet hoşsohbet olabiliyordu. Akşam kadını eski kalenin yanında güzel bir lokantaya götürdü. Gayet uysal ve neşeliydi. Acaba kadın bunun altında ne olduğunu farketmiş miydi? Aslında anlamış olması gerekirdi çünkü Flavières'nin davranışları çok yapmacıktı.

Ertesi sabah geç vakit uyandılar. Yemek vakti gelince Flavières yine baş ağrısından şikâyet etti.

Reneè, «Akşam çok geç yatmak sana yaramıyor,» dedi.

— Mühim değil. Ama senin hesâbına üzgünüm. Bugün yemeğini yine yalnız yemen gerekecek.

— Bu defâ o kadar geç kalmam.

— Acele etme, keyfine bak.

Flavières onun ayak seslerinin uzaklaşmasını bekledi. Sonra yataktan fırlayarak aşağıya koştu. Salona, restorana şöyle bir göz attı. Kadın ortalarda yoktu. Kapıdan çıkınca onun sola doğru uzaklaşmakta olduğunu gördü.

«Haydi bakalım,» dedi kendi kendine. «Her şey yeniden başlıyor.»

Kadın gri tayyörünü giymişti. Etrâfında ihlamur ağacının gölgeleri oynaşıyordu. Çevresi ile hiç ilgilenmeden, kaldırıma bakarak hızlı adımlarla yürüyordu. Eskisi gibi sokaklar subay doluydu. Afişlerdeki haberler de aynıydı: **Bombardımanlar... Mutlak Yenilgi...** Kadın bir ara sokağa sapınca Flavières ona biraz daha yaklaştı. Bu iki tarafında dükkânların sıralandığı dar bir sokaktı. Flavières burayı daha önce ne zaman **gördüğünü düşündü. Burayı** değil ama buna çok benzeyen başka bir sokağı hatırladı: Saints—Pères Caddesi. Reneè karşı kaldırıma geçti ve bir otele daldı. Flavières'nin dizleri titriyordu. Şiddetli bir korku onu sanki kaldırıma çivilemişti. Gözlerini üzerinde **Central Hotel** yazan tabelâdan alamıyordu. Kapının üzerinde asılı olan kâğıtta **Dolu** yazıyordu.

Her şeye rağmen içeri girmesi gerekiyordu. Bacakları vücudunu taşıyamıyordu. Kendini zorlayarak karşıya geçti ve kadının girdiği kapıyı açtı. Sıkıntılı, karanlık bir salona girdi. Herhalde kadın biraz önce bu raftan anahtarını almıştı.

Resepsiyondaki adam, «Buyurun?» diye sordu.

— O hanım... grili hanım... Kimdir o?

— Biraz önce gelen mi?

— Evet, ismi ne?

Adam kötü bir Marsilya şivesi ile, «Pauline Lagerlac,» dedi.

MADELEİNE GÈVIGNE

Reneè otele döndüğünde Flavières yatıyordu.

Kadın, «Nasılsın?» diye sordu.

— Daha iyiyim. Zannederim kalkabilirim.

— Neden bana öyle bakıyorsun?

— Nasıl bakıyorum?

Flavières oturarak gülümsemeye çalıştı.

Kadın, «Bana sâhiden bir acayip bakıyordun,» diye ısrar etti. «Seni üzecek bir şey mi yaptım?»

— Hayır, inan bana bir şeyim yok.

Flavières ayağa kalktı, saçını taradı, ceketini fırçaladı. Bu ufak odada dâimâ burun burunaydılar. Konuşması mı yoksa susması mı gerektiğine bir türlü karar verememişti. Tek istediği bu esrarla başbaşa kalabilmek, rahat bırakılmaktı.

Reneè, «Tekrar dışarı çıkacağım,» dedi. «Yapmam gereken birkaç işim var.»

— Ne gibi işler?

— Önce berbere gidip saçımı yıkatacağım. Sonra kendime bir çift çorap almam lâzım.

Berbere gitmek ve bir çift çorap almak! Her kadının yapacağı cinsten günlük işler! Sonra kadın yüzüne öyle bir samimiyetle bakıyordu ki o anda yalan söylediğinden şüphelenmek imkânsızdı.

Kadın, «Gidebilir miyim?» diye sordu.

Flavières bir sevgi belirtisi göstermek istedi ama uzuvları sanki donup kalmıştı.

«Esir değilsin,» diye mırıldandı. «Burada hangimizin esir olduğunu çok iyi biliyorsun.»

Bir sessizlik oldu. Kadın aynanın önünde yüzünü pudralarken Flavières arkasında durup onu seyretti. En sonunda Reneè, «Bütün sinirlerimi ayağa kaldırıyorsun sevgilim,» dedi.

Saçları iri dalgalar hâlinde omuzlarına düşüyordu. Şakağında ufak mâvi bir damar atıyordu. Flavières içini çekti. Evet bu vücut hayat doluydu. Eğer gözleri yeterince keskin olabilse, derinin altına nüfuz edebilse kalbin kanı pompaladığını, ciğerlerinin körük gibi inip çıktığını

görebilirdi. Uzanıp kadının boynuna dokundu; eti sıcak ve yumuşacıktı. Elini hemen geri çekti.

Reneè dudaklarını boyarken, «Kuzum neyin var senin?» diye sordu.

Flavières yine içini çekti. Reneè... Madeleine... Pauline... Hep aynı sualleri durmadan tekrarlamamanın ne faydası vardı?

Hafif bir sesle, «Haydi git,» dedi. «İşini mümkün olduğu kadar çabuk bitir.»

Kadına eldivenlerini, çantasını uzattı.

— Seni aşağıda bekleyeceğim... Geri geleceksin, değil mi?

— Aptallık etme! Nereden çıkardın bunu?

Flavières kendini zorlayarak gülümsedi. Üzerine keder bir bulut gibi çökmüştü. Hayatta her şeyini kaybetmiş bir zavallı gibi boynu bükük duruyordu. Kadının birden kendine acıdığını hissetti. Ölüme mahkûm bir hastanın yanından utanarak ayrılan biri gibi duraklıyor, kapıyı açıp çıkamıyordu. Kadın kendisini seviyordu, evet bunu hissediyordu. Yüzünde büyük bir şefkat ifâdesi ile ona bakıyordu fakat Flavières bu yüzde aynı anda büyük bir zâlimlik de okudu. Kadın ona doğru bir adım attı, başını kaldırdı ve dudaklarından öptü. Ne anlatmaya çalışıyordu? Vedâ mı ediyordu?... Flavières şefkatle onun yanaklarını okşadı.

— Affet beni... Küçük Eurydice!

Kadın birdenbire bembeyaz kesildi. Hemen başını çevirerek «Mantıklı ol sevgilim. İyice dinlen. O beynine eziyet etmekten hiç değilse bir süre için vaz geç» dedi.

Kapıda duraklıyarak, döndü, el salladı. Sonra çıkıp gitti. Flavières olduğu yerde kaldı. Gözlerini kapının koluna dikmişti ama kol kıpırdamadı. Acaba artık bir daha kıpırdayacak mıydı?... Evet, Reneè geri gelecekti... Ama ne zaman? Birden içinden koridora fırlayıp arkasından,

«Madeleine! Madeleine!» diye bağırmak geldi.

Biraz önce hakikati söylemişti: burada esir olan kendisiydi. Ne ümit edebilirdi? Kadını ilelebet o odada kendisi ile tutmayı mı? Gece gündüz başında nöbet beklemeyi mi? Bunlar bile kadının hâtıralarında gizlenmiş düşünceleri okuma imkânını vermezdi ona. Hakiki Madeleine serbestti ama başka yerde yaşıyordu. Bu arada Flavières'ye bir kopyasını göndererek onu yatıştırmak, teskin etmek istemişti. Üstelik bu kopya da geçici olarak verilmişti, sürekli kalmayacaktı. Eninde sonunda ayrılacaklardı. Sevgileri bir acubeydi, ölüme mahkûmdu... Ölüme!

Flavières aynanın önündeki sandalyeye bir tekme attı. Saçmalamaya başlamıştı. Ya kadının bir oda tuttuğu o otel! Bunda da acayip bir şey yoktu. Bunun bir tek mânâsı vardı, bir tek mânâ: kadın onu terketmeye hazırlanıyordu. Gèvigne'den sonra Almaryan gibi daha kimbilir kaç kişi ile bérâber olmuştu? Sonra Flavières... arkadan kimbilir kaç kişi?... Kıskanıyor muydu? Eğer öyleyse, kimden? Madeleine... Bütün bunların mânâsı neydi?

Altın çıkmakla bir sigara yakarak aşağıya, bara indi. Acıkmamıştı. Canı içki bile istemiyordu ama salondaki koltuklardan birini işgal edebilmek için bir konyak ısmarladı. Bar o saatte hemen hemen boştu. Işıklardan sâdece biri yanıyordu. **Barmen elindeki gazeteye dalmıştı.** Bardağını eline alan Flavières arkasına yaslanarak gözlerini kapadı. Hayâlinde canlanan ilk görüntü Gèvigne'ninki oldu. Gèvigne'ye haksızlık etmiş, şerefsizce davranmıştı. Şimdi kendisi de aynı duruma düşmüşse bunu çoktan hak etmişti. Bir bakıma şimdi Gèvigne olmuştu. Şimdi acayip, aldatan bir kadınla yaşamaya sırası kendindeydi. Ve eğer yakınlarda eski bir arkadaşı olsaydı, Gèvigne'nin yaptığı gibi ona gitmez miydi? Hemen gider, ondan Renee'yi tâkibetmesini isterdi çünkü kendi de o du-

ruma gelmişti... Gèvigne'nin yazıhânesinde oturmuş, «Garip bir hâli var... Beni kaygılandırıyor,» dediğini duyar gibi oldu.

Gözlerini açtı. «Garson! Bana bir tâne daha getir.»

Allahtan Gèvigne hiç bir zaman onun kendine ihânet ettiğinden şüphelenmemişti. Eğer şüphelenseydi... ne yapabilirdi? Herhalde Flavières'nin yaptığını yapar, içmeye başlardı. Yoksa tabancasını alıp beynine bir kurşun mu sıkardı? Çünkü öyle gerçekler vardırki, bunları korkunç bir ruh sarsıntısı geçirmeden yaşamının imkânı yoktur, **bedenin başına gelebilecek her türlü hastalıktan** yüz kat daha beter bir ruh sarsıntısı... Ve bütün bir insan neslinin içinden bu sırrın yükünü çekmek için Flavières seçilmişti. Hiç bir mutluluk getirmeyen, bilâkis hayâtı iki kat daha zorlaştıran bir sır.

Flavières artık kendini çok sâkin hissediyordu. Düşünceleri gayet berraktı. Hattâ büyük bir rahatlıkla geçmişe dalıp, kulenin dibinde yatan cesedi, taşların üstüne akan kanları yüzünü buruşturmadan hatırlayabiliyordu. Daha sonra yaşlı kadının bulduğu cesedin, karısının cesedi üzerine Gèvigne eğilmiş, ağlamıştı. Polisler de onu tetkik etmişler, herkese sualler sormuşlardı. Fakat bunların hiç biri Flavières'yi rahatsız etmiyordu; o İsa'yı gerdikleri çarmıhın altında zar atan Romalı askerler kadar kayıtsızdı. Fakat Pauline Lagerlac'ın intiharını, Madeleine'in «Ölmek insana acı vermez,» deyişini, kiliseyi ve kadının sâkin bir şekilde ölmeye karar verişini hatırladığında çektiği işkenceler başlıyor yeniden başlıyordu... Hayat Madeleine için dayanılmaz bir hal alınca o da kararını vermiş ve bu dünyâdan çıkıp gitmişti... Ya Renee'nin hayâtı? **Onun hayâtı da tahammül edilmez bir hal mi almıştı?** Herhalde değil. O halde... Bu düşünceyle Flavières'nin başı dönmeye başladı. Birden üstüne korkunç bir yalnızlık hissi çöktü, sanki koca kâinatta tek

başına kalmış gibi sınırsız, sonsuz, kurtuluş imkânı olmayan bir yalnızlık hissetti.

— Garson!

Bu sefer canı hakikaten içmek istemişti. Etrâfındaki koyu renkli döşemeleri, raflardaki şişeleri ümitsiz bakışlarla süzdü. Kendisi hâlâ yaşayanların dünyâsında mıydı? Evet, alnında ter damlaları birikmişti, avuçlarının içi yanıyordu. Evet kendisi canlıydı, kafasının içi her şeyi anlayabilmesi için gerekli zekâ ile doluydu. Durumun imkânsızlığının farkındaydı. Bu hissi öyle şiddetliydi ki göğsünü ağrıttığını hissetti. Artık bundan böyle Renee ile yatmasına, hattâ onunla konuşmasına bile imkân yoktu. Kadın fazla **değişikti**. Renee'nin o küçük otele yaptığı ziyâretle aralarına bir engel girmişti. Kadın en sonunda, onu cehâlet içinde sevebilecek birinin kollarına düşecekti. Şüphesiz bu da tam istediği şeydi: Gèvigne anlamak üzereyken kadın kendini öldürmüştü, şimdi de...

Bardağı birden elinden bıraktı. İçki yerlere ve üstüne döküldü. Mendilini çıkararak etrâfı silmeye çalıştı. Gazetesine dalıp gitmiş barmene gizli bir bakış fırlatarak yapışkan bardağı yerden kaldırdı. Daha önce tahmin edemediği için kendi kendine lânetler yağıdırıyordu. Şimdi kadın mutlaka kaçmak üzereydi. Şüphesiz eşyâlarının bir kısmını her seferinde birkaç tânesini alarak o küçük otelde tuttuğu odaya nakletmişti... Bundan sonraki durağını çoktan kararlaştırmış olmalıydı. Belki de o anda Afrika'ya veya Amerika'ya bilet almakla meşguldü... Bu Flavières için ölümden de beterdi. Ayağa kalktı, fakat sendeledi ve koltuğun kenarına tutunmak zorunda kaldı. Barmen başını kaldırıp baktı .

— İyi misiniz, Mösyö?

Tezgâhtan çıkarak Flavières'nin yanına geldi ve koltundan tuttu.

— Bırak, bir şeyim yok.

Flavières tezgâhı çevreleyen krom çubuğa tutunarak yanında duran barmenin beyaz ceketine boş bakışlarla baktı.

— Gerçekten şimdi daha iyiyim, sağol.

— Bir kadeh viski size iyi gelir.

— Evet... teşekkürler... Bir viski ver.

İçkiyi bir dikişte bitirdi. Bu kadar zayıf olduğu için kendinden tiksiniyordu. Fakat viski sayesinde hemen toparlanacağını da biliyordu. Madeleine'in gitmesine engel olmanın bir yolunu bulacaktı. Aslında kadın böyle bir şey plânlıyorsa buna kendinin sebep olduğunu biliyordu. Bütün suç o sürekli imâlarında, bitip tükenmeyen sorularındaydı. Madeleine'i yeniden yaratmakla meşguldü ama bunu yaparken onun kaçışını hazırlamakta olduğunu fark etmemişti. Bu yaptığı işi nasıl bozabilirdi? Önceden olduğu gibi berâber yaşamaya devâm etmelerinin mümkün olduğuna onu nasıl inandıracaktı? İnandıramazdı, artık çok geçti.

Saate baktı: dört buçuk.

— Hesâbıma yazın.

Krom çubuğu bıraktı. Önce biraz sendeledi ama çabuk doğruldu. Koridora çıkarak resepsiyona yaklaştı.

— Bu yakınlarda bir kadın berberi var mı?... Tabii kaliteli bir berber.

— **Chez Maryse...** En yakın olanı bu.

— Ne kadar uzak?

— Yürürseniz beş dakika bile sürmez. Bulvara çıkın, sağa sapın üçüncü yola girin. **Berber bir kahve ile** bir çiçekçinin arasındadır. Kolay bulursunuz.

— Teşekkür ederim.

Flavières dışarı çıktığında karnı gurulduyordu. Yemek yememekle aptallık etmişti. Tramvay rayları güneşte parlıyor, gözlerini kamaştırıyordu. Kalabalık caddeden bir sel gibi akıyordu. Flavières arada sürüklenmemek

için duvarlara tutunmak zorunda kaldı. Berberi güçlük çekmeden buldu ve bir dilenci gibi camdan içeri baktı. İşte oradaydı, kafasında karışık bir âletle oturuyordu. Evet, Reneè idi. Oradaydı. Bir kurtuluş ümidi belirmişti.

«Çok şükür,» diye mırıldandı. «Çok şükür.»
Sonra yürüyerek yandaki kahveye girdi.

— Bir bardak bira ve bir sandviç lütfen.

Bundan böyle kendine dikkat edecekti. Sıhhatine de bakacaktı çünkü bütün kuvveti gerekliydi. Onun gitmesini engellemek için kuvvetli olması gerekti. Kadının tereddütlerini yatıştırmak için ihtiyatlı davranması lâzımdı. Geçmişten bahsetmelerden, imâlardan sakınması şarttı. Onu itiraf etmeye zorlamaktan vaz geçmeliydi.

içini çekti, yarısını yediği sandviçi tabağa bıraktı. Bira midesini bulandırmıştı. Ağzı içtiği sigaralardan zehir gibiydi. Rahat bir pozisyon bulmaya çalışarak koltuğunda kıpırdandı. Berberin önündeki kaldırımı olduğu gibi görebiliyordu. Kadını bu sefer elinden kaçırmayacaktı. Belki de Reneè başka bir yere gitmeden otellerine geri dönerdi. O zaman akşamı nasıl geçireceklerdi. Ondan af dilemeli, kavgalarını unutmaları için yalvarmalı mıydı?... Camdan dışarı bakarken kendini çok zor bir imtihana giren bir talebe gibi hissetti. Hoca sualleri peşpeşe sıralıyor ama o bir türlü cevapları bulamıyordu. Fakat aynı zamanda, kendini, aradığını bulmadan bir işin sonunu bırakmayacağını bilecek kadar iyi tanırırdı. Bu kadının sevdiği tarafı onun Madeleine olması değil, hayat dolu olmasıydı. Ve kadın işte bunu, içinden taşan bu canlılığı kendisi ile paylaşmasını teklif etmişti. O çok zengindi, kendisi ise çok fakir. Tamam; fakat bu sırrın dışında kalmayı da hiç bir zaman kabul edemezdi... Peki şimdi ne yapacaktı?

Vakit ağır ağır geçti. Uzak bir köşeden kahvenin sâ-

hibi, gözlerini caddeden alamayan ve arada kendi kendine söylenen bu garip müşteriye seyrediyordu. Flavières karamsar düşüncelerine devâm ediyordu. Hiç bir çıkar yol yoktu. Yâni iyi bir çıkar yol, güzel bir çözüm yoktu. Madeleine onu terketmeye hazırdı. Elinde onu engelleyebilecek hiç bir imkân yoktu. Kadın karşısına çıkacak ilk uygun fırsatı değerlendirecek ve her şey sona erecekti. Artık başağrısından ölse bile onu yalnız bırakamayacaktı... Belki de şimdiden çok geçti her şey için. Belki kadın otellerine hiç dönmeyecek istasyona gidecek veya kalkmak üzere olan bir gemiye binecekti. O zaman Flavières'nin yapacağı tek hareket bir köşeye yatıp ölmek olurdu.

Birden Madeleine dışarı çıktı. Sanki kaldırımdan bitivermiş gibi berberin kapısında âniden görünmüştü. Başış çıplaktı. Ensesinde bir topuzla toplanmış saçlarında kızıl pırıltılar oynayıyordu.

Flavières dışarı fırladı. Kadın siyah çantasını kolumun altına sıkıştırmış, hemen önünde ağır adımlarla yürüyordu. Ona aldığı gri tayyörü giymişti. Tıpkı rüyâlarında yaşattığı gibiydi. Ona biraz daha yaklaştı. Her şey Seine'in rıhtımında yürüdükleri günkü gibiydi, hattâ buruna gelen parfümü bile aynı o gün gibi sonbahar ıslak toprak ve çürümüş yaprak kokuyordu. Flavières bir uyurgezer gibi yürüdü. Bir elini kalbine bastırmıştı; ağzı açıktı. Artık iş dayanamayacağı bir noktaya gelmişti. Sendeledi, ona hayretle bakan insanlara çarptı. Yere düşüp bayılacak mıydı? Yoksa ağlamaya mı başlayacaktı?

Kadın etrâfı ile hiç ilgilenmeden dalgın dalgın Eski Limanın kalıntılarına doğru yürüyordu. Otele dönmediği âşikârdı. Onu tâkib etmekle ne kadar yerinde bir iş yapmıştı. Birisiyle mi buluşacaktı? Yoksa sâdece yürüyüşe mi çıkmıştı. Artık tahammül edilmez bir hâle gelen bu bağın eziyetlerine dalmadan önce son yarım saatin hu-

zurunun keyfini mi çıkarıyordu? Belki şimdiden başka bir yerdeydi, yabancı bir şehirde yalnız bir kadın.

Yıkık duvarların üzerine ilânlar yapıştırılmıştı, arkadan buldozerlerin homurtuları duyuluyordu. Harâbelerin arasında çocuklar oynuyordu. Madeleine o ağır, rahat yürüyüşü ile Belges Rıhtımına ulaştı. Birkaç dakika durarak köprünün enkazını seyretti. Yanyana demirlenmiş, sessizce uyuyan yelkenlilerin sarı tekneleri gri suda ak-sediyordu. Birinin direğine tırmanmış genç bir çocuk yelkenleri indiriyordu. Eski gemiler orda burda duvarların altına çekilmiş ve çürümeye terkedilmişti. Burası Marsilya idi ama aynı zamanda Courbevoie da idi. Geçmiş şimdiki zamanın içine karışmıştı. Flavières zamanın dışına çıktığını hissediyordu. Nehirde, ufak tahta parçacıklarının ve portakal kabuklarının etrâfındaki şu kabarcıklar da belki gerçekte mevcut değillerdi. Belki Madeleine de hakiki değildi... Fakat limanın bütün kokularının bastıramadığı o parfüm yeterince gerçektir.

Madeleine yürüyüşüne devâm ediyordu. Belki bir gemiye binecekti. Belki de hasretini çektiği bir memleketi düşünerek gemileri seyretmek istiyordu. Büyük cepli Amerikan tulumları giymiş çeşitli ırklardan hamallar rıhtımlarda ve depolarda dolaşıp duruyorlardı. Fakat Madeleine etrâfının farkında bile değildi. Uzun uzun üzerinde yağ tabakaları birikmiş, güneşte ısıllı parlayan nehri seyretti. Sonra başını kaldırarak gemi direklerinin üzerinden Saint—Jean Kalesine baktı. Orada burada tüfeği sırtında bir nöbetçi bir köşeye yığılmış askerî eşyâlara bekçilik ediyordu. Çok yorgun olmasına rağmen Flavières, durmayı düşünmedi bile. Kaçınılması imkânsız bekliyordu.

Ve kaçınılması imkânsız olan hâdise Joliette Rıhtımında oldu. Madeleine bir kahvenin önündeki tek masa-

ya oturdu. Flavières'nin arkasına saklanabileceği varillerin orada olmayacağını ise düşünmek bile saçmaydı. Sonra, gemilerin ve depoların ışıkları teker teker yanmaya başladığında, Madeleine bir kere daha bir mektup yazmaya başladı. Kalemi süratle gidip geliyordu. Bu sefer Flavières'ye yazıyor, daha önce Gèvigne'ye yaptığı gibi olanları onu kırmadan açıklamaya çalışıyordu. Bu arada Flavières korku ve endişeden hasta gibiydi. Biraz sonra kadın mektubu katladı, zarfı yapıştırdı ve masanın üzerine para bırakarak kalktı.

Flavières kalbi dehşetle dolu kadını tâkibetmeye başladı. Kaçınılmaz bir başka vak'a daha mı olacaktı? Kadın intihar mı... Hayır. Hiç değilse burada değil. Eğer böyle bir niyeti varsa, daha tenhâ bir yer seçerdi. Zâten şimdilik rıhtımın kenarından epey uzaktaki tren yolundan gidiyordu. Yakın bir tehlike yoktu. Peşpeşe limana bağlanmış gemilerin önünden geçtiler. Bir şilebin burnunu temizleyen bir gemici aşağıya eğilerek sigarasının külünü silkti.

İskele babalarından ilmiklenmiş kalın halatlar değişik taraflara doğru uzanıyor, rıhtımlardaki ışıkların etrafında böcekler uçuşuyordu. Madeleine hızlanmıştı. Bir eliyle rüzgârın uçuşturduğu eteğini tutuyordu. Bir halatın altından eğilerek geçti. Bu köşede kimseler yoktu. Kenarda suya inen birkaç basamağın önüne bağlanmış iki küçük bot dalgalarla birbirine çarpıyordu. Flavières parmaklarının ucuna basarak kadına yaklaştı. İyice yanaşınca omuzlarına yapışarak onu geri çekti. Kadın bir çığlık attı, çırpınmaya başladı.

Flavières, «Benim,» dedi. «Ver o mektubu bana.»

İkisi aynı anda ufak çantaya yapışarak çekiştirmeye başladılar. En sonunda kapak açılarak mektup yere düştü. Aynı anda rüzgâr onu yerden kaldırdı ve uçurmaya başladı. Flavières üstüne basmaya çalıştı ama bir sani-

ye geç kalmıştı. Daha kuvvetli bir esinti onu rıhtımın kenarına sürükledi. Bir dakika sonra zarf suyun üstünde yüzüyordu. Flavières hâlâ kadını sımsıkı tutuyordu.

— Yaptığını beğendin mi?

— Bırak beni.

Flavières çantayı cebine tıkarak kadını sürüklemeye başladı.

— Seni berberden çıktığındanberi tâkib ediyorum. Neden buraya geldin? O mektuba neler yazmıştın? Vedâ mı ediyordun? Cevap ver.

— Evet.

Kadını sarsmaya başladı.

— Ya sonra... Niyetin neydi? Ne yapacaktın?

— Gidecektim... Belki yarın... Artık bu hayâta tahammülüm kalmadı.

— Ya ben ne yapacağım?

Kendini bomboş, kupkuru hissediyordu. Omuzları yorgunluktan çökmüştü.

— Haydi gel, dönelim.

Pis, dar sokaklara daldılar. Etraf şüpheli tiplerle doluydu. Fakat Flavières'nin onlardan korkusu yoktu. Çünkü çevresinin farkında bile değildi. Parmakları kadının dirseğini sımsıkı kavramıştı. Sanki onu uzak bir diyardan, ölümler âleminden geri getirmiş gibi bir hisse kapılmıştı.

— Şimdi, söyle bana. Bunu bilmek hakkım. Sen Madeleine'sin değil mi?

— Hayır.

— Ya kimsin?

— Reneè Sourange.

— Bu doğru değil.

— Doğru.

Flavières başını kaldırarak iki sıraya dizilmiş apartmanların arasından ince bir şerit hâlinde görünen gökyüzüne baktı. İçinden kadına vurmak, hattâ onu öldürmek geldi.

«Sen Madeleine'sin,» dedi sinirden titreyen bir sesle. «Bunun ispatı da o oteli Pauline Lagerlac adı ile kaydolman.»

— Bu sâdece beni aradığın vakit seni yanlış yola sürüklemek için düşünülmüş bir hile.

— Yanlış yola sürüklemek mi?

— Evet... Benim bu Pauline olduğumdan o kadar emin olduğun için... senin bu işi araştıracağını ve sonunda o oteli bulacağını biliyordum... Senin hâtıralarını muhâfaza etmeni istiyordum... öbür kadını... ve böylece Reneè Sourange'ı unutacağını ümit ediyordum.

— Peki saçını neden böyle tarattın? Neden kına yaptırttın?

— Aynı sebepten, Reneè Sourange'ı kafandan tamâmiyle silmek için. Böylece sen Madeleine ile başbaşa kalacaktın.

— Benim istediğim sensin.

Ümitsizlik içinde kadının kolunu sıktı. Alacakaranlıkta yanında yürüyen bu kadının kim olduğunu kesinlikle biliyordu. Onu, seven bir adamın yanılmazlığı ile, yürüyüşünden, kokusundan, birbir değişik hâlimden tanıyordu. Uzaklardan hafif bir müzik sesi geliyordu. Birileri akordiyon ve mondolin çalıyorlardı. Limondan arada bir vahşi gece hayvanlarının çığlıklarını andıran düdük sesleri geliyordu.

Flavières, «Neden gitmek istiyorsun?» diye sordu. «Benimle mesut değil misin?»

— Hayır.

— O suatların yüzünden mi?

— Evet... o... başka şeyler de var.

— Peki ya o konuyu kapamaya, seni sorularımla bir daha sıkınamaya söz veririm?

— Zavallı sevgilim! Sanki böyle bir söz versen de, bunu tutabilirmişsin gibi.

— Dinle. Bu iş aslında çok basit. Madeleine olduğunu itiraf et, bir daha bu konuya dönmeyelim... Derhal başka bir yere gider, her şeye yeniden başlarsınız. Birlikte hârika bir hayatımız olabilir.

— Ben Madeleine değilim.

Yine! Bu inanılmaz inatçılık!

— O kadar her şeyinle Madeleine'sin ki! Yine çevrene boş boş bakıyor, başka dünyâlarda dolaşıyormuşsun gibi etrâfınla hiç ilgilenmiyorsun.

— Bir sürü derdim var.

— Ne derdi?

— Başkası ile paylaşamayacağım, kendime âit derter.

Flavières kadının ağladığının farkındaydı. Aydınlık bir bulvara gelmek üzereydiler. Orada tekrar yaşayanların dünyâsına ayak basabilecekti. Mendilini çıkardı.

— Dur, şu yüzüne bir bakayım.

Kadının yanaklarını şefkatle sildi, gözlerinden öptü. Sonra elini tutarak, «Haydi gel, korkma,» diye fısıldadı.

Bulvara girerek kalabalığın arasına karıştılar. Büyük kahvelerde orkestralar çalıyordu. Beyaz miğferli askerlerle dolu jipler son süratle caddelerden geçip gidiyordu. Kaldırımlar sokak satıcıları ile doluydu. Fındık, fıstık satan adamlar, kibrit isteyip sonra Amerikan sigaraları satmaya çalışan karaborsacılar. Flavières ne zaman Madeleine'e baksa kadın başını çeviriyordu. Dimdik yürüyordu, yüzünde küskün bir ifâde vardı. Fakat Flavières ona acıyamayacak kadar mutlu hissediyordu kendini.

Kadın, «Bırak beni,» dedi. «Aspirin alacağım. Baş ağrısı çekme sırası benim şimdi.»

— Önce Madeleine olduğunu kabul et.

Kadın omuzlarını silktiler, eskisi gibi yürümeye devâm ettiler. İki sevgili gibi... Fakat Flavières kadının kolunu, kovaladığı suçluyu yakalamış ve hiç bir riske girmek is-

temeyen bir polis gibi tutuyordu.

Otele girince doğru restorana çıktılar. Flavières gözlerini kadından alamıyordu. Parlak ışıkların altında, saçları bir topuzla toplanmış hâli ile tıpkı onu ilk defâ **Margrigny Tiyatrosunda** gördüğü gibiydi. Masanın üzerinden elini uzatarak kadının parmaklarını okşadı.

«Bir şey söylemek istemiyor musun?» diye sordu.

Kadın önüne baktı. Yüzü bir ölününki gibi bembeyaz kesilmişti. Başgarson gelip sipârişi aldı.

— Hangi şaraptan arzu edersiniz?

— Moulin—à—Vent.

Kendini rüyadaymış gibi hissediyordu. Madeleine'in varlığı onu gerçeğin dışına çıkarmış, her şeyi bir hayal dünyasına benzetmişti. Ona bakarken kâh, «İmkânsız, olamaz,» kâh, «Uykuda olmalıyım,» diye düşünüyordu.

Kadın hemen hemen hiç bir şey yemedi. Bir çok defâ eskiden de sık sık yaptığı gibi hayallere dalıp gitti. Flavières onun bu hâlini çok iyi bilirdi. Şişenin hepsini kendisi içti. Madeleine'in düşmanlığının aralarında çelik bir duvar gibi yükseldiğini hissediyordu. En sonunda, «Haydi,» dedi. «Dayanma gücünün sonuna geldiğini hissediyorum... Bir şeyler söyle, Madeleine.»

Kadın yerinden fırladı.

Flavières, «Sen yürü, ben sana yetişirim,» dedi.

Kadın resepsiyondan odalarının anahtarını alırken Flavières bir bardak viski yuvarlayacak kadar vakit bulabildi. Asansörde ona yetişti.

Kapı kapandı, yukarı çıkmaya başladılar. Flavières kolunu Madeleine'in omuzlarına attı. Sanki öpecekmiş gibi yüzüne doğru eğildi.

«İtiraf et, sevgilim,» diye fısıldadı.

Kadın başını arkaya atarak asansörün maun duvarına yaslandı.

«Pekalâ,» dedi. «Ben Madeleine'im.»

SENİ BEKLEYECEĞİM

Flavières anıtarı kilitte bir otomat gibi cevirdi. Çok uzun bir süredir beklediği bu itiraf, her şeyi aydınlatmaktan çok onu yine sislerin içine fırlatıp atmıştı. Bir kere bu gerçek bir itiraf sayılır mıydı? Kadın öyle büyük bir bıkmılıkla konuşmuştu ki! Belki de sâdece Flavières'yi memnun etmek, bir çeşit ateşkes anlaşması yapmak için böyle söylemişti.

Sırtını kapıya yaslayarak, «Sana nasıl inanabilirim?» diye sordu.

— İspat mı istiyorsun?

— Hayır, ama...

Dehşet içindeydi, ne söyleyeceğini bilmiyordu.

Kadın, «Ne olur, ışıkları kapatır mısın?» diye yalvardı.

Sokak lambalarının ışığı kepenklerin arasından süzülerek tavanda sarı çubuklar çiziyordu. Çubuklar! Evet, etraflarında meydana getirdiği kafesin çubukları.

Flavières kendini yatağın üzerine attı.

— Bana gerçeği neden hemen anlatmadın? Neden korkuyordun?

Mâdelbène'i göremiyordu ama banyoda dolaştığını duyabiliyordu.

— Cevap ver. Neden korkuyordun?

Kadından bir ses gelmeyince devam etti.

— Beni Waldorf'da gördüğün an tanıdın, değil mi?

— Evet, derhâl.

— O halde neden bana hemen açılmadın? Bütün bu numaralar, poz yapmalar neden? Bu kadar aptalca davranışın ne sebep oldu?

Yumruğu ile yatağa o kadar şiddetli bir yumruk indirdi ki yaylar inledi.

— Ne büyük bir komedi!... Ben bunu hak etmek için

ne suç işlemiştim ki?... Ya o mektup?... Bana gelip yüzüme açıkça anlatacağın yerde.

Kadın gelerek yanına oturdu. Karanlıkta aranarak Flavières'nin elini tuttu.

— Senin hakikati hiç bilmemeni istiyordum.

— Ama ben başındanberi biliyordum...

— Beni dinle... Açıklamaya çalışacağım... Aslında bu hiç kolay bir iş değil.

Kadının elleri ateş gibiydi. Flavières hiç kıpırdamadı. Bütün vücudu donmuş gibiydi. En sonunda esrar açıklanacak, sır aydınlanacaktı. Fakat işin sonuna geldiğinde Flavières garip bir korkuya kapılmıştı.

Kadın, «Paris'de tanıdığın o kadın,» diye başladı. «Arkadaşın Gèvigne'nin yanında tiyatrodaki gördüğün, tâkib ettiğin, nehrin sularından kurtardığın kadın, o kadın, hiç ölmedi. Anlıyor musun? Ben hiç ölmedim.»

Flavières gülümsedi.

— Tabii ölmedin. Sadece Renee oldun.

— Hayır, sevgilim, hayır... Keşke bu doğru olabilsen... Ben Renee olmadım. Başındanberi Renee idim. Bu benim asıl adım, Renee Sourange... Ve tâ başındanberi sevdiğin kadın bendim, Renee Sourange.

— Bana neyi anlatmaya çalışıyorsun?

— Sen Madeleine Gèvigne'yi hiç tanımadın. Ben Madeleine Gèvigne rolünü oynuyordum. Gèvigne'nin suç ortağı idim... Eğer mümkünse beni affetmeni istiyorum. Bu yüzden ne kadar acı çektiğimi bilemezsin

Flavières kadının bileğine yapıştı.

— Ne söylemeye çalışıyorsun? Yâni o kilisenin çan kulesinin dibinde gördüğüm ceset...

— Evet. Madam Gèvigne'nin cesedi idi. Kocasını henüz öldürmüştü... Ölen Madeleine Gèvigne idi, bense yaşamaya devam ettim... İşte öğrendin! Hakikat bu!

— Olamaz. Buna inanmıyorum. Şimdi, seni yalanla-

yacak Gèvigne burada yokken böyle konuşmak kolay. Zavallı Gèvigne! Yâni bana onun metresi olduğunu mu anlatmaya çalışıyorsun? Karısını öldürmek için aranızda böyle bir plân yaptığınızı mı söylemeye çalışıyorsun? Fakat neden?

— Para kadınındı... Sonra da dışarı kaçacaktık.

— Hârika! Peki Gèvigne neden bana gelip karısını göz altında tutmamı istedi?

— Heyecanlanma, sevgilim. Sâkin olmaya çalış, lütfen.

— Heyecanlanmıyorum. Hayâtımda hiç bu kadar sâkin olmamıştım. Haydi, cevap ver bana.

— Şüpheleri dağıtmak için. Karısının intihar etmesi için ortada hiç bir sebep yoktu. Birinin bu işin sonunda ortaya çıkıp Madam Gèvigne'nin garip fikirleri olduğunu söylemesi gerekiyordu. Polislere onun daha önce yaşadığına inandığını, ölüme ehemmiyet vermediğini, bu hayâta vedâ etmenin onun için âdetâ bir oyun olduğunu anlatacak biri... Kadının hayâtını sona erdirmek için daha önce yaptığı bir denemeye şahit olduğunu söylediği vakit sözüne hiç şüphe edilmeden inanılacak biri... Sen bir avukatsın... Sonra... Seni çok iyi tanıyordu... Bu hikâyeyi hemen yutacağını biliyordu.

— Ya! Demek beni bir aptal veya bir tahtası noksan bir bunak yerine koydu!.. Ne güzel bir plân! Demek tiyatrodaki, mezarlıktaki hep sendin. Onu görmeye gittiğimde masanın üzerinde duran senin fotoğrafındı...

— Evet.

— Şimdi de bana Pauline Lagerlac diye birinin hiç yaşamadığını söyleyeceksin tabii.

— Hayır. O hakikaten yaşamıştı.

— Demek inkâr edemeyeceğin bir nokta var.

Kadın içini çekti.

— Lütfen! Anlamaya çalış.

Flavières, «Çok iyi anlıyorum,» diye hırladı. «Her şeyi anlıyorum. Ve Paulin Lagerlac'ın da başına belâ olduğunu görüyorum. Hikâyeni berbat ediyor, değil mi?»

Kadın, «Bir hikâye olmasını ne kadar isterdim,» diye mırılaandı. «Pauline Lagerlac sâhiden Madeleine'in bûyük ninesiydi. Aslına bakarsan arkadaşına bu canavarca fikri veren de oydu. Atalarından garip bir kadına anlaşılmaz bir bağ, mezarına ve Saint—Pères Caddesinde yaşadığı evi ziyâret, uydurma intihar teşebbüsü, Pauline nehre atlayarak kendini öldürdüğü için...»

— Uydurma mı dedin?

— Evet. Seni... öbürüne hazırlamak için. O gün eğer beni kurtarmasaydın da bana bir şey olmazdı. Gayet iyi yüzerim.

Flavières ellerini cebine soktu çünkü kendini tutamayıp kadını tokatlamaktan korkuyordu.

«Senin bu Gèvigne çok zeki bir adammış,» diye alay etti. «Baksana her şeyi inceden inceye hesaplamış. Herhalde seninle tanıştırmak için beni evine dâvet ettiğinde bunu kabul etmeyeceğimi biliyordu.»

— Haklıydı. Gelmeyi reddettin. Sonra da ben sana eve telefon etmemeni söyledim.

— Yeter... Bir an için kabul ettiğimi düşünelim... Pe-ki ya o kilise kulesi? Bizim oraya gideceğimizi nereden biliyordu? Herhalde arabayı senin kullandığını, o terk edilmiş köyün önceden seçilmiş olduğunu, bütün her şeyin en ufak noktaya kadar hesaplanmış olduğunu söyleyeceksin. Gèvigne'nin tek yapacağı işin karısından kendisi ile berâber gezintiye çıkmasını istemek, kadıncağızdan kocasını memnun etmek için falan elbisesini, filân ayakkabısını giymesini rica etmek olduğunu iddia edeceksin... Hayır... Şunu bil ki, bütün bunlara rağmen sana inanmıyorum. Beni duyuyor musun? Sana inanmıyorum... Gèvigne katil değildi.

— Korkarım ki öyleydi. Şunu itiraf etmeliyim ki onun da haklı olduğu noktalar vardı. Kötü bir evlilik yapmıştı. Madeleine... nasıl anlatmalı... biraz haştaydı diyelim. Gèvigne onu doktor doktor doluşturmuştu fakat hiç biri rahatsızlığın asıl sebebinin bulamamıştı.

— Anlıyorum! Tabii sonradan açıklamalar uydurmak çok kolay. Gèvigne orada, en yukarda seni bekliyordu. Karısını çoktan öldürmüş, yüzünü de tanınmaması için yeterince tahrip etmişti. Yükseklerde başımın döndüğünü çok iyi biliyordu. Dışarıdaki pervazdan dolaşıp o kapıyı geçmemin imkânsız olduğundan emindi. Sen yanına gittiğinde yapılacak tek iş, sen çılgın atarken kadının cesedini aşağıya fırlatmaktır. Sonra sen eğilerek benim seninle aynı giyinmiş, hafif kızıl saçları ensesinde seninki gibi bir topuz yapılmış cesedin yanına gidişimi gördün... Evet, ben de açıklamalar uydurabilirimi... Arabaya girip gittiğimi görünce...

Soluk soluğaydı. Hikâye yavaş yavaş yolunu delerek beynine ulaşıyor, yerine uyan yüzlerce nokta ona canlılık kazandırıyordu. Kendi kendine mırıldanarak devâm etti.

— Polise gitmeli, alârm vermeliydim. Gèvigne buna güvenmişti. Benim kadının intihar ettiğini gördüğümü söylememe güvenerek, plânını benim üzerime kurmuştu. Ama ben bunu yapmadım. Bir defâ daha bu zayıflığımı reklâm etmek istemedim. İşte Gèvigne burada atladı. Benim bu susuşumu önceden tahmin edemedi, aynı sebepten daha önce de yerine bir başkasının ölmesine izin vermiş bir adamın susuşunu önceden göremedi.

Flavières burada haklıydı; plân bozulmuştu. Klèber Caddesindeki daireye gidişini, Gèvigne'nin yüzündeki dehşeti (çünkü o da susmaya mahkûmdu) ve ertesi sabah telefonda sözlerini hatırladı. **Biliyor musun, haklıydim. Kendini öldürmüş... Polis soruşturma açtı... Yine de be-**

nimle gelmeni istiyorum.

Flavières'nin rolünü oynaması için ümitsizce denediği son çare... Kadının yüzüne bir şey olmadığı hakkındaki söylediği yalan. Flavîères'nin orid bakamamış olduğunu biliyordu. Aldığı tedbirler bir işe yaramadığı için onlardan hiç bahsetmemişti!... Evet, susması plânlarını bozmuş, polis burnunu Gèvigne'nin evlilik hayâtına sokmaya başlamıştı. Sebep gün gibi ortadaydı: cüzdanın anahtarları kadının elindeydi... Gèvigne'nin başka yerde olduğunu ispat etmesine imkân yoktu çünkü o anda kulenin tepesindeydi... Birkaç köylü gelip o tarafa doğru gideh bir arabada bir çift gördüklerini söylemişlerdi. Gèvigne ve karısının içinde oldukları Talbot, bu artık âşikârdı... Sonra Gèvigne öldürülmüştü.

Renee başını yastığa gömmüş sessizce ağlıyordu. Flavîères birden her şeyin sona erdiğini anladı. Gözleri açık bir kâbus yaşamıştı... Odasını paylaştığı bu kadın Renee idi... Belki Gèvigne'nin dpartmanında oturuyordu, orada tanışmışlardı... Zayıf olduğu için bu komedide rolünü oynamayı kabul etmişti: Şimdi de, yıllar sonra yine zayıf olduğu için, belki de kaderi inandığından bir zamanlar dama taşı gibi kullandıkları bu zavallı küçük avukatla yaşamayı kabul etmişti... Hayır... Hayır... Bunu asla kabul etmeyecekti. Kadın bu hikâyeyi şimdi ondan kurtulmak için, onu sevmeyi için uydurmuştu... Çünkü kendini hiç sevmemişti, ne eski günlere, ne de...

«Madeleine,» diye yalvarır gibi mırıldandı.

Kadın gözlerini kuruladı, saçlarını geri itti.

«Ben Madeleine değilim,» dedi.

O zaman Flavières dişlerini kenetleyerek iki eliyle kadının boğazını sıkmaya başladı.

«Yalan söylüyorsun,» diye inliyordu. «Yalan söylemeyi hiç bırakmadın... Fakat seni sevdiğimi anlamıyor musun? Tâ başındanberi seni Pauline'in yüzünden, me-

zarlığın yüzünden, o hülyâlı bakışların yüzünden sevdiğimi anlamadın mı?... Şâhâne bir tablo gibi bir aşk... Bir bölümünde eski bir efsâne resmedilmiş, diğer yanında ise... Bilmiyorum... bilmek istemiyorum... Fakat seni ilk kollarıma aldığımda hayâtımın tek kadını olacağını hissetmiştim... Madeleine... Ya şehir dışında yaptığımız gezintiler, onları hatırlamıyor musun? Ya çiçekler, Louvre, o kayıp ülke... Madeleine! Yalvarıyorum. Bana hakikati söyle.»

Kadın artık kımıldamıyordu. Flavières titreyerek ellerini boynundan çekti. El yordamı ile elektrik düşmesini bularak ışığı açtı. Sonra herkesin odasından fırlamasına sebep olan korkunç bir çıgık attı.

Flavières artık ağlamıyordu. Yatağa baktı. Kelepçeler olmasaydı bile ellerini kenetlenmiş tutardı. Dedektif Dr. Ballard'ın Nice'deki meslektaşına yazdığı mektubu okuyordu.

Başını kaldırarak, «Götürün,» dedi.

Oda bir sürü insanla doluydu ama kimseden en ufak bir ses gelmiyordu.

Flavières, «Onu öpebilir miyim?» diye sordu.

Dedektif omuzlarını silkti. Flavières yatağa yaklaştı. Ölmüş olan kadının yüzünde inanılmaz bir huzur ifâdesi vardı. Flavières eğilerek kadının alnından öptü.

«Seni bekleyeceğim,» diye fısıldadı.

Türkiyede ilk defa bir seri kitap 115 sayıya ulaşmaktadır.

Büyük şehirlerde bütün kitaplarımızı bulabileceğiniz
kitabevleri

İSTANBUL

SİRKECİ - Yeni Zaman kitabevi Ankara Caddesi 155

« Mehmet Polat B. Milla Han 60/1

BAKIRKÖY - Nur Kırtasiye Yakut Sokak 16 D

« Tuncer Kitabevi İstanbul Caddesi 73

KADIKÖY - Gençlik kitabevi Muvakkithane Caddesi 35

« Kadıköy kitabevi Muvakkithane Caddesi 8/10

« Semih Kaçar İshafade Kitapçı

« Ferit Acar Şaşımbakkal No. 118

« Nezih Kitabevi Süreyya Sineması altı

OSMANBEY - Hürşit Yılmaz Ebekiz Sokak 3/1

ANKARA - Kültür Kitabevi Atatürk Bulvarı 73 G

ADANA - Yolgeçen kitabevi Çukmak Caddesi 52

SAMSUN - Hüseyin Uyan Kışık Sumer Sineması karşısı 16 A

İZMİR - Taşa Kitabevi

« Şengözler kitabevi kestelli Cad.

« Hasanbey kitabevi Alauncak